

Tidskriften Fjärde Internationalen om Chile

Innehåll

Introduktion	1
Parallellmakten i Chile	1
Parallellmakt.....	2
Sovjeternas historia	2
Historisk bakgrund	3
Cordones organisering och ledning.....	4
Målsättning – betydelse.....	6
Parallellmakt i Chile.....	7
Dubbelmakt idag: Exempler Vietnam och Chile – utdrag	9
Chile	9
Förbundet Kommunist, MIR, och Chile.....	11
Är Indokina inte lika viktigt längre?	12
Varför omvärdera nu?	13
Chile – fem felaktiga utgångspunkter	13
MIR och Castrismen.....	15
Folkmakten i Chile	17
Chile – vilket motstånd	19
Motståndskommittéerna – motståndets verkliga grundval.....	19
...och början till Folkets Revolutionära Armé?	20
Fackföreningen – arbetarnas organisation.....	22
Strejker och brev	24
Minimilön – en fjärdedel av existensminimum	25
”En liten reducerad grupp fackliga ledare”	27
”Dialogen har brutit samman”	28
Spontan reaktivering	29
MIR och UP i exil	30
LCC – Liga Comunista de Chile	34
LCC föds	35
Två kongresser i Chile efter kuppen	37
Värderingen av UP-perioden.....	38
LCC och folkmaktsorganen	38
Situationen efter kuppen.....	40
Karakterisering av juntan	42
Material om Chile.....	43
Med Castro som ledstjärna	44
Vilken typ av centrism?.....	45
Varför centristiska organisationer?	46
Varför blev de centrister?	47
Castrismens roll i klasskampen under den gångna perioden.....	48
Vilka var den castristiska strömningens avgörande svagheter?	51
Debrays idealism	51
MIR, PRT och arbetarkampen	52
Organisationsfetischismen	53
Frånvaron av ideologisk/politisk kamp	54
Det självutnämnda ledarskapet.....	56
Castrismen och dubbelmakten	56
Synen på stalinismen.....	58
Felaktig enhetstaktik	59

Synen på arbetarstaterna.....	60
Partibygget	61
Nederlaget	61
Chilekommittén – 3 år av aktiv solidaritet	66
Vilken social och politisk bas?.....	68
Stalinismens och reformismens passivitet.....	70
SAP:s svar på kuppen i Chile	71
Den nödvändiga klassolidariteten	72
Chilekommitténs bevarade styrka	74
Vpk och Chilekommittén	75
Enhet och tendensfrihet	77
Stridsfrågor inom Chilekommittén.....	80
Avslutningsvis	84

Introduktion

I början av 1970-talet hade en ”folkfrontsregering”, Unidad Popular, regeringsmakten i Chile. Under denna tid pågick hårda klasstrider som till slut krossades genom en militärkupp (hösten 1973). Efter militärkuppen följde hård repression och många tvangs fly från Chile. Efter militärkuppen organiserades ett omfattande solidaritetsarbete i internationell skala (i Sverige var det främst Chilekommittén som organiserade detta arbete).

Nedan har samlats de artiklar som publicerades i tidskriften *Fjärde Internationalen* (FI) om händelserna i Chile, före, under och efter kuppen. Dessutom ingår en längre artikel om den svenska Chilekommittén, samt en polemik mot Förbundet Kommunist.

Parallellmakten i Chile

Ur *Fjärde Internationalen* 2/73

Staten är ett organiserat maktorgan, ett redskap för klassdominans, d v s en klass' förtryckande av en annan. Arbetarrevolutionens genomförande innebär att proletariatet upphöjs till härskande klass. Bourgeoisins herravälde kan endast störtas av proletariatet som p g a sin ekonomiska roll i produktionen är den klass som kan bli den vägledande för alla arbetande och utsugna massor. Borgarstaten, genom vilken en minoritet kan exploatera en majoritet, tar sig uttryck i olika former, framförallt ideologiskt och repressivt, genom maktorgan och institutioner som polisen, militären, lagarna, byråkratin, konstitutionen, parlamentet etc. Borgarstatens innehåll och funktion är i alla kapitalistiska länder lika, men den form i vilken den manifesteras varierar beroende på i vilken etapp av den historiska samhällsutvecklingen och klasskampen landet befinner sig. I Chile är staten borgerlig, en stat som intar en bestämd form, den högst utvecklade formen av borgarstat, den representativa demokratin. Det historiska skede som Chile sedan några år befinner sig i kan benämnas ett förrevolutionärt stadium, som genom sina speciella karakteristika -70 kunde ge upphov till Folkfronten (Unidad Popular, UP) och dess regeringstillträde. Folkfronten har dock ej förändrat statsapparatus funktion som ett redskap för borgarklassens dominans: byråkratin är densamma, polis och militär används nu som tidigare mot folket, parlamentet styrs av de borgerliga lagarna och konstitutionen gagnar borgarnas maktintressen. Den enda noterbara förändringen är att parlamentet nu innesluter fler grupper, som säger sig representera folkets och arbetarklassens intressen och det har uppstått en intern kamp inom och utom parlamentet för att definiera vilken klass och vilken klass' intressen som bör dominera statsapparaten. Denna kamp måste dock föras inom de gränser som den dominerande klassen uppställt genom sina lagar och sin konstitution.

I denna speciella situation och detta skede av klasskampen är därför den viktigaste revolutionära uppgiften för massorna och dess partier att grundligt utveckla en konkret politik, en revolutionär strategi och taktik, som leder till att det förrevolutionära stadiet mognar och övergår i ett revolutionärt stadium och en revolutionär situation uppstår. Ett led i detta övergående är de olika organ för arbetarmakt (i många fall parallella maktorgan till den nuvarande regeringen) som på sistone uppkommit i Chile.

Innan vi går in på den historiska bakgrunden till och förståelsen av skapandet och utvecklandet av dessa organ i Chile, bör en förklaring ges till vad parallellmakt innebär och innebar i ett skede av den ryska historien.

Parallellmakt

Vad innebär parallellmakt? Lenin ger följande förklaring:

”Det skapas jämsides med borgarstatens regering en annan regering, svag och i födslovåndor, men ändå existerande och i ständig utveckling. Det är en revolutionär diktatur, d v s en makt som stödjer sig på ett direkt revolutionärt erövrande. Den bygger på massornas direkta stöd underifrån och ej på en lag formulerad av den centraliserade staten. Det är en makt totalt olik den som existerar i de demokratiskt-borgerliga parlamenten. Denna makt är en makt av samma typ som Pariskommunen 1871. De fundamentala grunddragen i denna makt är: 1) Maktkällan ligger ej hos lagen, tidigare diskuterad i parlamentet, utan i massornas direkta initiativ underifrån. Ett utbytande av polis- och militärväsendet, såsom varande skilda från folket och i motsättning till detta, mot en direkt beväpning av hela folket. Genom denna makt upprätthåller de beväpnade arbetarna och soldaterna själva den allmänna ordningen, ett beväpnat folk. 3) Byråkratin och funktionärerna utbyts också mot folkets direkta makt eller åtminstone underkastas de en speciell kontroll, de omformas till enkla ombud, ej bara valbara, utan flyttbara närhelst folket kräver det, de omformas från ett privilegierat skikt med hög betalning till arbetare inom ett speciellt ”fack”, vars betalning inte överstiger den vanliga lönen för en kvalificerad arbetare.”¹

Denna makt uppkommer i moment av förrevolutionära kriser i vilka den revolutionära klassen (proletariatet) koncentrerar sina styrkor och bildar basen för den framtida revolutionära staten.

Under den ryska revolutionen uppstod sovjeter för första gången i Petersburg 1905.

Sovjeternas historia

Petersburgsovjeten och den senare i Moskva uppkomna Moskvasovjeten hade sitt ursprung i den politiska oktoberstrejken och dess ledning utgjordes av en proletär representation, deputerade som valts av arbetarna. Dessa sovjeter kom att utgöra förebilden till den sovjetmakt som bildades av proletariatet 1917 under ledning av bolsjevikpartiet. De bildades uteslutande av det revolutionära befolkningsskiktet och var ett uttryck för folkets självverksamhet när det reste sig i kampen mot tsarismen. Under den tid sovjeterna var lagliga, utgjorde de en parallellmakt till den rådande regimen med stort inflytande över proletariatets alla sociala aktiviteter. De var den revolutionära maktens embryon och organ för upproret. Sovjeten organiserade massorna, dirigerade de politiska strejkerna, ledde de politiska demonstrationerna och försökte beväpna massorna.

Då sovjeternas styrka och betydelse var beroende av upprorets kraft och framgång hade sovjeterna en kort livslängd bl a p g a generalstrejkens avtagande verkan, otillräcklig förberedelse av massorna inför det oundvikliga upproret och de subjektiva och objektiva förutsättningarnas brist på mognad.

1917 växte sovjeterna upp igen då det ryska självhärskardömet föll och de fungerade verksam samt som en parallellmakt ända fram till den provinsiella regeringens fall. De var de organ i vilka proletariatet och dess allierade koncentrerade sin styrka inför de väpnade upproret. De var de organ i vilka proletariatet och dess allierade kunde organiseras, de gav ett organiskt uttryck åt de breda massorna. Detta kunde bolsjevikpartiet i sig p g a dess karaktär som revolutionärt parti inte göra. Tack vare bolsjevikpartiet kunde dock sovjeterna 1917 omformas till verkliga maktorgan. Behovet av en parallellmakt innan det slutliga maktövertagandet ger sig tillkänna i det nödvändiga behovet av att stärka de revolutionära klassernas allians, organisera upproret och de framtida proletära maktinstrumenten och skapa ett revolutionärt arbetarparti i länder där ett sådant saknas. Sovjeterna upptar inom sig proletariatet och dess allierade och partiet (avantgardet och ledaren av dessa klasser) har i sovjeterna ett verkligt maktinstrument i vilket de kan utöva sin politiska ledning.

¹ Citat hämtat ur Lenins *Valda Verk*, band 2, sid. 40-41

Sovjeterna uppstår som vi tidigare nämnt i en förrevolutionär situation och de nödvändiga förutsättningarna för att denna period övergår i en revolutionär är existensen av ett revolutionärt arbetarparti.

För att övergå till den aktuella situationen i Chile med relation till det ovan sagda måste först en kort historisk resumé och tillbakablick göras.

Historisk bakgrund

Det rådande förrevolutionära stadiet i Chile karakteriseras av följande objektiva förhållanden:

- en ekonomisk kris som ständigt fördjupas och är ett uttryck för den kapitalistiska ekonomins kris
- en kris inom statsapparaten som bl a tar sig uttryck i en omöjlighet att fortsätta en reformpolitik
- en samhällskris som bl a tar sig uttryck i omöjligheten av en fortsatt reformpolitik
- en kris inom statsapparaten som bl a tar sig uttryck i en splittring inom den dominerande klassen och symptom på ett sönderfall inom militären
- en ökad massmobilisering inom allt fler samhällsgrupper och upphöjandet av arbetarklassen till den ledande klassen.

Dessa karakteristika, som alla tar sig uttryck i en allt mer skärpt klasskamp, var även befintliga under Freis tid och gav då som en produkt uppkomsten av Folkfronten och dess möjlighet att överta regeringsmakten. Under -70 utvecklade UP en ekonomisk politik som försökte återuppliva en avstannad ekonomi genom inflationistiska mekanismer. Man nationaliserade naturrikedomarna (koppar, salpeter etc.), förstatligade banker och monopolföretag, igångsatte och fördjupade jordreformen etc. Uppgången inom den ekonomiska sektorn ackompanjerades av ett positivt gensvar hos massorna och regeringen. I slutet av -71 kom de första tecknen på en ekonomisk kris, vilken de själva till större delen var ansvariga för. -72 var ett år under vilka de nyss nämnda problemen förvärrades. Man kan säga att -71 var en svag reflex av vad hela -72 skulle komma att bli. Regeringen, bunden till händer och fötter av sin legalistiska position, blev mer och mer handlingsförlamad, samtidigt som en växande radikaliseringsprocess skedde hos massorna. Denna radikalisering följdes i vissa fall av en del partier inom Folkfronten (Mapu, IC, PS²) och grupper utanför (MIR³). I oktober -72 igångsatte borgarklassen med stöd av imperialisterna en generalstrejk som varade nästan en månad och omfattade de flesta samhällssektorer (handeln, sjukvården, transportnätet etc.). Efter en tids vacklan gick massorna till kontraoffensiv. De skapade och upplivade under de mest medvetna sektorernas ledning ett antal organ för "folkligt" av vilka de viktigaste är Cordones Industriales. Comandos Comunales och Consejos Campesinos⁴. Organ, som då punktvis uppnådde en styrka, men först under de senaste månaderna börjat att utvecklas ordentligt och utnyttjas som maktinstrument av arbetarna. De uppstod som ett uttryck för det ökade revolutionära medvetandet hos massorna, speciellt arbetarklassen, och som svar på borgarnas offensiv. Cordones Industriales (vilka vi närmare skall studera), som under oktoberkrisen

² Mapu = Rörelsen för enhetlig folkaktion, IC = Kristna vänstern, PS = Socialistpartiet

³ MIR= Revolutionära vänsterrörelsen

⁴ Cordones Industriales = Organ skapade för att stärka, ena och mobilisera arbetarklassen i industrier inom ett bestämt geografiskt industriområde. Se närmare beskrivning i artikeln.

Comandos Comunales = Organ som koordinerar arbetarklassens och folkets kamp på basplanet inom en kommun eller geografiskt område. De försöker integrera alla på basplanet existerande basorganisationer inklusive Cordones och CUT. De ger uttryck för arbetarklassens och folkets strävan att kontrollera hela samhällslivet inom en kommun t.ex. produktionsmedel, kollektivtrafik, livsmedelsförsörjning, kvartersförsvar, hälsovård, utbildning, kultur etc. Ett utbytande av den nuvarande maktstrukturen mot arbetarklassens utövande av makten.

Consejos Campesinos = Bonderåd

sattes på sitt första svåra prov, växte till antal och förstärktes, ej som en ersättning för CUT⁵, utan som ett komplement. De visade sig kunna bemöta makthavarnas attacker på ett effektivare sätt inom industrin. Men oktoberkrisen resultat blev ej ett förstärkande av arbetarklassens makt och intressen inom statsapparaten – tvärtom. Regeringen ”slöt fred” med borgarna genom att till sig sluta några höga militärer för att, som det sades, hålla lugn och ordning i landet fram till valet i mars -73. Ett av bevisen för regeringens konsolidering med borgarna gestaltade sig i det s k Millas projektet, vars huvudinnehåll innebar att de flesta av arbetarna under strejken tagna industrierna, skulle lämnas tillbaka till sina ägare. Cordones Industriales ökade genom detta sin aktivitet och förkastade ”stridande” regeringens vacklan och försoningspolitik och hade i denna kamp en relativ framgång. Valet i mars visade regeringen att de trots allt hade massornas stöd och förverkligandet av borgarnas dröm om att vinna 2/3 majoritet i senaten och på så vis på laglig väg störta regeringen förhindrades. Efter valen kan man notera ett förvårande av den ekonomiska krisen, en starkare polarisering mellan partierna inom Folkfronten, vilken tar sig uttryck i en starkare förening mellan MIR-PS-IC-Mapu i många frågor, och att regeringen är fullständigt inkapabel att utnyttja det genom valet erövrade masstödet. De dominerande klasserna, eniga strategiskt, presenterar viktiga taktiska skillnader i sin politik. Nationalpartiet (PN) vill genast få bort regeringen medan Kristdemokratiska partiet (PDC) försöker uppnå eftergifter hos regeringen på vissa punkter genom att utnyttja de ekonomiska problemen och splittra arbetarklassen (genomför ett antal långa strejker inom gruvsektorn). Det är också viktigt att påpeka att regeringen är motståndskraftig, men ej mobiliserar massorna, som nu är mycket radikaliserade. Som en följd av borgarklassens splittring ifråga om taktik (en följd av inre sönderfall) och klasskampens skärpning reser sig några militärer och gör ett kuppförsök i slutet av juni. Detta misslyckas dock, då imperialisterna genom sina hantlangare i landet, höga militärer, sektorer av PDC och PN och rena fascistiska terrororganisationer som ”Fosterlandet och Frihet”, i sista stund, av okända orsaker, drog in sitt stöd. Som svar på detta kuppförsök uppkommer en stor massrörelse med ockuperade gods och tagna industrier som resultat. Ett kvalitativt språng i kampen sker, basorganisationerna utvecklas starkt, speciellt Cordones Industriales, som nu växer upp, inte bara i Santiago, utan i städer över hela landet, och dess organisering förbättras. Det framstår allt klarare att det är arbetarklassen som måste leda den revolutionära processen och Cordones Industriales visar nu mer än någonsin att de kan bli arbetarklassens avantgarde och spjutspets i den framtida kampen. Med denna historiska återblick kan vi nu återgå till att litet närmare studera Cordones Industriales, dess organisation, ledning och funktion inom den nuvarande chilenska processen.

Cordones organisering och ledning

Cordones Industriales fungerar som arbetarklassens språkrör och ansikte och inom dessa kommer arbetarklassens avantgarde – det revolutionära arbetarpartiet – att frammejslas med hjälp av fackföreningarna och de politiska partier, som nu ingår som en del i Cordones. Cordones Industriales är ett klassorgan som sammansluter och organiserar arbetare över de politiska gränderna och koordinerar dess kamp i industrierna inom en bestämd geografisk industrisektor. Ledningen ges av de politiska partiernas (inom och utom Folkfronten) revolutionära sektorer, vilka nu (till att börja med) intar rollen som avantgarde i kampen, då ett revolutionärt arbetarparti saknas. ”Utan en revolutionär teori ingen revolutionär rörelse och utan ett revolutionärt arbetarparti ingen socialistisk revolution”. Det saknas en revolutionär teori inom vänsterpartierna, få aktioner och politiska handlingar grundar sig på teoretiska analyser, en politisk ledning under ett parti existerar ej. Avsaknaden av ett revolutionärt arbetarparti, med en revolutionär teori och praktik, i ledning för Cordones, innebär en stor

⁵ CUT = Central Unitaria de Trabajadores, det chilenska LO

svaghet och i många fall handlingsförlamning. Arbetarna blir lätt offer för vacklan och opportunistiskt handlande till reformisternas fördel. Konjunkturerna styr kampen. Då klasskampen genom någon händelse, t ex kuppförsöket, skärps, utvecklas de internt och utåt, men förmår sedan inte hålla initiativet och förlorar i aktiviteter. Kontinuiteten och det ständiga agitationsarbetet saknas. Basen, vilken Cordones representerar, är i många partier mer politiskt utvecklad och radikaliserad än ledningen, vilket på så vis hindrar massornas utveckling.

I ledningen för alla Cordones utom en är socialistpartiet (PS) – ett parti i total upplösning. Den revolutionära sektorn, den del som är integrerad i Cordones, är i färd med att träda ur, antingen för att uppgå i MIR eller Mapu eller för att bilda ett nytt parti. Inget av alternativen kommer dock att styrka formerandet av ett revolutionärt arbetarparti då varken MIR eller Mapu har en tillräckligt stark organisation (ideologiskt-organisatoriskt) för att suga upp en stor grupp ”vilsegångna” människor. Skapandet av ett nytt parti skulle bara innebära ännu en centristisk formering till de många redan existerande. Denna konkreta situation innebär självklart en svaghet för Cordones, som inom sig har en bas starkt hegemoniserad av reformismen och som behöver en stark ledning politiskt och teoretiskt. I Santiago finns för tillfället ett 10-tal Cordones, indelade geografiskt i olika industrisektorer. Varje Cordón upptar inom sin sektor från 50 till 300 industrier, beroende på geografisk belägenhet, inneslutande 5 – 100 000 arbetare. Industrier inom en geografisk zon tillhör sålunda automatiskt en Cordón, men deltagarnivån, d v s aktivt arbete inom en Cordón, varierar från 3 procent till 40 procent av alla industrier. Varje Cordón är inom sig indelad i sektorer som var och en har sin huvudindustri, varifrån kampen sammanförs och koordineras vid en aktion. Utifrån denna industri utgår direktiv och till den ingår krav på handling och anrop på hjälp vid behov. Cordonen leds av ett huvudkommando (comando general) vars ledning består av fackföreningsrepresentanter, tillhörande i huvudsak socialistpartiet, vilket förklarades tidigare. Denna ledning analyserar olika inom landet och i industrierna uppkomna situationer, föreslår och planerar framtida aktioner och framlägger den taktik som bör följas – allt under ständig kontroll med basen, arbetarna. Alla aktioner och handlingar (strejker, övertagande av industrier etc.) som görs i Cordones namn måste diskuteras och beslutas på ”stormöten” till vilka alla arbetare är inbjudna, men varje industri har sina valda representanter. På dessa stormöten deltar de inom huvudkommandot ingående kommittéerna, av vilka de viktigaste är information, försvar, livsmedelsförsörjning, sjukvård, propaganda och agitation. I dessa kommittéer skall arbetare lämpliga för de olika arbetsuppgifterna arbeta. Kommittéerna är självständiga gentemot varandra och inom huvudkommandot, men de är underställda arbetarnas ledning, vilka förkastar, godkänner och ger nya arbetsuppgifter allt efter kampens utveckling och växlingar. Varje Cordón har övervakningskommittéer som arbetar för att beväpna arbetarna och ge dem den nödvändiga vapenträningen. Dessa kommittéer är för tillfället de mest aktiva då industrierna nu måste bevakas dag och natt mot den våg av attentat som kuppmisslyckandet utlöst från fascisternas sida. Agitations- och propagandakommittéerna ger i några Cordones ut en intern tidning, som analyserar det politiska läget, refererar den pågående kampen inom olika fabriker och stimulerar och agiterar för fortsatt kamp.

Denna skisserade organisationsstruktur gäller för varje i en Cordón ingående industri, något som dock ännu så länge är dåligt utvecklat förutom på huvudindustrierna. De arbetare från de olika industrierna som deltar på stormötena skall fungera som aktivister, rapportörer och agitatorer på sina respektive industrier. De mest politiskt medvetna arbetarna måste i och genom det dagliga arbetet skola sina klassbröder praktiskt och teoretiskt för den fortsatta kampen och på så vis efter hand integrera alla arbetare i kampen för socialismens genomförande. Ännu så länge är Cordones Industriales i födslovåndor och upptar inom sig nästan enbart små- och medelstor industri och endast de mest medvetna arbetarna inom dessa industrier. En propaganda och ett agitationsarbete inom den tunga och stora industrin med

målet att integrera dess arbetare, mest kommunister och kristdemokrater, i Cordonens arbete är nödvändigt och livsviktigt för Cordones Industriales fortbestånd. I samband och parallellt med detta arbete måste det också ske en hänsynslös kamp mot och ett avskiljande från reformismen och dess uttryck inom CUT, Folkfronten och vänsterpartierna.

Det är viktigt att tillägga att det ännu ej skett val till ledning och till de olika kommittéerna inom någon Córdón. Ledningen i de nu existerande Cordones uppstod ur massornas kamp. En av Cordones förestående uppgifter är att utlysa val, ej p.g.a. att kommunisterna pressar på, utan för att det är nödvändigt för att kunna utvidga Cordones inflytande över arbetarklassen. Kommunisterna har på vissa ställen skapat parallella Cordones som oundvikligen måste elimineras. Till dessa val ställer fackföreningsrepresentanter upp och det kommer troligen att bli två listor, en med kommunisterna och en med den revolutionära vänstern. Då kommunisterna har sin styrka i de stora industrierna, industrier med en stark fackförening, beror det helt på hur valet sker – vilken kvotering man använder – om den revolutionära vänstern skall kunna vinna det största stödet. Många av industrierna där den revolutionära vänstern har sitt viktigaste stöd har ingen fackförening, då industrier med mindre än 25 arbetare enligt lag ej får starta fackföreningar. Valen måste föregås av ett intensivt valarbete från den revolutionära vänsterns sida för att avslöja de ledande kommunisternas förräderi mot arbetarklassen och deklarerat att det endast finns en Córdón, den ursprungliga.

Cordones Industriales syfte och betydelse har redan delvis berörts ovan, men bör utvecklas lite närmare.

Målsättning – betydelse

Cordones Industriales uppställer maktproblemet för arbetarna, dvs. betydelsen, innebörden och strategin för ett maktovertagande, och deltar i skapandet av de arbetarmaktsorgan som är nödvändiga i den fortsatta kampen. Cordones Industriales jämföras ofta med CUT vilket är omöjligt eftersom de fyller olika funktioner. CUT är nästan helt inriktat på att lösa arbetarnas ekonomiska problem, krav och tvister. Cordones Industriales är tänkta att fungera som komplement till CUT och ej som en ersättning. Men då CUT är en stel, byråkratisk och reformistisk apparat med dålig kontakt med arbetarna på basplanet som i många fall dåligt tillvaratar och försvarar arbetarklassens intressen växer Cordones automatiskt upp som en parallellmakt till CUT och ett nytt maktorgan vid sidan av regeringen. De representerar en makt som skapats inne hos massorna, spontant, under deras kamp och frågan är ej om de bör utvecklas för eller mot CUT respektive regeringen utan om de kan leda arbetarklassen och folket på dess väg mot socialismen. Denna målsättning kan bara uppfyllas, har det visat sig, om de arbetar som ett maktorgan skilt från regeringen. I Cordones Industriales är det basen som initierar aktioner och söker lösa de inom industrierna uppkomna problemen (jfr. CUT). Den taktik som väljs beror på arbetarna, på de objektiva och subjektiva förutsättningarna och på själva kampens utveckling och ej på ett fåtal deklarerade fackföreningsbyråkraters godtycke.

För att Cordones målsättning – ett revolutionärt maktovertagande – skall realiseras, är det nödvändigt med 1) ett inkorporerande av alla klassbröder i kampen, 2) att föra en dialog på basplanet i och mellan arbetargrupperna som leder till samfälliga aktioner 3) en kamp mot reformismen inom de olika vänsterpartierna, CUT och regeringen 4) skapandet av ett revolutionärt arbetarparti 5) på alla områden försvaga och attackera borgarstaten för att slutligen krossa den 6) förbereda massorna för detta uppror.

Denna kamp innebär och sammanfaller på det ekonomiska planet, där Cordones arbetar, med kampen för att överföra hela produktionen och alla distributionskanaler i arbetarklassens händer – en kamp som förs beslutsamt inom Cordones.

Enligt Folkfrontens program skall 91 företag överföras till statlig ägo, de inom ekonomin dominerande och strategiska företagen. (Vem skall definiera vad dominerande är?) Denna gräns har dock överskridits varje gång som det skett en uppgång i klasskampen vilket lett till ett spontant övertagande av industrier. Under ”kuppförsöksdagen” för snart två månader sedan tog arbetarna på uppmaning av CUT ett 100-tal fabriker (små som stora). Dessa måste nu till 90% tillbakalämnas till ägarna på order från regeringen som, utsatt för borgarklassens tryck, ger vika och tar det första steget mot en total kapitulation. Den totala kapitulationen kommer att innebära att alla tagna industrier lämnas tillbaka dvs. all hittills tagen makt överlämnas till dess forna ”ägare”. Arbetarna accepterar dock ej detta regeringskrav och kommer ej att lämna tillbaka en enda tagen industri om så tusentals man skall falla i denna strid. Cordones Industriales leder striden inom sina industrier: ger taktiska råd, ger vid behov moraliskt och materiellt stöd till industrier och samordnar och formerar striden till en kamp för det totala ekonomiska maktövertagandet. Den verkliga kampen om samhällsmakten har flyttats från parlamentet till basplanet, där den dagligen förs vid diskussioner, vid intagandet av gator, vid tillbakatagandet av fabriker etc. Cordones fungerar i denna kamp som vägledare och spjutspets. Cordones revolutionära uppgifter i framtiden är:

- inte lämna tillbaka någon industri och kämpa för ett inlemmande av alla industrier i statlig ägo.
- stödja alla klassbröder som inom sin industri för en kamp. Stödet kan vara moraliskt och materiellt.
- kräva och igångsätta arbetarkontroll och arbetarledning inom den statliga industrin.
- överta kontrollen av transportnätet inom Cordonen samt busstrafiken.
- överta distributionen av livsmedel och bränsle från industrierna till bostadsområdena genom direktdistribution.
- aktivera och skapa fler övervakningskommittéer och arbeta för en beväpning av arbetarna.
- beväpna arbetarna teoretiskt och praktiskt för maktövertagandet genom direkta aktioner och öppna diskussioner kring temat ”parallellmakt” på alla arbetsplatser.
- förbereda och utföra val till Cordonens ledning och till de olika kommittéerna.
- stärka Comandos Comunales.

För att återknyta till det inledande Lenincitatet och den ryska historien kan vi göra följande jämförelser.

Parallellmakt i Chile

Cordones Industriales är ett av de maktorgan, embryo till en parallellmakt, i Chile kallat ”poder popular” (folkmakt), som uppstår i den förrevolutionära period landet befinner sig i. Andra maktorgan av samma typ är Comandos Comunales och Consejos Campesinos. Varför är då dessa organ bara embryo till uppkomsten av en parallellmakt och ej en parallellmakt som i Ryssland 1917? Det finns åtskilliga punkter som kan förklara och försvara detta påstående:

- 1) de uppstår med en defensiv och ekonomistisk karaktär mot borgarnas offensiv och de har ännu ej lyckats förändra denna karaktär till en offensiv.
- 2) de har ett litet inflytande över arbetarklassen, som ännu ej massivt uppgått i dem.
- 3) de samordnar otillräckligt de redan nu existerande basorganisationernas kamp inom olika samhällssektorer.
- 4) kampen är i liten utsträckning politisk, i hög grad ekonomistisk. (Det är svårt att i Chile i dag skilja mellan politisk och ekonomisk kamp då t.ex. en strejk för fri lunch kan leda till och omformas i en direkt kamp för övertagandet av fabriken.)

5) det råder en tydlig svaghet och splittring inom och mellan de existerande avantgarderna, vilka ej tillräckligt har kunnat penetrera och integrera den av reformisterna behärskade arbetarklassen.

För att dessa organ skall kunna omformas i en verklig alternativmakt till den borgerliga staten måste de ena sig och ändra sin "elitkaraktär". Dessutom måste ett revolutionärt arbetarparti, med ursprung i de redan existerande avantgarderna skapas. Comandos Comunes måste ha sitt säte och detta måste dessförinnan ske en utveckling och formering av arbetarklassen i Cordones Industriales för att undvika att Comandos Comunes bara blir ett hierarkiskt strukturerat organ som domineras av sektorer som ej tillhör arbetarklassen. Comandos Comunes skall omfatta alla de nu existerande massorganisationerna som finns på basplanet. Bakom en proletär ledning skall finnas ett fullständigt utövande av en demokrati underifrån. Cordones Industriales utgör därför och således dess ryggrad.

Existensen av en parallellmakt i Chile, dess betydelse och framtid, har under de senaste månaderna diskuterats och debatterats inom alla vänsterpartier. Motsättningarna är stora teoretiskt och praktiskt. Kommunistpartiet (PC) och den reformistiska sektorn av socialistpartiet är emot all form av parallellmakt till den rådande regeringen och anser att de uppkomna maktorganen såsom Cordones Industriales måste vara underordnade regeringen och integrera sig i CUT dvs. bli CUT:s basorgan. Inom PS och PC finns dock fraktioner som allierat sig med andra mer till vänster stående inom Folkfronten och de anser att en parallellmakt är viktig för att erövra makten men de är ej för ett uppgående av alla massorganisationer i Comandos Comunes. Den revolutionära sektorn inom PS, grupper inom PC:s bas och den revolutionära vänstern framlägger som den för närvarande mest fundamentala och viktiga uppgiften att förstärka Cordones Industriales och liera dessa starkare med Comandos Comunes. Men det finns här tydliga taktiska skillnader: PS revolutionära sektor anser att det i nuvarande läge är viktigast att stärka och organisera Cordones Industriales och skapa en provinsieff Cordón medan den revolutionära vänstern tror att förutsättningarna att skapa Comandos Comunes överallt är förhållande och att Cordones Industriales bör integrera sig i CUT för att på så vis förändra CUT:s struktur och göra den mer demokratisk och flexibel. Att skapa en provinsieff Cordón är enligt dem att skapa en parallellmakt till CUT vilket skulle splittra och försvaga arbetarrörelsen. Vilken taktik som är den rätta får den framtida utvecklingen visa.

O.S.

Dubbelmakt idag: Exemplen Vietnam och Chile – utdrag

Ur *Fjärde Internationalen* 4/1973

[...]

Chile

Det karaktäristiska för linjen om ”den fredliga och parlamentariska övergången till socialismen”, är att den inte förstår nödvändigheten av att utveckla dubbelmaktsorgan i ett läge av kraftigt intensifierad klasskamp. Och hur skulle den det — den förnekar ju behovet av en revolutionär omvälvning för att bryta kapitalisternas klassherravälde.

Men vår tes är den att den politiska situationen i Chile, och framför allt då från oktober -72, tvingade fram en dubbelmaktssituation, om än i mycket ofullständig form. Och detta trots att stora delar av den chilenska arbetarklassen och framför allt dess ledning hade illusioner om ”den fredliga vägen”.

De båda huvudklasserna i Chile befann sig under denna period i ett outhärdligt läge. Ekonomiskt kaos rådde, kapitalisterna vägrade investera och producera därför att profiterna inte kunde garanteras, arbetarna drabbades av en våldsamt inflation och en varubrist orsakad av detta. Chile hade en kapitalistisk ekonomi som inte tillät kapitalismen att fungera och arbetare som ville arbeta och producera men inte hade tillgång till produktionsmedlen. Kapitalisterna strejkade medan arbetarna tog över fabrikerna och försökte hålla produktionen i gång. Den ekonomiska basen för en dubbelmaktssituation existerade verkligen. Men hur var läget för klassernas ”alternativa styrelseformer”?

Borgarklassens stat var i stort sett intakt. Allendes makttillträde innebar visserligen att regeringsadministrationen, parlamentet och i viss mån delar av krigsmakten förvirrades och splittrades i olika läger. Allendes valseger kan i denna mening under en period sägas ha försvagat borgarna och stärkt arbetarklassens positioner. Men allteftersom tiden led och den ekonomiska situationen förvärrades så slöt sig leden igen. Regeringen isolerades, vissa ”progressiva” militärer avgick etc. Och andra militärer fick i uppdrag att förbereda en kupp.

Som ett svar mot borgarnas ekonomiska attacker utvecklade arbetarklassen ekonomiska försvarsorganisationer. Men de normala kapitalistiska lagarna var satta ur spel och det räckte inte med fackföreningar för att föra denna kamp. Arbetarna måste ta på sig en mängd uppgifter som kapitalister normalt sköter, organisera produktion och distribution, samt vissa uppgifter som statsapparaten normalt handhar, skolutbildning och sjukvård. *Cordones industriales*, *Comandos comunales*, utvecklades som organ för att lösa dessa uppgifter. De blev i realiteten maktorgan, proletära maktorgan, fr a under veckorna och dagarna före kuppen då de organiserade en beväpning och utvecklade kontakter sinsemellan.

De kunde ha utvecklats till kraftfulla dubbelmaktsorgan, och då inte främst av defensiv utan av offensiv karaktär.

Varför skedde då inte detta? Svaret ligger i avsaknaden av ett revolutionärt parti som kunnat ta ifrån reformisterna i UP ledningen över arbetarklassen, avsaknaden av en självständig politisk organisation utanför folkfrontsregeringen. Allendes regim behöll arbetarnas förtroende och kunde därigenom bromsa massrörelsen. Den regim som vid sitt tillträde förvirrat borgarna, förvirrade nu arbetarna och splittrade dem inför kontrarevolutionen. Regeringen blev den borgerliga statens gisslan. Allende och kommunistpartiet motarbetade utvecklingen av cordones till verkliga maktorgan, de tillät att armén avvärjde arbetarna. Allende godkände t o m att de matroser som i den misslyckade kuppen 29 juni vägrat lyda kuppmaakarnas order senare straffades av

officerarna för ordervägran! Reformisterna riktade blickarna mot presidentpalatset, inte mot arbetarnas framväxande dubbelmaktsorgan.

Som så många gånger tidigare i historien kunde därför borgarklassen lösa den framväxande dubbelmaktssituationen till sin egen fördel. Ty till skillnad från "arbetarledarna" förstod de kapitalistiska ledarna situationens allvar. De kunde välja rätt tillfälle för att handla.

Red.

Allende under militärkuppen 11 september 1973

Förbundet Kommunist, MIR, och Chile

Ur *Fjärde Internationalen* 5/74

I senaste numret av *Kommunist*, organ för Förbundet Kommunist (FK) finns tre viktiga artiklar:*

- En ledare om FK:s internationella uppgifter.
- Ett uttalande från FK:s centralkommitté om det internationella arbetet och den svenska solidaritetsrörelsen.
- En artikel från arbetsutskottet om kampen i Chile och solidaritetsarbetet.
- Här ska vi i huvudsak granska den tredje artikeln: De bägge första förtjänar dock några inledande kommentarer.

I centralkommitténs uttalande finns en självkritisk granskning av FK:s tidigare anti-imperialistiska solidaritetsarbete. Denna rör dels gjorda prioriteringar:

En falsk förklaring att vi utförde detta arbete (solidaritetsarbetet, vår anmärkning) utifrån vårt arbetsplatsarbete, uppkom. Detta påstående har saknat täckning. Det hade varit riktigt att föra ett anti-imperialistiskt arbete utifrån arbetsplatserna. Felet var att vi inte gjorde det i verkligheten.

Dels FK:s oförmåga att sätta upp något annat än allmänna paroller – och sitt eget organisationsnamn på plakat – som alternativ till framförallt DFFG:s politik.

Vårt viktigaste fel var att vi i stället för att ställa upp konkreta motförslag, som utifrån en riktig syn ställde upp paroller, arbetssätt och organisationsförslag som kunde mobilisera för bestämda mål, så försökte vi ersätta politiken med analysen och vi bildade svansar efter DFFG:s demonstrationer med maximalistiska paroller.

Vi håller naturligtvis med om kritiken. Det har vi gjort i tre år.

Tyvärr försöker *Kommunist* förklara de tidigare bristerna med framförallt ”objektiva” orsaker. I ledaren drivs exempelvis tesen att ”allt tydligare har vid sidan av den fortsatt ytterst intensiva kampen i Indokina de andra kampfronterna mot imperialismen framträtt”. Denna tes motiveras sedan genom att ett par aktuella världshändelser radas upp efter varandra. Men denna genomgång är för det första slarvig och ytlig. Den portugisiska kolonialarmén sägs ha utrymt Moçambique, vilket minst sagt är en överdrift.

En riktning inom den spanska bourgeoisien förklaras vara ute efter en samförståndslösning med spanska kommunistpartiet. Vi frågar oss vilken riktning? Vad vi vet så finns en sådan riktning bara i kommunistpartiets drömda portugisiska schema, inte som levande social kraft i dagens Spanien. Vidare sägs Kinas halvhjärtade stöd till revolutionära befrielseströrelser utgöra en förändring. Vi frågar oss naturligtvis: när gav Kina ett helhjärtat stöd till revolutionära befrielseströrelser?

Men genomgången är nu inte bara slarvig – vilket är mänskligt – den duger inte heller till att visa vad FK är ute efter. Uppsvinget för sociala och nationella befrielseströrelser härrör sig inte från vare sig 1973 eller -74 utan från 1968. Tetoffensivens år. Det ”objektiva” behovet av solidaritet i olika former är inte ett ”nytt” behov, vare sig i förhållande till Indokina eller i förhållande till andra fronter mot imperialismen.¹

* Syftar på *Kommunist* nr 17 (1974). Ledaren och Chile- artikeln ingår i artikelsamlingen [Tidskriften Kommunist om Chile](#)

¹ Se vidare *Fjärde Internationalen* nr 2 – ”Världsrevolutionens nya uppsving”.

Genom att betona det ”nya” försöker ledaren modifiera självkritiken: Visserligen undervärderade vi tidigare det ”konkreta solidaritetsarbetet” (finns det något abstrakt solidaritetsarbete?), men å andra sidan var det inte så viktigt just då.....

Ungefär så upplever vi ledarens andemening. Ett liknande tassande finns också i centralkommitténs uttalande:

I det dominerande anti-imperialistiska arbetet, Vietnamarbetet, har den politiska dominansen helt legat i KFML–SKPs händer, vilket inneburit att högeropportunisten här haft sitt starkaste fäste. Denna kraftiga dominans lade objektiva begränsningar för våra möjligheter att utarbeta (!) en riktig, konkret ingripande och proletärt internationalistisk linje i solidaritetsarbetet.

Varför tala i tungor? När förhindrade dåliga styrkeförhållanden en kommunistisk organisation från att utarbeta en linje i solidaritetsarbetet? Begränsningarna var naturligtvis subjektiva: Sekterismen i det anti-imperialistiska arbetet har sina rötter i en bristande förståelse från FK:s sida för hur bredare skikt tillägnar sig en högre medvetenhet, dvs bristande insikt i leninismen.

FK:s dåvarande (och nuvarande!) sekterism i det fackliga arbetet härrör från samma brist. Ty vad är arbetarkommittén med dess fraseologi om inte sekterism. När kommer självkritiken att se ut så här:

Vårt viktigaste fel var att vi i stället för att ställa upp konkreta motförslag (till SAP och VPK), som utifrån en riktig syn ställde upp paroller, arbetssätt och organisationsförslag som kunde mobilisera för bestämda mål, så försökte vi ersätta politiken med analysen och vi bildade ”ideologiska” arbetarkommittéer med maximalistiska paroller som en svans till fackföreningarna.

Det skulle gå för långt att i detalj utveckla denna parallell. Här nöjer vi oss med att antyda den. Vi får säkert anledning att återkomma i en senare artikel.

Är Indokina inte lika viktigt längre?

Så tillbaka till centralkommitténs uttalande. Ty dessvärre syftar inte analysen (om de nya kampfronterna) i ledaren bara till att modifiera självkritiken. Den utgör också grundvalen för FK:s nuvarande prioriteringar.

En annan utgångspunkt är att ingen kampfront dominerar bilden på samma sätt som Indokina gjort tidigare. I stället har motsättningarna skärpts i flera områden. De viktigaste är Indokina. Mellanöstern, Latinamerika och Södra Afrika ...

.... Vår bedömning är att vi inte kan tillföra mycket i stödarbetet till Indokina. Dels täcks detta upp av andra och dels har vi ett dåligt utgångsläge för satsningar.

Här tar FK miste. För det första är det bara i borgarpressen och *Arbetarkamp* som Indokina inte längre dominerar bilden. Indokina utgör tillsammans med Europa världsrevolutionens brännpunkter. Klasskriget i Indokina har nått en omfattning som inte är jämförbart med något annat av världsrevolutionens slagfält. Ett nederlag i Indokina skulle få förödande konsekvenser för världsproletariatet, mer förödande än exempelvis ett nederlag i södra Afrika. En seger skulle å andra sidan få omvänd betydelse. På sätt och vis intar Indokina den plats som var Spaniens på trettioalet.

Därför är den hafsiga analysen om ”de nya kampfronterna” livsfarlig. Det duger inte att säga att ”andra” täcker upp stödarbetet för Indokina. För vilka är de ”andra”? SKP? VPK?

Däremot går det att säga att det egna utgångsläget är dåligt för satsningar. Men en sådan insikt måste dra med sig vissa givna slutsatser. Vi håller i och för sig med om att det är svårt att utmana SKP på detta kampavsnitt – vi har försökt år efter år – på grund av DFFG:s historiska tradition och trovärdighet. Det kan också vara befogat att taktiskt sätta in större resurser i

exempelvis chilearbetet. Men inte med de argument som förs till torgs i *Kommunist*. De kan nämligen bli ödesdigra i morgon. Om vi inte inser Indokinas exempellösa betydelse för världsrevolutionen kan detta få till följd att vi kommer sent ur startgroparna vid en häftig förändring i kampen. Vår solidaritet kan bli senfärdig och uttunnad. SKP:s hegemoni kan bevaras, vilket är negativt, både för klasskampen i Indokina och i Sverige.

Vi uppmanar därför kamraterna i FK att slänga sina rationaliseringar överbord. Är väl den barlasten borta finns det större möjligheter att hissa seglen och sätta fart när nästa storm blåser upp över Indokina,

Vi är också tveksamma inför FK:s förslag till plattform för solidariteten med Indokina:

Vi är för att aktivisterna enas runt en plattform som går emot brännpunkts- och bit-för-bit-teorierna, går emot "supermaktsteorin" samt pekar ut USA-imperialismen som huvudfiende.

Hur i all världen ser en sådan plattform ut? Skulle vi inte vara konkreta?

Varför omvärdera nu?

Denna inledande kommentar måste till sist besvara en viktig fråga: Varför korrigerar FK sin anti-imperialistiska linje? Varför satsningen på chilearbetet? Vi har avvisat den förmenta "objektiva" förklaringen. Sanningen torde ligga i att omprövningen kommer som ett resultat av en ökad press utifrån. Kamraterna i FK har ögon att se med och de är känsliga för vad som rör sig i vänstern. Och vad de har sett har förskräckt dem! RMF har gynnats, både av "supermaksdebatten" och den breda chilerörelsen. *Kommunist* säger exempelvis lyckande att "för trotskisterna har hela denna debatt varit mums för måns". Naturligtvis tycker inte FK om att den elake Måns blir fetare. Kamraterna har sett vårt inflytande växa inom viktiga grupper av militanter och forcerat fram vissa viktiga slutsatser: självkritik, nya prioriteringar och ändrad politik...

Riktigheten i denna tolkning demonstreras tydligast av *Kommunists* artikel om "kampen i Chile och Fjärde Internationalen". Artikeln utgörs i huvudsak av ett verbalt överfall på trotskismen.

Och det är ju bra! Vi uppskattar att FK ger sig in i samma terräng som oss och tar upp striden om politiskt inflytande med nyslipade vapen. Vi är beredda att tillsammans kämpa mot borgare, stalinister, socialdemokrater och maoister. Vi är också beredda att kämpa mot er.²

Tyvärr är de första slag som *Kommunist* utdelar mot oss mycket orena. Många hamnar i o m under bältet. Dessvärre kan man vinna poäng även för orena slag – om ingen ser att de är ojuste – så vi väljer att parera också dem.

Chile – fem felaktiga utgångspunkter

Kommunist har en del utgångspunkter för sin polemik som måste avvisas direkt.

För det första tror arbetsutskottet att nederlaget den 11 september mekaniskt leder till att fler chilensare än förr förmår avslöja reformismen:

Samtidigt har detta år varit en period av kritisk eftertanke i ljuset från erfarenheterna från Chile. Speciellt har den "fredliga vägen till socialismen" för allt fler visat sin illusoriska karaktär. När motståndet i dag byggs upp är det allt fler som söker sig en annan väg, en revolutionär väg till socialismen.

Vi menar att motsatsen gäller. Visserligen stämmer säkert *Kommunists* tes för ett litet skikt av arbetare och studenter. Men diktaturen förstör stora delar av arbetarnas klassmedvetande.

² Om RMF:s linje i Chile-rörelsen, se *Internationalen* nr 25-74

Många av de politiskt bästa arbetarna har stupat, andra har fängslats eller flytt ut ur landet. Under diktaturens järnhål splittras arbetarna ifrån varandra. Många arbetare vågar inte lita på vare sig arbetskamrater, grannar eller nära släktingar. Massarbetslösheten och svälten motverkar också solidariteten.

I denna situation kommer minnet av den borgerliga demokratin under Allende att te sig ljus. Demokratiska krav (inte demokratisk kamp som FK talar om) får ett stort gensvar bland massorna. Slutsatsen av detta blir att kommunisterna måste betona de demokratiska kraven, i den nuvarande perioden. Gör vi inte det så kommer reformismen att monopolisera denna kamp och därmed vidga sitt inflytande.³

Vårt påpekande kan kanske uppfattas som bagatellartat. Men vi tror att det är mycket viktigt. Den syn som FK förespråkar kan leda till en undervärdering av nederlaget den 11 september. Den kan inspirera till en vänsteristisk strategi och taktik som är fjärrad från massrörelsen (väpnad propaganda som taktik, utdraget folkkrig som strategi).

För det andra sägs *sluminnevånarna* höra till arbetarklassen. Denna uppfattning kan vi inte dela. Inget talar för att sluminnevånarna ska räknas till arbetarklassen. Att räkna människorna i slummen som arbetare drar oundvikligen med sig felaktiga prioriteringar. Vi återkommer till denna fråga i samband med analysen av MIR.

För det tredje sägs att: ”I Chile är det i stort möjligt att direkt påbörja skapandet av socialistiska produktionsförhållanden efter ett revolutionärt maktövertagande”. Då till skillnad från Ryssland och Kina där det först ”krävdes en period av uppgörelse med feodalism och småproduktion”. Detta påstående är revisionism och tjänar enbart till att försvara den egna försönligheten mot Kinas parasitära byråkrati. Skapandet av socialistiska produktionsförhållanden påbörjas direkt efter varje proletärt maktövertagande. Även om detta påbörjande (såväl som slutförandet) tar sig olika former i olika länder. Såvitt vi kan förstå, så får denna ”nydemokratiska teori” inte några konsekvenser för FK:s inställning till kampen i Chile. Möjligtvis antyder den att FK bortser från småbourgeoisins stora tyngd i det chilenska samhället.

För det fjärde underskattar FK juntans massbas:

Idag har den borgerligt demokratiska statsformen bytts ut mot en militärdiktatur med fascistiska drag. Dock utan fascismens traditionella massbas.

Vad som skiljde militärkuppen i Chile från den ”traditionella militärkuppen” var bl a det faktum att juntan hade ett brett stöd från borgerliga och småborgerliga sektorer i det chilenska samhället. Juntan hade en massbas, som användes som stödtrupper mot arbetarklassen. Denna massbas var dock inte organiserad i ett fascistiskt parti, vilket tillsammans med bourgeoisins svaghet (Chile är ett land förtryckt av i imperialismen) får till följd att den sociala basen för diktaturen slits ner i ett snabbt tempo. De borgerliga och småborgerliga yrkesorganisationerna har dock delvis tagit på sig ett fascistiskt partis ideologiska funktion. Vi ska inte heller över-skatta juntans isolering. Stora delar av småborgerligheten var bokstavligen talat skrämmd till döds av klasskonfrontationerna före den 11 september. Dessa grupper är kanske inte beredda att kasta sig om halsen på Pinochet i dag, men i valet mellan juntan och hotet från arbetarklassen väljer de fortfarande tveklöst att förlita sig på knektarna.

För det femte sägs att

Unidad Popular (UP)–regeringen hade som utgångspunkt för sitt program och sin politik tron att man med hjälp av den borgerliga statsapparaten skulle kunna bygga upp ett socialistiskt samhälle ...

³ Se *Mullvaden* nr 3-74. ”C-H Hermansson spottar i motvind”

... till skillnad från UP i Chile har det socialdemokratiska partiet i Sverige inte ens några socialistiska ambitioner och därför drabbar knappast det reformistiska nederlaget denna organisations politiska grundval.

Ett diffust resonemang, som mer sysslar med reformisters moraliska halt än politik. UP-regeringen må ha haft vilken tro som helst, men dess program och dess politik uttryckte en strävan efter klassamarbete. Att sedan klassarbetet tar sig skiftade former från land till land, beroende på dess grad av ekonomisk utveckling, den sociala och politiska situationen m fl faktorer är en annan sak. Vad vi ändå kategoriskt måste slå fast, är dessa regeringars borgerliga karaktär. För att kunna utforma en korrekt strategi och taktik i Chile var det livsnödvändigt att skilja mellan UP-regeringen och massornas kamp.

MIR och Castrismen

Därmed är vi också framme vid diskussionen om MIR. Ty i sin artikel föser FK:s arbetsutskott hela tiden MIR framför sig. Vi kan bara beklaga att MIR får utgöra sköld för FK. MIR:s egna analyser är betydligt spänstigare och fruktbarare än FK:s blågula kopior. Detta innebär inte att vi politiskt är överens med MIR. Tvärtom är det mycket som skiljer denna organisation från Fjärde Internationalen.

FK trycker hårt på att vi bara har en "vag" kritik av MIR. Att vi avstått från att slå mot MIR i större utsträckning sägs vara opportunist. Tyvärr tvingas vi än en gång säga att FK tar miste. De skäl som gjort att vi endast fört fram en "vag" kritik av MIR är följande: Vår utgångspunkt är att huvudelden inte ska riktas mot MIR i diskussionen om erfarenheterna från Chile. Huvudelden ska riktas mot USA-imperialismen, den chilenska bourgeoisin och UP-regeringens reformism. Vi har också saknat en mer precis kunskap om MIR. Fortfarande saknar vi en hel del information, men vi vet mer än tidigare. Till sist måste en omfattande kritik av MIR föregås av en självkritisk värdering av den chilenska trotskismen. Här är vi inte klara, men låt oss antyda att problemen gäller PSR:s (den chilenska sektionens) spontanistiska syn på partibygget, kamraternas långvariga och ofta resultatlösa arbete inom Socialistpartiets vänsterflyglar, samt en bristande organisatorisk förmåga. Däremot är det inte aktuellt med en självkritisk granskning av Chilenska Kommunistiska Förbundet (LCC – Liga Comunista Chilena), som idag utgör den huvudsakliga trotskistiska kraften inne i Chile. LCC har förklarat sig i politisk lojalitet med Fjärde Internationalen, men arbetar som egen organisation oberoende av PSR. LCC:s säexistens hänger bl a samman med förbundets ursprung (en sammanslagning av två andra organisationer), kuppen den 11 september, samt kritiska ståndpunkter från LCC:s sida i förhållande till PSR.

FK:s påhopp tvingar oss trots allt att i förtid presentera vår kritik av MIR. Tyvärr blir det mer en skiss än en systematisk kritik. Likväl tror vi att den kan vara värdefull, inte bara för kamraterna i FK, utan också för de kamrater från MIR, som nu tvingas arbeta i Sverige.

Vi tror att det är fruktbart att se MIR som en produkt av framförallt två fenomen. Dels den kubanska revolutionen, dels den chilenska massrörelsen. Den kubanska revolutionens ideologi genomsyrade organisationen redan vid bildandet 1965 i universitetsstaden Concepción. Efter OLAS-konferensen 1967 anammades foco-teorins strategi. MIR organiserade gerillaförband osv. 1969 övergavs tanken på landsbygdsgerilla, däremot inte tanken på gerillahärdar. Nu skulle gerillan organiseras i städerna.

Det verkar nödvändigt att karaktärisera denna period som militaristisk. En politisk strategi ersattes med militära och tekniska operationer. En följd av detta var att MIR uppmanade sina anhängare att inte rösta vid presidentvalet 1970. Valet sågs som betydelselöst för klasskampen. Vi vet inte, men vi utgår från att kamraterna i MIR gjort självkritik för detta. Oavsett

vilket blir följande meningar från *Kommunists* artikel obegripliga mot bakgrund av MIR:s bojkottlinje:

Vi anser att MIR:s politiska linje att ge ett kritiskt stöd till UP var helt riktigt. Vi anser liksom MIR att UP-regeringen och segern i valet 1970 var en seger för massornas kamp och bidrog till att skapa en stödjepunkt (!) för den fortsatta kampen.

MIR:s kritiska stöd till UP-regeringen var fortfarande frånvarande 1970. En riktig linje hade varit att uppmana till röstning på Allende kombinerat med en politisk kampanj mot Socialistpartiets och Kommunistpartiets klassamarbetsprogram. Att uppmana till röstning på Allende (som en representant för ett arbetarparti) får inte förväxlas med ett kritiskt stöd till UP-regeringen. En kommunist kan aldrig ge någon form av politiskt stöd till en borgerlig regering!

MIR:s förhållande till Allenderegeringen.

Den massrörelse som bl a inspirerats av Allendes segerval –70, tvingade dock MIR att överge flera av sina tidigare ståndpunkter. Ungefär nio månader efter presidentvalet gav MIR upp sin gerilla linje och påbörjade en smärteam och empirisk vändning mot massarbetet. Denna vändning hann dock aldrig fullföljas. Den tidigare sekterismen i förhållande till reformisterna övergavs också, men kom tyvärr att ersättas av en osäker högeropportunism.

Oförmågan att precisera UP-regeringens karaktär tog sig ofta uttryck i att MIR såg regeringen och "folkmakten" som parallella, inte som antagonistiska. I sin deklaration från juli -73 slår MIR fast att "folkmakten" skulle Vara "självständig i förhållande till regeringen, men inte nödvändigtvis i motsättning till den nuvarande". Denna deklaration kom alltså efter Soupers kuppförsök den 29 juni. Ett kuppförsök som möttes av massorna i en ny våg av fabriks- ockupationer samt en ökad vitalitet i främst industribältena (*cordones industriales*). Industribältena var en motsägelsefull organisationsform som på sätt och vis svarade mot två behov: dels tillgodosåg den CUT:s (chilenska LO) behov av en horisontell organisering; dels utgjorde den en embryonal form av arbetarråd.) UP-regeringen som alltså FK menar var en stödjepunkt för kampen, svarade massorna genom att dra in militärer i kabinettet, godkänna militärernas vapenbeslag ute på fabrikerna osv. I detta läge skulle UP-regeringen mer än någonsin konfronterats med en systematisk propaganda för en arbetarregering grundad på industribältena och kommunråden (den senare organisationsformen bildades ursprungligen av regeringen i syfte att bidra till agrarreformens genomförande. Efterhand tog de på sig andra uppgifter, bl a på initiativ av MIR, och kan sägas ha utgjort embryonala stadsråd. Graden av aktivitet och demokrati varierade i dessa råd. 1972 existerade det 186 fungerande kommunråd. Men 110 av dessa fungerade som de gjort från början, dvs som organisationskarteller. 35 hade omformats till egentliga råd med en ledning vald av basen. 45 kommunråd uppvisade en blandform).

Parollen om en arbetarregering (som var central i agitationen från oktoberkrisen -72) skulle kombinerats med krav på det borgerliga parlamentets upplösande samt kallandet av en Folkförsamling stödd på industribältena och kommunråden.

I FK:s chilebroschyr "Chile klasskamp och strategi 1970 – 73" påstås följande i förordet: *

I detta sammanhanget är det intressant att se hur vissa grupper, och det gäller framförallt trotskisterna i RMF försöker förklara nederlaget i Chile. Deras förklaring lyder att i en situation då de objektiva och subjektiva faktorerna för en revolution förelåg, så var det bara ett revolutionärt kommunistiskt parti samt beväpningen som fattades. MIR har ständigt påpekat att ett revolutionärt parti växer fram inom massorna och med uppgiften att stärka självständigheten och organiseringen.

* Skriften finns i sin helhet på marxistarkivet: [Chile: klasskamp och strategi 1970-73](#)

Det är i denna rörelse som partiet kan mogna ihop med klassen till en revolutionär kraft. Därför arbetade MIR hela tiden med att stärka den självständiga organiseringen och formulerandet från basen av ett revolutionärt program – ”Folkets Program” – som kunde vara ett alternativ. Men man hade inte en tillräcklig styrka och förankring att utgöra ett alternativ till reformismen. Detta faktum går inte att förklara bort med några idealistiska tankegångar. Detta faktum härrör just ur den faktiska politiska situationen i Chile där proletariats självständighet, formering och medvetenhet inte var tillräckligt utvecklad. Eller: Reformisterna hade hela tiden det avgörande inflytandet och var de enda som kunde erbjuda ett helhetsalternativ, hur felaktigt det än var. Att det inte fanns ett revolutionärt parti och att reformisterna hade styrkan har just sin grund i den bristande självständigheten inom klassen. Därför var också den enda möjliga vägen för MIR att koncentrerat arbeta på att formera och självständiggöra klassen. Att arbeta med olika typer av självständig organisering, utveckla ett revolutionärt program och stärka avantgardet. RMF ställer mot detta allmänt prat om parti, program och beväpning utan att konkret visa vad det innebär i en konkret klasskampssituation. Vad är det för organisation och program RMF tänker sig utveckla utan att förankra hela politiken i klassen. En paketlösning som kan läggas fram i varje läge eller...

Jo, bästa FK. Det var faktiskt möjligt att erbjuda ett helhetsalternativ. Inte i form av en ”paketlösning”, men i form av kampen för en arbetarregering. Programmet mognar inte fram av sig självt ur massrörelsen. Däremot nådde massrörelsen en sådan bredd och ett sådant djup att parollerna om arbetarregeringen och folkförsamlingen blev helt centrala. Att i den objektiva situation som gällde i Chile sommaren -73 avstå från dessa paroller och ersätta dem med underkastelse inför UP-regeringen, var ett svårt politiskt misstag. Att utveckla dessa paroller, det skulle ha bidragit till att utveckla klassens självständighet. Att säga att ”folkmakten” inte nödvändigtvis var antagonistisk till UP-regeringen, det motverkade klassens självständighet.

Att i det läget se UP-regeringen som en stödjepunkt skulle varit ett ändå större misstag.

Folkmakten i Chile

Så till frågan om ”folkmakten”. Vi är överens med *Kommunist* och MIR om att kommunråden var ”folkmaktens naturliga centrum”. Men inte kommunråden som de existerade i Chile. För att de skulle ta form som livsdugliga maktorgan krävdes arbetarmakt, krävdes en centralisering av industribältena (cordones industriales), samt att de reformistiska ledarna drevs ut från dessa. Det var industribältena, och endast de, som representerade arbetarmakten. Därför var det också en tvingande nödvändighet för revolutionärerna i att hårt prioritera arbetet i industribältena. Utan dessa som ryggrad, var kommunrådets betydelse i den kommande konfrontationen mycket ringa. Tyvärr insåg inte MIR detta:

Den andra avvikelsern består i att i praktiken begränsa och inskränka utvecklingen av folkmakten till industribältena, vilka är nödvändiga men otillräckliga därför att man använder en organisationsform som klassen redan har...

Vi driver utvecklandet av industribältena och deras demokratiska struktur därför att de ska bli CUT:s territoriella basorgan med uppgiften att samordna fackföreningarnas kamp på geografisk-, kommunal- och lokalnivå. (Miguel Enríquez i *Chile Hoy* nr 59, 27/7 – 2/8 -73)

Kamrat Enríquez menade alltså att industribältena skulle ses som en facklig organisering (CUT:s territoriella basorgan). Därmed tog han också miste och sa att de representerade en redan existerande organisationsform. Men industribältena var nu frön till något mycket mer än en sedvanlig facklig struktur. De var frön till arbetarråd. Och sådana organisationsformer hade sannerligen inte den chilenska arbetarklassen. Den började få det. Men inte mer.

Ett flöde av citat från intervjuer och deklamationer etc. från MIR såväl som beskrivningar från chilenska kamrater visar att MIR aldrig helt förstod industribältenas centrala plats. MIR prioriterade arbetet i kommunråden och då framför allt genom sitt arbete i slumområdena. Vi

såg inledningsvis att FK såg sluminneväanarna som arbetare, vi vet inte om MIR hade samma uppfattning. Om så var fallet tror vi att det måste förklaras som en rationalisering av de existerande styrkeförhållandena. MIR hade ett starkt fäste och ett viktigt arbete i slumområdena, men var förhållandevis svaga inom arbetarklassen.

Vi sa tidigare att MIR inte gjort upp med sekterismen från den renodlat castristiska perioden. Ett exempel på detta var inställningen till beväpningen. Ända fram till kuppdagarna höll MIR sina egna beväpnade och militärt tränade medlemmar "kasernerade". De arbetade inte bland massorna. De fanns inte i tid ute i industribältena och organiserade militära förberedelser. Inte heller fanns parollen om arbetarmilisen, eller i konkret form, industribältenas och kommunrådets massbeväpning, närvarande i agitationen. Under kuppdagarna deltog många medlemmar från MIR vid strider framför allt vid industribältet Cerrillos samt i en del jordbruksområden runt Santiago. Men då spontant, utan centralisering från den egna ledningen.

Sekterismen slog igenom också på andra områden. Relationerna till FTR (Arbetarnas revolutionära front, en bredare organisering under MIR:s politiska ledning med ett program som på ett diffust sätt blandar ideologiska skrivningar med klasskampskrav) var i många fall byråkratiska. Ett exempel: FTR:s representant i CUT, Alejandro Alarcón, som var vald enligt arbetardemokratiska metoder, manövrerades bort av MIR:s ledning med hjälp av byråkratiska metoder då han allierat sig politiskt med vår sektion. Hans protester mot detta ledde till att han framtogs sina medlemsrättigheter vilket bland annat förhindrade honom att utlysa ett möte med FTR:s bas...

GK (Göte Kildén)

Politiska fångar på stadion i Santiago de Chile (*Estadio Chile*) efter militärkuppen

Lars Palmgren

Chile – vilket motstånd

Ur *Fjärde Internationalen* 6/1976:

Att försöka beskriva motståndet i Chile idag leder lätt till en känsla av att jaga sin egen skugga.

Det är uppenbart att juntan är isolerad i Chile. Kanske mer än någonsin tidigare. Under de dryga tre år som gått sen kuppen har stora delar av de sociala skikt som i början stödde juntan – fr a bland de som politiskt artikulerade sig genom det Kristdemokratiska partiet (DC) – i allt högre grad direkt drabbats av den ekonomiska krisen och i olika former vänt sig mot juntans politik. Eller delar av den.

Samtidigt har något av den skräck och rädsla som den våldsamma repressionen gav upphov till börjat släppa. Folk pratar mer öppet. Den isolering som följde av skräcken börjar luckras upp.

Det råder ingen tvekan om att juntans sociala bas har minskat drastiskt sedan september 1973.

Det är också uppenbart att det finns ett motstånd i Chile. Men att göra en konkret beskrivning av detta motstånd; att analysera dess karaktär, peka ut de viktigaste tendenserna och söka konkretisera dess perspektiv, känns ändå näst intill hopplöst.

För att tala med Strindberg: ”Den är som ålen. Tar man åt huvet får man fatt i stjärten – ifall man får fatt i ’n.”

Naturligtvis beror det på svårigheterna att få tag i information. Censuren är effektiv på alla nivåer. Repressionens effektivitet och de krav det ställer på ett strikt underjordiskt arbete från partiernas sida gör att informationen rör sig långsamt även inom partierna. Det tar lång tid för information från en del av landet att komma till en annan – det är svårt att centralisera informationen och skapa sig en övergripande bild av läget.

Motståndskommittéerna – motståndets verkliga grundval

Men det är ändå inte det främsta hindret. Vad som gör att man kommer att känna sig som en ålfångare är istället detta: ”Tusentals motståndskommittéer byggs underjordiskt upp över hela landet – på fabriker, jordbruk, universitet, skolor, gruvor m m. Inom dessa motståndskommittéer kämpar medlemmar i UP-partierna, MIR-anhängare, progressiva kristna och breda folkliga sektorer utan partitillhörighet sida vid sida till försvar av massornas levnadsnivå och för att upprätta de demokratiska rättigheterna. Under kampens gång kommer motståndskommittéerna att samordnas till en enad nationell motståndsrörelse och skapa en folkets revolutionära armé, den kraft som slutgiltigt kommer att krossa borgarklassens militärapparat och garantera ett socialistiskt Chile.”¹ Dvs den uppfattning om vad motståndet i Chile är – fr a som den framställts i *Chilebulletinen*.

– Men, det här citatet är ju gammalt! Det skrevs för två år sedan, utropar någon. ”Idag har vi en mycket mer realistisk uppfattning om läget”.

Fan tro’t. Så här skrev *Chilebulletinen* i det sista numret före Chilekommitténs förra kongress:

”Till stor del initieras eller organiseras detta motstånd av de s k motståndskommittéerna. Dessa omfattar upp till sju (!) personer och organiseras underjordiskt från basplanet på arbetsplatser och inom bostadskvarter (...) Motståndskommittéerna utgör basenheten inom den folkliga motstånds-

¹ *Chilebulletinen* nr. 5 1975.

rörelsen och har som sådana såväl politiska som militära uppgifter. (...) Motståndskommittéerna är öppna för såväl partilösa som för medlemmar ur vänsterpartier och Kristdemokraternas vänsterflygel. Många – också kommunister och kristdemokrater – har anslutit sig till motståndskommittéerna i den aktiva kampen mot militärdiktaturen. Den enhet som ännu inte kunnat uppnås på partinivå kommer alltså många gånger till konkret uttryck på basnivå genom motståndskommittéerna och deras arbete.”²

Och så här stod det i nummer 5/76:

”Motståndskommittéerna organiseras inom fabriker, jordbruk, slumstäder, skolor och universitet. I frånvaro av en enad vänsterfront är de motståndets verkliga grundval i kampen mot Pinochets militärdiktatur. Bakom motståndskommittéerna står främst MIR, MAPU, Kristna Vänstern och sektorer ur Socialistpartiet, men de stöds i praktiken av medlemmar ur alla de chilenska vänsterpartierna och även av medlemmar i Kristdemokratiska Partiets demokratiska vänster. Till motståndskommittéerna sluter sig också många juntamotståndare som inte är medlemmar i något parti.”³

...och början till Folkets Revolutionära Armé?

Det finns också med passusar i de senare artiklarna som tar upp andra uttryck för motståndet än motståndskommittéerna. Företeelser som folkliga matsalar, mödracentra, idrottsklubbar, fackföreningar, verkstäder för arbetslösa nämns bl a. Men någon tvekan om att det organiserade motståndet är detsamma som motståndskommittéerna råder det inte. Uppfattningen om hur motståndet utvecklas är densamma. Även om man nu accepterar att det kanske inte har skett en utveckling av motståndskommittéerna av den omfattning som först gjordes gällande, så råder det ingen tvekan om att det är så det kommer att bli. Det som inte var sant igår kan bli det imorgon.

Det är den föreställningen om motståndets utseende man måste brottas med och komma förbi för att förstå vad motståndet är i Chile idag. Det hjälper inte så mycket att det i de senaste numren av *Chilebulletinen* publicerats reportage från Chile som försöker beskriva de olika formerna för motståndet och under vilka villkor det utvecklas.⁴ För trots att motståndskommittéerna knappt nämns i dessa reportage så bryter de heller inte med föreställningen om att det verkliga, det organiserade motståndet, det som ger perspektiv för kampen, är det som utvecklas av motståndskommittéerna. Det är motståndskommittéernas utveckling som är bestämmande för hur de övriga formerna kommer att utvecklas; dessas betydelse ses helt i förhållande till motståndskommittéerna.

Kanske är det en personlig tolkning. Men det faktum att motståndskommittéernas roll, som de tidigare beskrivits, aldrig någonstans direkt och öppet ifrågasätts gör att den vision om motståndets utveckling som de skapat – utanför Chile är det kanske bäst att tillägga – finns kvar.

Det är det som gör försöket att beskriva motståndet till en ålfångarliknande sysselsättning. Tar vi åt matsalarna får vi fatt i motståndskommittéerna. Tar vi åt fackföreningarna får vi fatt i motståndskommittéerna.

Men lika lite som ålens stjärt är detsamma som dess huvud, lika lite är motståndskommittéerna detsamma som motståndet. Att begreppet motståndskommitté fått denna genomslagskraft har naturligtvis att göra med den intensiva propagandan, men fr a måste det förstås utifrån den strategiska uppfattning som ligger bakom:

² *Chilebulletinen* nr. 5/6 1975.

³ *Chilebulletinen* nr. 4 1976.

⁴ Se bl a *Chilebulletinen* nr 5 och nr 6 1976.

”Under kampens gång kommer motståndskommittéerna att samordnas till en enad nationell motståndsrörelse och skapa en folkets revolutionära armé, den kraft som slutgiltigt kommer att krossa borgarklassens militärapparat och garantera ett socialistiskt Chile.”

Det är MIRs strategiska uppfattning som här kommer till uttryck; det förlängda folkkriget vilket idag reser uppgiften att bygga en folkets revolutionära armé med motståndskommittéerna som bas.

Syftet med den här artikeln är nu inte att diskutera MIRs strategiska uppfattningar.

Men den tyngd med vilket begreppet motståndskommittéer lanserades ligger just i dess anknytning till denna strategiska uppfattning; och har därför avgörande betydelse för de föreställningar om vad motståndet är som vi måste bryta oss igenom för att kunna närma oss en beskrivning av det verkliga motståndet.

Visserligen har motståndskommittéerna senare kommit att beskrivas på många olika och motsägelsefulla sätt vars slutsumma är att de helt enkelt är sammanslutningar av människor som ger varandra ömsesidigt stöd, diskuterar och kanske försöker sprida propaganda. Om vi utgår från den tolkningen så är det inga problem. Motståndskommittéerna skulle då helt enkelt vara ett samlande namn på grupper av helt olika karaktär och med helt olika inriktning. Med den beskrivningen förlorar motståndskommittéerna helt den betydelse de tidigare getts.

Vi menar att det är riktigt.

Vi menar att för att förstå skeendet i Chile och motståndets utveckling så måste motståndskommittéerna avmystifieras helt och hållet. Pascal Allende, MIR:s generalsekreterare, beskrev motståndskommittéerna så här i en intervju i Costa Rica i våras:

”Det finns fortfarande inte självständiga kommittéer, därför att partierna (som initierar dem) arbetar fr a inom de avantgardistiska sektorerna. Jag skulle vilja säga att många av motståndskommittéerna fortfarande är mycket beroende, de har mer karaktären av stödgrupper (till partierna). Och att de först nyligen har börjat penetrera massrörelsen.”⁵

Och om partierna sa han:

”Alla organisationer – några mer organiserade, andra mer försvagade – existerar som organiserad kraft fr a inom det revolutionära avantgardet. Det finns inga massorganisationer i den meningen att de har en organiserad kader som är närvarande inom breda arbetarsektorer. Den som påstår motsatsen ljuger. Några finns mer, andra mindre i form av avantgardistiska kärnor (nucleos). Ännu har vi inte nått de styrkeförhållandena mellan den dominerande klassen och arbetarna, inte heller den nivån av reaktivering, av svängning av tillbakagången, som skulle tillåta reorganisera partierna på ett omfattande sätt inom mer omfattande sektorer av massan.”⁶

Det är en realistisk beskrivning. Tar man sin utgångspunkt i den har man mycket större möjligheter att förstå vad som idag är motståndet i Chile och vilket perspektiv det har.

Men så länge inte MIR – och dess eftersägare i Sverige – öppet bryter med sitt strategiska schema, och den roll motståndskommittéerna där ges, så kommer det att – pga den genomslagskraft denna uppfattning haft – finnas en risk för att uppfattningen om motståndet som detsamma som motståndskommittéerna kommer att leva kvar. En uppfattning där verkligheten anpassas till strategin och inte tvärtom. Och så länge kommer det också att finnas en grund för demoralisering och besvikelser. En demoralisering som redan idag uttrycks av många chilenska kamrater: ”I Chile är allting slut”, säger de. ”I Chile finns ingenting”.

⁵ *Reportaje a Pascal Allende, Cuadernos Rojos*. En intervju med Pascal Allende gjord i Costa Rica i mars i år av Pierre Fruhling och Lars Palmgren. Tyvärr finns den ännu inte tillgänglig på svenska, men har publicerats i sin helhet på spanska.

⁶ *Reportaje à Pascal Allende*.

Den typen av demoralisering är baksidan av samma mynt där de osanna proklamationerna om motståndets framgångar är framsidan.

För de har fel.

Visst finns det ett motstånd i Chile. Det har t.o.m. skett en märkbar reaktivering av det under det senaste året. Men det motståndet har ingenting att göra med de beskrivningar av motståndet som vi citerade tidigare. Det är inte ett motstånd där ”motståndskommittéerna utgör grundvalen”. Det är t.o.m. tveksamt i vilken grad partierna har del i det.

Det är ett motstånd som fr.a. är mer eller mindre spontana reaktioner på den eländiga situationen som juntan tvingat människorna att leva under. Reaktioner som har börjat artikulera sig i olika former.

De folkliga matsalarna och verkstäderna för arbetslösa är två former. Genom dem har några av de mest näralliggande problemen börjat angripas; hungern och arbetslösheten som är störst i de fattiga arbetarkvarteren.

Matsalarna och verkstäderna är inga enhetliga företeelser. De flesta av dem är beroende av olika kyrkliga organisationer. Många är uttryck för ett rent biståndsarbete från kyrkans sida – sådant det alltid utövats av kyrkan; välgörenhet för att köpa själar. Andra fungerar som något mer än ett ställe där man kan få ett mål mat eller där man kan utföra något slags arbete; som mötesplats, som fora för diskussion; som element som bidrar till att bearbeta isoleringen och uppsplittringen. Och därigenom återge något av det självförtroende som kuppen trasade sönder.

Det finns andra liknande exempel. Det genomgående positiva med dem är just detta att de bryter isoleringen; att de tillåter folk att börja tala med varandra. Och kanske börja göra något tillsammans.

Men det viktigaste motståndet är det som utvecklas av arbetarklassen. Det som utvecklas där arbetarna finns på fabriker och i fackföreningar.

Det är arbetarklassen som är den centrala kraften i all opposition mot juntan. Det är dess reaktivering som bestämmer hur motståndet mot juntan ser ut.

Och det är också här, på fabrikerna och inom fackföreningarna, som reaktiveringen – utvecklingen av motståndet – främst stått att finna under den senaste tiden.

Den här artikeln har inte ambitionen att beskriva läget i Chile i ett övergripande perspektiv. Den är istället begränsad till frågan om reaktiveringen inom den chilenska arbetarklassen.

Fackföreningen – arbetarnas organisation

Det var mot de fackliga organisationerna och vänsterpartierna som juntan riktade huvudelden den 11:e och därefter. CUT (det chilenska LO) förbjöds, tusentals fackliga ledare och militanter mördades, fängslades eller tvingades i landsflykt. Genom en serie olika bestämmelser stympade juntan den chilenska fackföreningsrörelsen.

Förhandlings- och strejkrätten upphävdes, mötesfriheten inskränktes och fackliga val – liksom alla typer av val – förbjöds. Allt detta som ”övergångsåtgärder”, enligt juntan. Men ”övergångsåtgärder” har dröjt kvar till nu. Och de tenderar att bli permanenta inslag genom de nya lagförslag som juntan har presenterat.

Men fackföreningarna som sådana, som organisationer förbjöds inte. Något vi lätt skulle kunna tro pga den totala avsaknaden av analyser om arbetet i fackföreningarna i den chilenska vänsterns propaganda.

Fackföreningarna har minskat i antal. Försiktiga bedömningar antyder att endast hälften av fackföreningarna och förbunden fortsätter att fungera. På landsbygden har resultatet blivit än mer förödande. Där har de lokala fackföreningarna krossats nästan helt.

Som ersättning för fria fackliga val gäller dekret 198, som säger att vakanser (dvs när någon fängslas, mördas, tvingas i landsflykt eller i enstaka fall dör en naturlig död) i den fackliga ledningen ska fyllas av den längst anställda på företaget. Om det uppstår vakanser på förbunds nivå, utses ersättaren av juntan.

Många av de fackliga ledarna på olika nivåer idag är samarbetsmän, tillsatta av juntan. Men långt ifrån alla. Många fackliga ledare som valdes till sina poster före kuppen fick sitta kvar. Främst gäller det naturligtvis de som inte var organiserade i något vänsterparti, fr a många kristdemokrater. Men det finns också flera – inte bara enskilda – exempel på medlemmar ur UP-partierna som kunde bli kvar på sina poster efter kuppen. Det är dessutom inte omöjligt att dekret 198 till viss del kommit att gynna de reformistiska arbetarpartierna; att gamla medlemmar i kommunistpartiet och socialistpartiet som varande de längst anställda på företagen blivit insatta i den fackliga ledningen efter kuppen.

Men trots stympningen av fackföreningarna och trots förändringar i den fackliga ledningens sammansättning tyder allt på att de chilenska arbetarna fortfarande upplever fackföreningarna – de organisationer som tillåts fortsätta – som sina egna organisationer.

En faktor som underlättat reaktiveringen inom fackföreningarna och som fungerat som ett sammanhållande element när de naturliga fackliga uppgifterna omöjliggjorts, har varit den mycket bredare sociala betydelse – i jämförelse med Sverige idag – som fackföreningarna har i Chile. Och Latinamerika överhuvudtaget.

Fackföreningarna har inte bara varit klassens kamporganisation. Det har varit den som stått bakom idrottsevenemang, kulturella tillställningar, danser och fester etc. Fackföreningslokalen har varit en central punkt – en självklar mötesplats. Arbetarfamiljens flesta aktiviteter har varit centrerade kring fackföreningen.

Den typen av aktiviteter kunde till stor del fortsätta även efter kuppen. Rättare sagt var det väl den enda typen av aktivitet som alls kunde fortsätta. Men det var tillräckligt för att ge en viss kontinuitet åt fackföreningarna. De sociala aktiviteterna gav ett fortsatt liv åt fackföreningarna. I allt större utsträckning har dessa aktiviteter också kommit att delvis upphäva mötesförbudet och istället kommit att fungera som kamouflage för vanliga fackliga möten.

En möjlighet att konkretisera och artikulera de diskussioner som började i skydd av en fotbollsmatch eller en folkmusikafton gavs i slutet av förra året då juntan – övertygad om sin styrka – tillät att dess förslag på ny arbetslagstiftning och socialförsäkringslagstiftning sändes ut på remiss till de fackliga organisationerna. Juntan tillät t o m att det ordnades stormöten och i vissa fall studiecirkel för att studera och diskutera förslagen... Efter ett samlat tryck från fackföreningarna tillät också juntan att tiden för diskussionerna förlängdes med mer än det dubbla.

För första gången sedan kuppen blev det möjligt för fackliga ledare från olika håll att träffas i stormöten. Möten med upp till tusen deltagare organiserades. Och dessa hade i sin tur förberetts av mindre lokala möten och av studiecirkel. Detta gav också en legal form för att genomföra diskussioner som gick långt utanför de ramar juntan tänkt sig skulle gälla. Såväl arbetslagen som socialförsäkringslagen är ju direkt relaterade till arbetarnas konkreta situation och till frågan om hur de akuta problemen bör lösas. Vad var då naturligare att diskutera än de konkreta problemen och vilka lösningar de krävde?

Istället för att, som juntan trodde, vinna politiska poäng genom sitt ”demokratiska” förfarande, hjälpte remissdiskussionerna till att slå undan spärrar för den fortsatta reaktiveringen. Klassammanhållningen stärktes. Att kunna mötas i stora församlingar och föra kollektiva diskussioner bidrog till att återföra något av självkänslan och förmågan att agera som klass.

Juntans lagförslag avslogs enhälligt av fackföreningarna. Men när synpunkterna på lagförslaget postades till arbetsministeriet så innehöll kuvertet inte bara dessa synpunkter. Många fackföreningar passade på att föra fram åsikter om de andra frågor som diskuterades i samband med lagförslagen. Frågor som rörde den ekonomiska situationen i stort; lönerna, arbetslösheten, de fackliga rättigheterna etc.

Av lättförståeliga skäl är breven oftast skrivna i hövlig, nästan underdånig ton; ”Vi är medvetna om de svårigheter som landet nu genomlider och vi litar på regeringens ansträngningar.” Men skalar man av de hövliga fraserna så står ändå kraven där ganska klart. Först och främst är det synpunkter på att den löneminskning arbetarna varit underkastade hela tiden sedan kuppen måste brytas. Sen kommer kraven på förhandlingsrätt. Vissa fackföreningar gick längre och krävde också mötesrätt och rätten att få välja sina egna fackliga ledare. Åter andra krävde strejkrätten tillbaka.

Eftersom breven skickades till arbetsministeriet blev de inte allmänt kända. De allra flesta av dem och de synpunkter de framförde stannade innanför ministeriets väggar. Men inte alla.

För samtidigt med remissdiskussionerna kring juntans lagförslag började det dyka upp allt fler brev från olika fackföreningar i juntatidningen *La Tercera*'s fackliga spalt. Spalten användes tidigare främst för att försvara och ”förklara” juntans ekonomiska och fackliga politik. Men under 1975 börjar innehållet i den fackliga spalten att förändras. Från att ha riktat sig mot arbetarna för att få dem att ”förstå”, så kom den allt mer att riktas mot juntan för att få den att ”förstå” arbetarnas problem. Kopior av de brev som skickades till arbetsministeriet började nämligen skickas också till tidningarna, till den fackliga spalten i *La Tercera* och till den av kristdemokraterna dominerade veckotidningen *La Ercilla*. De krav som de fackliga organisationerna riktade till arbetsministeriet började bli kända för en bredare publik. Publiceringen av breven gjorde det lättare för andra arbetare att kräva av sina fackledningar att skriva liknande brev och skicka dem till tidningarna.

Strejker och brev

Gör man en genomgång av *Boletín Informativo* (som publiceras av den ”antifascistiska solidaritetskommittén för det chilenska folket” i Havanna och som har tillgång till de flesta chilenska tidningar och de chilenska vänsterpartiernas publikationer) finner man att det just är genom den här formen av petitioner och brev som den fackliga reaktiveringen tar sig uttryck. Och inte bara den fackliga reaktiveringen, utan motståndet överhuvudtaget.

Det finns enstaka exempel på strejker. I september förra året genomfördes t ex gruvarbetarna i El Salvador en sammanhängande fyratimmarsstrejk och därefter åtta halvtimmarsstrejker för att tvinga företaget att återanställa några fackliga ledare som avskedats. I mars i år gick arbetarna i den stora koppargruvan Chuquicamata ut i en kortare strejk på 20 minuter för att företaget vägrat betala ut den årliga bonusen.

Det finns andra exempel, även om de ännu inte är många. De flesta av dem har naturligt nog genomförts av arbetarna på de stora industrierna eller gruvorna.

Men strejker är alltså undantag. Den vanligaste formen är brev, petitioner och uppvaktningar av olika slag. Det är de former som är möjliga idag med hänsyn till repressionen.

Men det är inte enbart lönekrav från begränsade arbetargrupper som dessa brev och petitioner idag gäller. I allt högre grad har det blivit kring de övergripande frågorna om de fackliga rättigheterna som kravet ställts.

För att ta några exempel:

I december skickade de 1 000 delegater (representanter för 350 000 arbetare) som samlats i södra Chile för att diskutera juntans förslag till ny socialförsäkringslagstiftning brev med krav på att den ekonomiska politiken förändras, att fria fackliga val måste få hållas och att regeringen aktivt söker lösningar på arbetslöshetsproblemet.

I februari skickade koppararbetarförbundet och metall- och stålarbetarförbundet ett av sina många brev med krav på att dekret 198 måste upphävas – dvs att juntan tillåter fria fackliga val.

I april skickade 120 olika fackliga organisationer ett brev där de samtidigt som de avvisar det nya förslaget till socialförsäkringslag ställer krav på att de fackliga friheterna återupprättas.

Höjdpunkten på den här typen av brevväxling nåddes i somras, då presidenterna i de tio största fackförbunden i Chile skickade ett långt brev till juntan. Brevet gör dels en analys av situationen för en normal chilensk arbetare idag och reser därefter ungefär de krav som kommit fram i de tidigare breven. De tio undertecknarna är just de av de fackliga ledare som juntan försökt söka stöd hos, som, trots att flera av dem stödde kuppen när den kom, har en reell arbetarförankring. I och med deras brev har t o m flera av dem som juntan betraktat som sina agenter inom arbetarklassen vänt sig emot juntan, pressade av basmedlemmarna inom deras organisationer.

Minimilön – en fjärdedel av existensminimum

Betydelsen av brevet visas också i det att juntan går i svaromål. Men på juntans svar följer ännu ett brev från ”de tio”. Brevväxlingen avslutas med ett kort brev från arbetsminister där han helt kort konstaterar att han mottagit det andra brevet och lagt det till handlingarna.

Men viktigast för reaktiveringen av fackföreningarna var det faktum att hela denna brevväxling publicerades i sin helhet. Den kom därigenom att utgöra utgångspunkten för nya diskussioner inom fackföreningarna; diskussioner som i sin tur ledde till nya brev och nya petitioner till juntan.

Betydelsen av brevet kan motivera en lite mer omfattande genomgång av dess innehåll.

Den analys av den chilenska arbetarens livssituation som inleder det första brevet visar att den absoluta minimiinkomsten idag måste ligga på mellan 1 700 och 1 800 pesos. Mot detta ställs den inkomst som hälften av de chilenska arbetarna idag uppbär: 431 pesos. Den nödvändiga minimilönen räknas ut utifrån en lista på de mest nödvändiga baslivsmedlen – men där inte sådana varor som kött, kaffe, mjölk och drycker finns medräknade. Enbart kostnaderna för dessa baslivsmedel uppgår för en trebarnsfamilj till drygt 950 pesos – dvs det dubbla mot vad hälften av de chilenska arbetarna tjänar. Till detta kommer hyra, resor, kläder, hygien etc. Dessutom, påpekar ”de tio”, uppgår arbetslösheten till 20 procent. Och till dessa kommer ytterligare 10 procent som är anställda inom det av juntan hårt propagerade ”sysselsättningsprogrammet” (Empleo minimo), som har ännu sämre förhållanden än övriga arbetare; inga som helst sociala förmåner, ingen som helst trygghet i anställningen, ingen som helst rätt till facklig organisering etc.

De tio fackföreningsledarnas tes är att juntans fackliga politik hittills kan delas upp i två faser.

Den första fasen, som genomfördes i ”den nationella säkerhetens namn” och enligt regeringsdeklarationen endast var av övergående karaktär, syftade till att paralysera den fackliga rörelsen genom en hel serie förbud och restriktioner; upplösningen av CUT, mötesförbudet, strejklöslagen, förhandlingsförbudet etc.

Den andra fasen – som fortfarande pågår – innebär att de ”övergående” inskränkningarna permanentas plus genomförandet av reformer som ”tenderar att helt försvaga och upplösa den fackliga rörelsen”. De reformer ”de tio” syftar på är främst förslaget till ny arbetslagstiftning, socialförsäkringslagstiftning och lagar som har att göra med skötseln av fonder för utbildning som baseras på avgifter från arbetarna.

Brevet slutar med en begäran om att dekret 198 ska upphävas och att regeringen tar de synpunkter som kommit fram i diskussionerna inom de fackliga organisationerna i beaktande vid det vidare utarbetandet av ny arbetslagstiftning och ny socialförsäkringslagstiftning. ”Vi har information”, säger brevet, ”som pekar på att dessa synpunkter är av stort tekniskt värde och att de i många avseenden innehåller allvarlig och grundläggande kritik av de förslag som regeringen lagt fram”.

”Ännu en gång begär vi”, säger ”de tio” om dessa krav. Det är de krav som kommit fram i de flesta uttalanden som dessa fackliga ledare gjort under de senaste två åren.

Till dessa ”gamla” krav läggs också förslag om att i ett övergångsskede – tills förhandlingsrätten återinrättats – de så kallade ”comisiones tripartitas” (trepartskommissioner), som regeringen införde efter kuppen för att reglera förhandlingar mellan fackföreningarna och arbetsköparna, ska effektiviseras och att minimilönen höjs samt att dess beräkningsbas förändras.

”Treparkskommissionerna” ska, enligt juntadekretet, bestå av en representant för fackföreningen, en representant för arbetsköparna och en representant för regeringen. Dess uppgift är att studera inkomna förslag och lägga fram ett gemensamt förslag som slutligen regeringen – dvs juntan – har att ta ställning till. ”Treparkskommissioner” har bildats – även om det inte skett i någon större utsträckning. Och de som har bildats har knappast fungerat.

Så här uttrycker sig t.ex. Carlos Garrido, en fackföreningsledare från pappersmonopolet ”La Papelera” (känt i Sverige genom Markaryd-demonstrationen) i juni i år om ”treparkskommissionernas” effektivitet:

”Dagarna gick, och veckorna och månaderna... Nu befinner vi oss redan i juni 1976 och vi väntar fortfarande på att regeringen ska säga ja eller nej till vad kommissionen kom fram till i slutet av oktober 1975.”⁷

Effektiviseringen av ”treparkskommissionerna” ska främst ske genom en på förhand klart begränsad tidsperiod för dess arbete.

Men det klargörs i brevet att detta bara kan vara en övergångsform tills de traditionella förhandlingsrättigheterna som, betonar brevskrivarna, har en lång historia i Chile – återinförts.

Minimilönen måste justeras så att de åtminstone motsvarar vad som krävs utifrån de beräkningar om levnadskostnaderna som de presenterat tidigare i brevet. Dessutom, menar de, måste justeringarna av lönen genomföras inte som hittills utifrån konsumtionsprisindex, utan utifrån prisökningarna på de basvaror som finns med i den ”canasta popular” – dvs listan med baslivsmedel – som de tidigare presenterat. Detta därför att prisökningen på livsmedel är större än prisökningarna i allmänhet. Och att det officiella konsumtionsprisindex därför inte mäter den verkliga kostnadsökningen för en arbetarfamilj.

⁷ Boletín Informativo no. 94.

”Detta är elementära och minimala krav” säger brevskrivarna innan de avslutar brevet med de vanliga hövliga fraserna.

Som motivering för kraven för de fackliga ledarna fram risker med att den fackliga rörelsen helt ska paralyseras, men också att juntans politik idag skapar ett klimat av klasskamp som kan utnyttjas av de ”totalitära riktningar som tidigare dominerade fackföreningarna”!

Det sista sägs nästan i hotande ordalag: den nuvarande politiken leder till att de olika sociala klassernas intressen delas upp definitivt, utan att arbetarna får några som helst möjligheter att delta i beslutsprocesserna; så om inte de förändringar som vi föreslår genomförs kan vi inte ta ansvar för vad som kommer att hända.

”En liten reducerad grupp fackliga ledare”

Den 25 juni besvarar arbetsministern brevet. Det är ett ytterst kortfattat svar som går ut på att ”de tio” inte vet någonting om den verkliga situationen i landet. ”De tios” brev uttrycker en total brist på kännedom om den arbetarpolitik regeringen utvecklar till fördel för Chiles arbetare, skriver arbetsministern. ”Tillämpningen av denna politik har inneburit en harmonisk tillämpning av viktiga åtgärder inom det sociala området som skapat en tilltro till regeringen hos landets viktigaste sektorer och helt säkert hos arbetarna, som dag efter dag ger sitt stöd och erkännande till den nuvarande regeringen, något som i sin tur stimulerar dess beslutsamma och patriotiska handlande.”

Vidare skriver han att det knappast är ”de tios” – ”en liten reducerad grupp fackliga ledare, heterogena sinsemellan, som bara representerar vissa mycket begränsade sektorer” – sak att yttra sig om dessa frågor.

Ungefär en månad senare – den 21 juni – svarar ”de tio”:

”Strikt talat, herr minister, är vi övertygade om att vårt brev, som riktades till republikens president och till övriga medlemmar av regeringsjuntan, inte besvarats på ett sätt som arbetarna, vilka vi representerar, kan anse tillfredsställande. Detta också med hänsyn taget till den patriotism som vi visat under de senaste 34 månaderna. Emellertid, eftersom den fackliga rörelsen och dess ledare tjänar permanenta intressen uppfattar vi det som en skyldighet att behandla några av de argument som förts fram av Er. Och detta har inte bara ett intresse för dem vi direkt representerar, utan för alla arbetare i vårt fosterland.”

Så inleds brevet och fortsätter därefter med en genomgång av de ”reformer” som juntan genomfört. Punkt för punkt visas att ”reformerna” på inget sätt, ens marginellt, har förbättrat eller bibehållit arbetarnas levnadsstandard. Tvärtom. Situationen har ständigt försämrats och de eventuella åtgärder som juntan har vidtagit har varit sämre än de som gällde tidigare.

”Det är inga åtgärder vi kan uppfatta som positiva eller nyskapande. Tvärtom så är de flesta åtgärderna som vidtagits enbart negativa – eller negativa avspeglningar av den katastrofala situation vi arbetare tvingats in i.”

Brevet uttrycker i mycket skarpare ordalag än det första en total osämja med juntan: ”Ingenting är mer skadligt”, skriver de, ”än paternalismen hos dem som tror sig vara ägare av sanningen”.

Slutsatsen för ”de tio” blir att det nog snarare är juntan än de som har en felaktig uppfattning av hur verkligheten ser ut. ”Därför är det minsta vi kan begära”, fortsätter de, ”att de som säger sig vilja göra något med oss, gör det med oss”.

Arbetsministerns antydning om att ”de tio” inte skulle vara representativa besvaras med ett förvånat utrop. ”Tidigare var det regeringen som på olika sätt hävdade vår representativitet genom att skicka oss som representanter till internationella konferenser som ILO och utse oss

som delegater i olika kommissioner som regeringen bildat. Hur och när har denna plötsliga förändring skett?”, frågar de.

”Dialogen har brutit samman”

”Vi har aldrig hävdat att vi representerar alla arbetare i landet. Vi representerar enbart vår egen has (....) Det enda sättet att kontrollera vår representativitet är för övrigt att tillåta fackliga val”, blir deras lakoniska slutkommentar. Dessutom begär de att – för att riktigheten i deras brev ska kunna bekräftas eller förkastas – att regeringen tillåter arbetarna i hela landet att samlas i lokala och regionala möten för att diskutera innehållet i dem.

Arbetsministrarnas svar blir helt kort att han bekräftar mottagandet av brevet och att det lagts till handlingarna eftersom alla relevanta svar redan getts i det första svarsbrevet.

I samband med att brevväxlingen publicerades hölls också en presskonferens i Santiago då ”de tio” beklagade att den dialog som de, tillsammans med ytterligare tio fackledare, inledde i augusti förra året med juntan, inte lett till några resultat.

”Vi kan inte diskutera våra problem med regeringen. Den tar inte emot oss. Brev vi skickar blir inte besvarade”, beklagar de sig inför journalisterna. De beklagar också att juntan förbjöd tidningen *La Tercera* att presentera en diskussion som tidningens redaktion haft med dem.

Publicerandet av breven från de tio är kanske den allvarligaste offentliga konfrontationen juntan tvingats in i sedan kuppen. När exilpresidenten, den kristdemokratiske reaktionären Eduardo Frei i slutet på förra året publicerade sin bok innebar det också en offentlig konfrontation, som dock juntan på ett ganska enkelt sätt kunde vinna. Frei stod för en borgerlig opposition mot juntan och hade genom sitt ansvar i kuppen mycket litet förtroende bland de chilenska massorna – t o m inom stora sektorer av sitt eget parti. De tio fackliga ledarna kan också skrivas in som en del av den borgerliga oppositionen.

Vad de står för framgick klart på presskonferensen:

”Den 11:e september trodde den stora massan av arbetare att befrielsen skulle komma”, sade de bl a då.

Det är uppenbart att de tio på inget sätt står för en socialistisk opposition. Deras opposition har samma syfte som Freis. Men de är inte Frei. De är inte borgare, de flesta av dem är valda fackföreningsledare. De krav de för fram är direkt lierade till vad arbetarklassen känner. De är formulerade på arbetsplatserna och på olika fackmöten. Deras gensvar inom arbetarklassen är därför helt annorlunda än det Frei kunde åstadkomma.

Ernesto Aranedas – en av CUT:s utlandsrepresentanter – sa i en kommentar till brevet att de krav som breven för fram i sitt innehåll är det substansiella i vad som utgör kampplattformen för alla basorganisationer i Chile idag. ”Om de säger så, så innebär det att de uttrycker basens krav....”

Ernesto Aranedas representativitet kan diskuteras.

Men även om det egentligen inte på ett entydigt sätt existerar någon motsvarighet till CUT inne i Chile, utan fr a är det det organisatoriska uttrycket för en del av den gamla fackföreningsbyråkratin som nu befinner sig i exil – så är det inte ointressant att han menar att ”de tios” krav överensstämmer med de chilenska massornas krav. Samma synpunkter återfinns i de underjordiska vänstertidningarnas kommentarer till breven.

”De tio är förräddare, men kraven de för fram är korrekta och är uttryck för basens tryck på dem”, är den allmänna bedömningen.

Spontan reaktivering

Men, invänder någon, allt det som hittills behandlats är ju bara *uttryck* för reaktiveringen. Vad som visats är att det skett en reaktivering och hur denna artikulerat sig, men därmed är ju ingenting sagt om hur den organiserats.

Kan man inte tolka reaktiveringen som ett resultat av det arbete som revolutionärerna utfört i motståndskommittéer, fabrikskommittéer, arbetarkommisioner och andra underjordiska strukturer?

Är det inte så att breven och petitionerna från fackföreningarna bara är det synliga uttrycket för det underjordiska mullvadsarbete motståndskämparna utfört?

Till en viss del är det säkert så.

Säkert har medlemmar från de olika vänsterpartierna spelat en aktiv och ledande roll i denna reaktivering.

Säkert finns det också en mångfald exempel på hur arbetarna på olika fabriker organiserat sig i vad som skulle kunna kallas underjordiska strukturer.

Men lika säkert är det att det inte skett efter det schema som fr a MIR, men också MAPU, Kristna Vänstern och Socialistpartiets Coordinadora, har velat göra gällande – och här i Sverige fortfarande gör gällande.

Reaktiveringen – motståndets utveckling – har inte skett på det sätt som det framställs i *Chilebulletinen*.

Det har inte funnits några motståndskommittéer ”med upp till sju personer”, som är ”öppna för medlemmar i alla vänsterpartier och även partilösa” som utgjort ”grundvalen för motståndet”. Det finns inga sådana enhetliga strukturer.

”Vi har just börjat knyta kontakter med massrörelsen”, är den relativt samstämmiga beskrivning som representanter för olika vänsterpartier gett uttryck för i intervjuer gjorda i Chile.

Till det kommer att reaktiveringen främst skett inom de tunga delarna av ekonomin – storindustrin och gruvorna – dvs de sektorer där MIR och de andra partierna som brukar räknas till den revolutionära vänstern, hade sin absolut svagaste förankring och svagaste stöd före kuppen. Det är knappast troligt att det skett någon förändring av det förhållandet efter kuppen. Snarast har den brutala repressionen som juntan riktat mot fr a MIR inneburit att avståndet mellan dessa sektorer och den revolutionära vänstern ytterligare ökat.

Att därför vilja tolka reaktiveringen inom fackföreningarna som ett resultat av motståndskommittéernas och liknande organisationers arbete, är att göra sig blind för verkligheten.

Hur skulle organisationsformer som är isolerade från massrörelsen och som dessutom är beroende av partier som i sin tur är begränsade till vissa avantgardistiska skikt, kunna initiera denna reaktivering?

Nej, vad vi ser i Chile idag är en i huvudsak spontan reaktiveringsprocess som sker utan något större deltagande av ”den revolutionära vänstern”.

Naturligtvis är det troligt att det i själva reaktiveringsprocessen växer fram olika slags underjordiska strukturer (parallella ledningar för fackföreningarna, kärnor av revolutionära arbetare, enhetsstrukturer mellan medlemmar ur olika partier etc.) Men det sker då troligen snarare utifrån de speciella förhållandena på fabriken och inom fackföreningen och inte i relation till olika partiers ”projekt”. En växande aktivitet inom fackföreningarna borde också

innebära nya möjligheter för partierna att stärka sina band med arbetarklassen och dess organisationer.

Men reaktivering idag är knappast i sig ett resultat av att dessa band redan har stärkts. Att beskriva det så – som den ”revolutionära vänstern” och dess svenska talesmän så länge velat göra – är att ställa allt på huvudet.

Om det vore så, så borde MIR – den organisation som mest konsekvent hävdade den synen och som framställt sig som representanten för den ena av de ”två linjerna” för motståndet; den revolutionära linjen – mer konsekvent och med än större kraft än tidigare hävda sina positioner.

Men vad gör MIR?

Vilka förslag reser MIR idag?

MIR och UP i exil

I det senaste dokumentet från MIR, skrivet i Havanna den 25 september i år och undertecknat av partiets generalsekreterare Pascal Allende och Nelson Gutierrez, vinns ingenting om motståndets ”två linjer”. Där finns ingenting om de revolutionära styrkornas frammarsch. Ingenting av den styrka MIR tidigare uttryckt i sina upprop till UP-partierna.⁸

Dokumentet är ett svar på det dokument som UP-partierna antog i Berlin den 10 september i år och som i stort upprepar vad som sagts i tidigare UP-dokument i exil. Men Pascal Allende och Nelson Gutierrez skriver att UP-dokumentet visar att det nu finns en tillräcklig grund för att komma fram till en snar enhet mellan hela den chilenska vänstern och alla krafter som är emot diktaturen.

De centrala uppgifterna för denna enhet ska, enligt den minimiplattform de föreslår, vara:

1. Enheten mellan hela folket i kampen mot diktaturen, under ledning av arbetarklassen.
2. Enhet mellan vänstern och alla anti-gorillastyrkor. Gemensam kamp med det Kristdemokratiska partiet.
3. Kämpa för att största diktaturen, för den politiska demokratin och socialismen, som idag tar sig uttryck i kampen för att upprätta en demokratisk, folklig och revolutionär regering.
4. Kampen för återerövrandet och utvidgandet av de demokratiska friheterna.
5. Kamp till försvar av massornas levnadsnivå.
6. Organisera en bred och stark folklig motståndsrörelse.
7. Utvecklandet av det chilenska folkliga motståndets sociala styrka, de politiska styrkorna och militära makt.

Den andra punkten i minimiplattformen är att organisera, utvidga och förstärka det folkliga motståndet. Den är uppdelad i fyra undergrupper:

1. Förstärka, återuppbygga och reaktivera den fackliga rörelsen på basnivå och på federal nivå, att initiera CUT:s återuppbyggande på nationell, provinsiell och lokal nivå.
2. Utveckla och mångdubbla de återstående basorganisationernas handlande, dvs. studentorganisationer, grannskapsorganisationer (juntas de vecinos), mödraskapscentra, ungdomsorganisationer etc.

⁸ Boletín Informativo no. 100.

3. Stödja och förstärka de nya legala och halvlegala organisationer som utvecklats efter kuppen: försvarskommittéerna för de arbetslösa, de folkliga matsalarna, solidaritetskassorna, försvarskommittéerna för de politiska fångarna och de försvunna.

4. Initiera och förstärka massornas underjordiska organisering i form av underjordiska bas-kommittéer som utvecklas under namn som motståndskommittéer, fabrikskommissioner, bondekommittéer, arbetarkommissioner etc.

Därefter följer sex ytterligare huvudpunkter som i sin tur är uppdelade i underpunkter. Huvudpunkterna är: "kamp till försvar av levnadsnivån", "kamp mot repressionen", "försvar av den nationella ekonomin", "försvar av undervisningen och kulturen", "arbete gentemot de väpnade styrkorna" och "arbetet utomlands".

Dokumentet avslutas med att ytterligare en gång understryka att det finns mer än tillräckliga förutsättningar för att omedelbart konkretisera en överenskommelse som tillåter en verklig enhet mellan vänstern och alla krafter som är emot diktaturen.

Nej, det här dokumentet är inget uttryck för att de revolutionära positionerna stärkts. Det är inget förslag som ställs av ledningen för "folkets motståndsrörelse". Här är det inte representanterna för "den revolutionära linjen" som vänder sig till "den andra, den reformistiska linjens" ledning.

Det här dokumentet är uttryck för "den revolutionära linjens" nästan totala underordnande under "den reformistiska linjens" krav.

MIR har tvingats anpassa sig till verkligheten, men gör det inte genom att resa en revolutionär linje för arbetarklassens reorganisering utifrån de former reaktiveringen sker idag. MIR gör det genom att söka byråkratiska överenskommelser med ledningen för de reformistiska partierna inom UP. Och inte bara det. De gör det genom att acceptera hela det projekt som ligger bakom reorganiseringen av UP; ett bredare UP, en allians med Kristdemokratiska partiet, ett nytt klassarbetsprojekt.

Pascal Allende och Nelson Gutierrez skriver att det idag finns en "tillräcklig grund" för att komma fram till en enhet. Men vilken är denna grund?

På vilket sätt har förutsättningarna förändrats så att det idag är möjligt att föra "gemensam kamp med det kristdemokratiska partiet"?

Varför behandlas idag det som igår var "det grundläggande elementet i folkets motståndsrörelse" – motståndskommittéerna – enbart som ett *namn* bland många andra?

Hur kommer det sig att CUT för Pascal Allende och Nelson Gutierrez plötsligt blivit ett uttryck för arbetarrörelsens reorganisering? CUT finns ju inte i Chile. Enligt vad Pascal Allende själv sagt. CUT är ju bara uttryck för ett antal gamla fackliga byråkrater i exil. Också enligt Pascal Allende. Är det det CUT som nu ska återupprättas?

Vad är det som förändrats?

Dokumentet ger inga svar på de frågorna. Det motiverar överhuvudtaget inte mer än att "det finns nu en tillräcklig grund". Det är naturligtvis allvarligt. Framför allt är det allvarligt för MIR:s egna medlemmar; en kursändring annonseras uppifrån utan att några element som kan förklara förändringen presenteras; utan att någon motivering utifrån en självkritisk analys av motståndets utveckling presenteras.

Men det är också allvarligt för solidaritetsrörelsen. För så länge inga klargöranden presenteras, så länge förändringarna av linjen inte presenteras som förändringar utan bara på ett indirekt sätt; i glidande formuleringar som inte bryter med det tidigare schemat, så länge kommer förvirringen om vad motståndet är att finnas kvar.

Förvirringen blir ännu större när MIR:s representanter i Sverige tillsammans med Sverige-representanterna för MAPU och Socialistpartiets Coordinadora presenterar dokument i vilka de säger sig ha bildat en ”revolutionär enhet i Chile”. Och inte bara det. I flygblad går de till häftig attack mot UP-överenskommelsen ungefär samtidigt som Pascal Allende och Nelson Gutierrez skriver sitt positiva svar. ”Återupprättandet i utlandet av Unidad Popular speglar inte den enhetsprocess som pågår i Chile och utgör i praktiken ett hinder för skapandet av en bred enhet med revolutionär inriktning”, skriver de. Om motståndskampen säger de: ”den viktigaste uppgiften idag är att skapa, stärka och mångdubbla motståndskommittéerna, arbetarkommissionerna och andra organismer i motståndets bas”.⁹

Vem har rätt?

Vilken linje är det som gäller?

Det är inte så konstigt att förvirringen bland chileaktivisterna är stor vad gäller motståndet, när representanter för samma partier säger så olika saker.

Men det är Pascal Allende som är MIR:s generalsekreterare.

Vi måste utgå från att de dokument han skriver under är de som står för partiets linje.

Och den linjen innebär att MIR böjt sig för UP-partiernas – fr a Kommunistpartiernas – krav. Att MIR är villig att ställa sig bakom kommunistpartiets projekt för att inte bli helt isolerade.

Och kommunistpartiets projekt innebär en allians med Kristdemokraterna. Ett nytt klassam-arbetsprojekt.

Det troliga är också att det är just kommunistpartiet och kristdemokraterna som stärkt sina positioner både inom den chilenska arbetarklassen och inom bredare skikt av befolkningen.

Den styrka MIR uppnådde direkt efter kuppen har sargats svårt av den våldsamma repression partiet utsatts för. Och som bl a inneburit att partiets hela historiska ledning antingen mördats eller tvingats i landsflykt.

Men det är inte alls omöjligt att kristdemokraterna stärkt sin prestige bland stora sektorer av den chilenska befolkningen. Även om de upplevs som förrädare av många chilenska arbetare, så är det dom som kunnat ta en öppen konfrontation med juntan.

De fackliga ledare som kan agera är kristdemokrater. De biskopar och präster som kommit i skarpa motsättningar till juntan – och som ofta arbetar med matsalar och de politiska fångarna – är kristdemokrater. Många av de advokater som arbetat med de politiska fångarna är kristdemokrater.

Allt detta innebär förmodligen att många kristdemokratiska talesmän idag framstår som trovärdiga. Och genom dem framstår det kristdemokratiska projektet som trovärdigt. I vart fall som ett oändligt mycket bättre alternativ än det som juntan står för.

Men det kristdemokratiska partiet är ett borgerligt parti. Dess linje är det konsekventa uttrycket för kommunistpartiets linje.

Men det kan inte vara de revolutionära organisationernas linje. Att nu MIR är villig att ställa upp bakom kommunistpartiets projekt – med hela sin prestige, sitt rykte som den revolutionära organisationen – kommer naturligtvis att stärka kommunistpartiets positioner. Och försvaga MIR:s. Och därmed hela den revolutionära strömningens. Enheten är nödvändig.

⁹ Flygblad undertecknat den 11 september av representationerna i Sverige för MIR, MAPU och Socialistpartiets Coordinadora.

Men MIR:s ledning föreslår en byråkratisk enhet på reformisternas villkor. En enhet som kommer att lägga grunden för ett nytt klassamarbetsprojekt.

Ett nytt – bredare – UP.

Ett nytt nederlag.

Lars Palmgren har sedan sin återkomst från arbete i Colombia 1975 arbetat med Chile-kommittén och latinamerikanska flyktingar. Våren -76 reste han i Latinamerika och vistades bl a en månad i Chile.

LCC – Liga Comunista de Chile

av Henrik Janbell

Ur *Fjärde Internationalen* 6-76

Henrik Janbell befann sig i Chile vid kuppen 1973. Sedan återkomsten till Sverige har han arbetat med Chilekommittén och latinamerikanska flyktingar.

Arbetarrörelsen världen över har under åtminstone de 6 senaste åren haft sina blickar riktade mot Chile och intensivt följt den kamp som de chilenska arbetarna fört mot sina inhemska och utländska förtryckare. Varför har blickarna under dessa år så ihärdigt riktats just mot de chilenska arbetarnas kamp? Varför har t ex inte de indiska arbetarnas och böndernas kamp följts lika intensivt? Det finns inget enkelt kategoriskt svar på dessa frågor. Men faktum kvarstår att de förtryckta världen över och speciellt den organiserade arbetarrörelsen hade stora förhoppningar på de chilenska arbetarna, utifrån den långa och ärofulla erfarenhet dessa har av organiserad kamp mot inhemskt och utländskt kapital.

Den chilenska borgarklassens kris och UP:s valseger frigjorde, under 3 intensiva år, oerhörda krafter bland de förtryckta massorna i landet. Hoppet om en snar frigörelse började tändas i industrierna, gruvorna, kåkstäderna, vid universiteten och bland de förtryckta lantarbetarna. Den mäktiga rörelse bland de förtryckta massorna som i och med UP:s valseger skakade landet, innebar bl a att alla teorier inom arbetarrörelsen om hur befrielsen från förtrycket skulle ske och hur kampen för socialism skulle föras och leda till seger sattes direkt på prov inför arbetarmassorna i en verklighet, där kampen och polariseringen mellan klasserna för varje dag accelererades.

Under denna omskakande och hektiska förrevolutionära period identifierade sig olika strömningar inom arbetarrörelsen världen över med olika partier, rörelser och strömningar inom den chilenska arbetarrörelsen. Socialdemokratin och kommunistpartierna använde UP:s valseger för att visa på att deras teorier om ”den fredliga vägen till socialismen” var möjlig i praktiken, olika centristiska strömningar skaffade sig ”broderpartier” i MIR och MAPU, progressiva kristna rörelser identifierade sig med Kristna Vänstern, etc.

Hur såg då situationen ut för den trotskistiska rörelsen i Chile?

Chile befann sig, ju längre tiden gick, i en alltmer fördjupad förrevolutionär kris: Arbetarna, speciellt vid de stora industrierna, och lantarbetarna på storgodsen var i full färd med att – i motsättning till UP-regeringen och den borgerliga statens intressen – bygga upp sina egna maktorgan i Cordones Industrigles (Industriälten), Comandos Comunales (Stadsdelskommandon) och Consejos Campesinos (lantarbetarråd). Men var fanns det revolutionära marxistiska partiet, som kunde samla och systematisera de erfarenheter som gjordes, organisera kampen för att omforma dessa embryon till arbetar- och lantarbetarråd till verkliga sovjeter och förbereda dessa organisationer för den avgörande sammandrabbningen med borgarklassen och imperialismen, för maktövertagandet. Dilemmat var just att detta revolutionära parti saknades.

De revolutionärt marxistiska idéerna fanns närvarande i olika partier och rörelser inom den chilenska arbetarrörelsen: i MIR, i MAPU, i viktiga delar av Socialistpartiet (PS) och i Partido Socialista Revolucionario (PSR), sektion av Fjärde Internationalen.

För att exemplifiera de trotskistiska idéernas närvaro i denna förrevolutionära process kan nämnas att t o m det statliga bokförlaget Quimantu tvingades ge ut flera upplagor av Trotskijs ”Ryska revolutionens historia”. Varje upplaga av dessa två band var redan några dagar efter att de kommit ut slutsålda. MAPU hade på väggen i sin partilokal i Santiago en stor bild av

Trotsky. Inom PS fanns hela sektioner som kallade sig trotskistiska. Vilket förlag som helst i Chile som lyckades trycka upp eller importera ”trotskistiska” böcker kunde vara helt säkra på att få dessa sålda mycket snabbt. Törsten på revolutionär marxistisk litteratur gick inte att släcka. Ju djupare den förrevolutionära krisen blev desto bredare sektorer närmade sig de revolutionära marxistiska idéerna. Men PSR som i Chile arbetade under Fjärde Internationals fanor, kunde i denna utvecklade klasskamp varken bli en betydande del av, eller än mindre ställa sig i ledningen för de allt bredare revolutionära strömningar som utvecklades i kampen och i uppbygget av arbetarnas egna maktorgan. PSR levde kvar med gamla scheman i huvudet om hur man genom att ge ett ”kritiskt stöd till de mest sunda tendenserna och besluten” inom PS ”och tillsammans med dem omforma sig till den ledning massorna behöver för sin slutliga seger”.¹

LCC föds

Under denna omskakande period sista halvåret av UP-regeringen, under en period då maktfrågan i det chilenska samhället inom en snar framtid måste avgöras, under en tid då reformismen mer och mer, men till ingen nytta, ger efter inför borgarklassens påtryckningar, under en period där arbetarklassen och övriga förtryckta sektorer sökte en ledning för att gå segrande ur de kommande konfrontationerna med borgarklassen och imperialismen, under en period då MIR vacklar och ger efter inför reformismens påtryckningar, under en period då en nationell samordning och centralisering mellan Cordones börjar utvecklas, som MIR inte bara själva drar sig ur utan också motarbetar, med motiveringen att de är ”mot en parallellism till CUT”², under denna period bildas LCC, genom en sammanslagning av två organisationer, båda härstammande från utbrytningar ur MIR under olika tidpunkter. LCC bildas i juli 1973, dvs bara två månader innan kuppen.

LCC var alltså en ung och okänd organisation då kuppen korn, och de viktigaste anledningarna till att de inte drabbades så hårt av repressionen till en början var att de hade gjort en riktig värdering av situationen efter kuppen och dragit de rätta slutsatserna av denna vad gäller deras egna omedelbara uppgifter. En annan orsak var just att den var en ung och okänd organisation även för säkerhetspolisen.

För att ge en någorlunda rättvis bild av LCC och dess ståndpunkter efter kuppen har vi baserat denna text på deras egna texter och kongressresolutioner. Vi hoppas därmed att vi täckt upp de viktigaste delarna av den politiska grund de står på.

Men innan vi går in på denna beskrivning vill vi göra några allmänna reflektioner kring LCC och deras arbete i Chile idag. En total värdering av LCC:s arbete går naturligtvis inte att göra uteslutande efter vad de skriver, utan måste också utgå från deras praktik i motståndskampen i Chile idag. Vi har själva skaffat oss en bild av den senare aspekten genom samtal med kamrater från LCC i Chile och genom samtal med chilenska flyktingar i Sverige, från andra partier och rörelser, som kommit i kontakt med LCC i Chile. Viktigt att påpeka i detta sammanhang är att LCC idag i Chile är en välkänd organisation för aktiva militanter ur hela den chilenska vänstern, även om många av politiska skäl nekar till detta.

Vad gäller storleken på LCC så gör vi oss inga illusioner om någon stor och mäktig organisation. LCC är en ung organisation som tog sina första steg i slutfasen av en förrevolutionär situation, men som framför allt utvecklats i en situation av ett djupt och

¹ ”Reformismens historiska nederlag”, dokument från LCC, publicerat i serien *Dokument från Chile*.

² I en deklaration från juli -73 slår MIR fast att ”folkmakten” skulle vara ”självständig” i förhållande till regeringen, men inte nödvändigtvis i motsättning till den.

I ”Chile Hoy”, augusti 1973, säger Miguel Enríquez, MIR:s dåvarande generalsekreterare: ”Vi utvecklar Cordones Industriales som geografiska basorganisationer till CUT och vi är emot parallellism till CUT”.

omfattande nederlag för hela den chilenska och latinamerikanska arbetarklassen. Under sådana förhållanden går det inte för någon revolutionär, och inte heller reformistisk, organisation att växa med någon större hastighet. Den allmänna tendensen går i rakt motsatt riktning. Vad som är oerhört viktigt att stryka under är betydelsen av att det, under de mycket svåra förhållanden som råder i Chile idag, finns en så politiskt mogen och aktiv organisation, som genom ett permanent propagandistiskt och ingripande arbete i motståndskampen håller Fjärde Internationalens fana högt. Det är också viktigt att vara införstådd med att inget arbetarparti, -rörelse eller -förbund i Chile idag är stort. Det rör sig, vad gäller alla dessa organisationer, idag om kärnor av militanter som upprätthåller ett permanent partiarbete. Undantaget i detta sammanhang är chilenska kommunistpartiet (KP), som har ett större antal medlemmar organiserade, visserligen med en aktivitet reducerad till ett minimum.

Även om LCC till storleken idag inte är mycket mindre än MIR och troligen större än både MAPU, IC och Radikalpartiet (PR) vad gäller organiserade arbetande militanter, så får vi inte bortse från möjligheten att LCC liksom övriga vänstern kan drabbas av ett svårt slag av repressionen och i det närmaste utplånas mycket snabbt. Erfarenheterna från vad som hände den brasilianska vänstern, efter kuppen där 1964, lär oss vilka möjligheter borgarklassens och imperialismens våldsapparat har under nederlagsperioder.

Vad gäller den kommande genomgången av LCC:s ståndpunkter i viktiga frågor, bör det påpekas att vi tar fram de delar av deras politik som vi anser vara de väsentligaste. Det finns aspekter både i dessa delar och i delar vi inte tar upp, som vi inte delar med kamraterna i Chile, eller som vi anser vara oklara. Vi anser det inte vara av så stort värde att gå in närmare på dessa skiljaktigheter här, då många av de vi vänder oss till i denna presentation överhuvudtaget känner till mycket lite av LCC:s ståndpunkter och politik.

LCC OCH DEN TIDIGARE TROTSKISTISKA RÖRELSEN

Bara själva uppkomsten och existensen av LCC är i sig en kritik av den trotskistiska rörelsen, så som den såg ut i Chile under UP-perioden.

En av de grupper sorti senare kom att utgöra en del av LCC hade under en kortare period försökt sig på ett arbete med PSR, sektion av Fjärde Internationalen i Chile, men givit upp. För att förstå varför dessa kamrater gav upp, vad gäller att försöka ändra på PSR inifrån, måste vi först gå tillbaka och titta närmare på trotskismens historia i Chile. Trotskismen är ingen ny företeelse i Chile: Det kan alla gamla vithårigt, kämpar från PS och PSR berätta om.

Efter Ibáñez blodiga diktatur, sons slutade 1931, hade åter en period av häftiga klass-strider inletts och kommunistpartiet lämnar sin illegala tillvaro mycket försvagat. Den stalinistiska byråkratiseringen i Sovjetunionen och uppkomsten av en internationell vänsteropposition ledd av Trotskij, sätter sina spår även i chilenska KP, där det bildas två ungefär lika stora fraktioner: en stalinistisk och en som anslutet sig till den internationella vänsteroppositionen, som då den bryter sig ur kallar sig Kommunistiska Vänstern.

Men Kommunistiska Vänstern klarar inte av den isolering det innebar att ställa sig utanför KP:s kommande klassarbetsprojekt. De går efter en tid in i PS för att där agera vänsteropposition. En del av Kommunistiska Vänstern, sons inte är överens om denna politik bildar det Revolutionära Arbetarpartiet (POR), sons under en tid försöker försvara arbetarklassens oberoende från borgarklassen: De klarar inte heller av denna isolering och dukar så småningom under: Från denna tid har svagheterna inom de trotskistiska strömningarna främst bestått i att de aldrig lyckats utveckla sig till ett självständigt alternativ som kunnat kanalisera olika klasskampsströmningar inom den chilenska arbetarrörelsen och bygga ett chilenskt revolutionärt marxistiskt parti: Inför risken att isoleras trän massorna har de valt att arbeta speciellt inom PS, där de istället slukats upp:

Den tidigare isoleringen och misslyckandet att bygga ett revolutionärt parti är i och för sig något som den trotskistiska rörelsen världen över brottats med och som har sina historiska både objektiva och subjektiva förklaringar. För PSR:s del väger de subjektiva förklaringarna tyngst:

PSR bildas i november 1972 genom en sammanslagning av TRO (Revolutionära Oktobertendensen) och FRT (Revolutionära Trotskistiska Fronten).

LCC gör en genomgång av de allmänna problem den trotskistiska rörelsen i allmänhet haft för att utvecklas under perioden från de stalinistiska utrensningarna fram till våra dagar och visar på hur situationen radikalt förändrats under de senaste tio åren vad gäller förutsättningarna för byggande, av organisationer inom Fjärde Internationalen. Det är utifrån denna värdering de ger sin skoningslösa kritik av PSR: "Under den dramatiska avgörande UP-perioden fortsatte emellertid den trotskistiska rörelsen att lysa med sin frånvaro i den chilenska politiken, eller visa upp en total oförmåga att i sitt centrala politiska arbete komma ifrån det primitiva hantverksmässiga stadiet".³ LCC menar att den viktigaste orsaken till PSR:s misslyckande var deras icke-leninistiska uppfattning i organisationsfrågan: De äldre trotskisterna hade trots de förändrade förutsättningarna inte kommit över stadiet av en propagandistisk smågrupp: Men det var inte storleken på PSR, som var orsaken till deras misslyckande (de var inte så få till antalet), utan innehållet i deras politik, organisationsuppfattning och arbetsmetoder som felade: Den gamla trotskistiska taktiken med "entrism" i det här fallet i det amöbaliknande PS, var enligt LCC en likvidatorisk politik under UP-perioden, då den centrala uppgiften borde ha varit byggandet av ett oberoende proletariats revolutionära parti; som kunde leda de chilenska arbetarmassorna ur den förrevolutionära krisen mot en seger över borgarklassen och imperialismen, via en centralisering, beväpning och utveckling av de embryonala former av arbetar- och lantarbetarråd, som den chilenska arbetarklassen utvecklat i kampen.

Två kongresser i Chile efter kuppen

På ett tidigt stadium efter kuppen gjorde LCC-kamraterna den bedömningen, att förutsättningen för att organisationen skulle kunna kämpa vidare och utvecklas i rätt riktning under denna svåra period som väntade, var att hela organisationen stod på en stabil politisk grund. Trots de väldiga svårigheterna och riskerna det innebar bestämde sig ledningen för att förbundet så snart som möjligt skulle initiera en demokratisk diskussion bland medlemmarna och den närmaste periferin inför genomförandet av en första kongress. Denna kongress genomfördes i mars 1974, ganska precis ett halvt år efter kuppen. På denna kongress antogs två viktiga resolutioner, organisationens program samt stadgar. Titlarna på dessa resolutioner är:

1. Unidad Populares 3 år i regeringsställning⁴ och
2. Den fascistiska kontrarevolutionen och proletariats uppgifter⁵.

Nödvändigheten av att – under de svåra förhållandena, med nederlagets demoraliserande inverkan, det underjordiska arbetets hårda påfrestningar på medlemmarna etc, – hålla en demokratisk diskussion levande i förbundet, samt nödvändigheten av att fördjupa analysen av UP-perioden och mer konkret slå fast uppgifterna i kampen under den kommande perioden, gjorde att LCC ett år senare i början på 1975 höll ytterligare en kongress. På denna LCC:s andra kongress antogs följande resolutioner:

1. Mot den revolutionära generalstrejken⁶
2. Reformismens historiska misslyckande⁷
3. Om massarbetet.⁸

³ Dokument från Chile nr. 3

⁴ Se [UP i Chile - gamla illusioner och nya](#), Rött Forum nr 14.

⁵ Dokument från Chile nr. 1

⁶ Dokument från Chile nr. 3

⁷ Dokument från Chile nr. 2

⁸ Finns ej på svenska. Publicerat i *Combate* nr. 13

Värderingen av UP-perioden

”Den som gör revolution till häften gräver enbart sin egen grav” lyder undertiteln, signerad Saint Just, i resolutionen ”Reformismens historiska misslyckande”. I detta dokument gör kamraterna en komprimerad tillbakablick på den chilenska arbetarrörelsens ärorika och blodbegjutna historia, från tiden då de första arbetar- och hantverksorganisationerna grundades och fram till Unidad Populars tillkomst.

Då de i dokumentet senare kommer över till Unidad Popular (UP), tar de först upp vilket sammanhang man måste se på UP, eller rättare sagt hur det starka stalinistiska chilenska kommunistpartiet (KP) såg på UP; som ett sätt att materialisera tesen om ”den fredliga vägen till socialism” eller appliceringen i Chile av de ”81 Kommunist- och Arbetarpartiernas” Moskvadeklaration.⁹ LCC nagelfar här KP:s teorier om den ”chilenska vägen”, eller som KP själv säger den ”antiimperialistiska, antimonopolistiska och agrara revolutionen med sikte på socialism”,¹⁰ vilken skulle genomföras genom att ”erövra en stabil majoritet i parlamentet”. LCC-kamraterna går här noggrant igenom KP:s tankar bakom denna revolution i ”etapper” och visar hur det var just denna teori som låg bakom UP:s tillkomst och det senare nederlaget för de chilenska massorna.

I samma dokument följer en noggrann analys av UP:s 3 år i regeringsställning, där man visar på hur UP:s parlamentariska illusioner mer och mer kommer i motsättning till arbetarklassens förväntningar på regeringen och till arbetarklassens mycket mer långtgående krav – omöjliga att tillfredsställa inom de borgerliga lagarnas ramar. UP:s eller åtminstone KP:s ambitioner att enbart föra kampen inom de borgerliga lagarnas ramar framgår klart i ett citat av KP:s generalsekreterare Luis Corvalán¹¹ där han säger: ”Partierna i Unidad Popular har tagit på sig att förverkliga programmet, att genomföra de revolutionära omvandlingarna på de vägar som fastslås av Konstitutionen och de rådande lagarna eller de lagar som stiftats demokratiskt i landet.” Kamraterna ställer här följande fråga: ”Men var UP:s projekt en ‘möjlig’ strategi för socialismen, vilket deras ideologer och propagandister så ihärdigt framhåller? Var det möjligt för proletariatet att påbörja övergången till socialismen, utan att först ha gått segrande ur klasskampen, eller utan att ha erövrat ‘hela’ den politiska makten? Skulle arbetarklassen ha kunnat bygga ett socialistiskt samhälle genom en gradvis process av politiska och ekonomiska förändringar, genom en följd av reformer av den juridiska-institutionella strukturen, vilka så småningom skulle medföra en ny typ av relationer inom det borgerliga samhället? Eller för att säga det med Allendes egna ord, var det möjligt att utveckla en ‘...andra övergångsmodell till socialism... det första socialistiska samhället byggt efter en demokratisk, pluralistisk och frihetlig modell’ (dvs utan proletariatets diktatur)? På den teoretiska nivån har marxismen gett ett rungande negativt svar på denna fråga. På det praktiska planet gav ‘tiden och livet’ sitt tragiska och kategoriska svar den 11:e september 1973.”

En mer detaljerad genomgång av LCC:s värdering av UP-perioden gör vi inte här eftersom vi redan publicerat en hel del om detta.

LCC och folkmaktsorganen

Den chilenska arbetarklassens höga politiska medvetenhet och de avancerade former kampen antog under den förrevolutionära perioden, speciellt året innan kuppen, uttrycktes speciellt i utvecklingen av Cordones Industriales (Industriebälten), Comandos Comunales (Stadsdelskommandon) och bland lantarbetarna i Consejos Campesinos (Lantarbetarråd). denna del av

⁹ Dokument från Chile nr. 2

¹⁰ Dokument från Chile nr. 2

¹¹ Dokument från Chile nr. 2

värderingen av UP-perioden är av allra största vikt för en förståelse av den chilenska klasskampens utveckling.

LCC:s analys visar att fram till oktober 1972 fördes massornas kamp främst genom fackföreningarna (förutom enstaka Självförsvarskommandon som MIR hade initierat i vissa slumområden). De fackliga strukturerna kunde fungera så länge kampen gällde ekonomiska krav och dagskrav som rymdes inom ramen för en respekt för den borgerliga rättsstatens lagar och institutioner. Men i och med den omfattande företagarlockouten i oktober förändrades situationen. De fackliga organisationerna var svarslösa. Utan större ledning, nästan spontant, började massorna att skapa nya organisationsformer som kunde svara mot reaktionens offensiv.

Inom industrin skapades Cordones Industriales som demokratiskt samlade alla fabriksarbetare inom samma industrisektor och samordnade aktionerna mellan olika fabriker. Som komplement organiserades andra folkliga skikt tillsammans med arbetarna i stadsdelskommandon – Commandos Comunales. Dessa organisationsformer kunde utveckla arbetarnas initiativförmåga mot den reaktionära offensiven utan hänsyn till de borgerliga lagar och institutioner som sökte klavbinda arbetarna. Man bröt transport blockaden genom att beslagta lastbilar och andra fordon och organisera ett eget transport- och distributionssystem. När företagarna försökte lamslå fabrikerna ockuperade arbetarna fabrikerna och fortsatte produktionen i egen regi. När handeln ströps organiserade man en egen distribution och ett system av Folkbutiker. Mot de fascistiska banden skapade man egna självförsvarsbrigader.

När massorna på detta sätt hade slagit tillbaka den reaktionära offensiven fortsatte de ändå att organisera Cordones och Commandos. Regeringen och CUT (det chilenska LO) gjorde allt för att förmå arbetarna att lägga ned dessa kamporganisationer. Dessa regionala proletära enhetsfronter anklagades för att de splittrade arbetarrörelsen! För reformisterna och de fackliga byråkraterna utgjorde Cordones och Commandos ett hot mot den institutionella ordningen på vilken de byggde hela sin existens. Men för revolutionärerna var dessa organ en oerhörd framgång för massorna – frön till en arbetar- och folkmakt som alternativ till den borgerliga makten.

När reformisterna insåg att försöken att förstöra dessa frön till arbetar- och folkmakt antog man en ny taktik: att erkänna dem för att ge dem en annan innebörd. De skulle vara stödjepunkter för regeringen, helt och hållet underkastad dess ledning. De skulle bli bihang till den borgerliga statens verkställande makt. Men även denna manöver slogs tillbaka av massorna som krävde:

- att inte lämna tillbaka de fabriker som man exproprierat under lockouten.
- arbetarkontroll och arbetarstyre över industrin, sjukhusen, skatterna etc.
- definitivt avskaffande av de gamla kapitalistiska distributionsformerna genom att exproprierar de större distributionsföretagen och ge JAP större befogenheter och inrätta folkbutiker och införa ransonering av en del nödvändighetsvaror ('Canasta Popular', 'Folkkorg').

De nya målsättningar som arbetarnas strider utvecklades efter och för vilka massorna samlades i Industriebältena och Stadsdelskommandona innebar, som vi sagt tidigare, i själva verket ett förnekande av den borgerliga legaliteten. Det spontana sätt som "bältena" och "kommandona" organiseras på går därför klart utanför de administrativa indelningar inom vilka byråkraterna skickligt hade ansträngt sig att hålla arbetarklassen inspärrad och ersätter dessa med nya indelningskriterier, vilka framför allt tog hänsyn till den kämpande solidaritet hos de massor som befann sig inom ett och samma industri- och befolkningskomplex. I motsats till CUT:s administrativa indelning (departement, kommuner, etc) som avgjordes av den borgerliga statens 'skiljedoms'-mekanismer, så organiserade "bältena" och "kommandona" massor-

na inte för att föra dem till 'förhandlingsbordet', utan för att stärka stridsförmågan mot klassfienden och förbereda dem för maktövertagandet. Men samtidigt som situationen krävde att man energiskt stimulerade och förberedde dessa organismer för att i spetsen för de folkliga massorna möta de oerhörda uppgifter som de hade framför sig, så stannade de politiska organisationer som främst ledde Industriebältena upp på halva vägen och visade sin fullständiga oförmåga att nå upp till den nivå som omständigheterna krävde. Därför lyckades inte 'bältena' och 'kommandona' övervinna sin karaktär av embryonal makt, dvs de kunde inte utvecklas på regional och nationell nivå och ännu mindre förbereda beväpning av proletariatet och de folkliga massorna. Frånvaron av ett sant revolutionärt parti visade sig här i sin fulla styrka vara den största och den ödesdigra svagheten hos den kraftfulla massrörelsen som stod vid segerns portar."

Situationen efter kuppen

I inledningen till den resolution som antogs på LCC:s första kongress som direkt efter kuppen tar upp denna fråga¹² säger kamraterna: "Mer än en gång har det sagts, att strutsens politik inte överensstämmer med revolutionärernas. I detta sammanhang har Lenin vid ett tillfälle påpekat att '...nederlaget inte är så farligt som rädslan för att ur nederlaget dra alla slutsatser...' Om vi skulle stödja åsikten att det faktum att man erkänner motgångarna skulle framkalla nedslagenhet och försvaga kampviljan, vore vi revolutionärer utan värde."

Till skillnad från nästan hela den övriga chilenska vänstern, stod det mycket snart efter kuppen klart för LCC att kuppen inneburit ett mycket djupt nederlag för de chilenska massorna i sin befrielsekamp och att uppgifterna i den fortsatta kampen nödvändigtvis måste utgå från detta faktum. Nederlagets omedelbara följd för arbetarklassen var att de i ett slag "förlorat absolut alla ekonomiska, politiska och sociala landvinningar".¹³

UP-partierna i sin helhet – med MAPU undantaget under en tid ville hellre tala om "tillbakagång" i kampen än nederlag och gjorde allt för att förhindra att några strömningar inom arbetarrörelsen tog upp och klargjorde djupet i nederlaget och framför allt att ha tolkningar om orsakerna till nederlaget (de lyckades också hindra MIR från att gå till djupet i dessa frågor). De var mycket väl medvetna om att breda sektorer inom arbetarrörelsen redan satte upp ledningarna för de reformistiska partierna och deras strategi och taktik som orsaken till det blodiga nederlaget.

LCC menade att då kuppen slagit sönder eller mycket hårt skadat samtliga massorganisationer: partier, Fickföreningar, Cordones, etc, och demoraliseringen av arbetarklassen och övriga förtryckta bredde ut sig, så måste uppgifterna under perioden efter kuppen i första hand bestå i att reorganisera arbetarnas alla kamporganisationer och påbörja en mobilisering av arbetarna i försvarskamp för sina mest elementära och omedelbara krav:

"Den revolutionära masslinjen måste stödja sig på formulerandet av agitatoriska paroller av demokratisk och övergångskaraktär, vilka gör det möjligt att isolera diktaturen och i kampen dra med alla de skikt, som är missnöjda med dess ekonomiska och repressiva politik. Genom att utnyttja varje missnöje, hur begränsat det än är, är det möjligt och nödvändigt att ena majoriteten av landets befolkning kring arbetarklassen och formera en omfattande och stark 'antifascistisk enhetsfront'.." samt att utveckla "fasta och permanenta överenskommelser mellan alla revolutionära och klasskampsinriktade tendenser genom att utforma en enhetlig allianspolitik som inriktas på att stärka revolutionärernas ställningar och öka proletariatets stridbarhet."¹⁴ Denna senare form av enhet kallar kamraterna för den 'revolutionära enhetsfronten'. Under den första perioden efter kuppen kom LCC:s karakterisering av situationen och vilka uppgifter den ställde att helt skilja sig från det sätt

¹² Dokument från Chile nr. 2

¹³ Om massarbetet, se Combate nr. 13

¹⁴ Dokument från Chile nr. 1

MIR tog upp detta. LCC försöker också under denna period öppna en diskussion med MIR om detta, genom sin press i Chile. Som ett exempel på MIR:s sätt att under denna period ställa uppgifterna i kampen tar kamraterna upp en diskussion med MIR kring deras Manifest från maj 1974: ”...den reaktionära och repressiva militärjuntans ekonomiska och politiska kris har skapat en mäktig motståndsrörelse. Folkets Motståndskommittéer, vilka nu också innefattar de kristna revolutionärerna, kan räknas i tusentals; i fabriker och slumområden, på storgods, kontor, gymnasier, universitet, etc”.¹⁵

Allmänt menar LCC att MIR:s syn på dessa frågor ”... visade sig i konstant undervärdering av tillbakagången i massornas kampvilja och organisering tillsammans med en övervärdering av viljan och möjligheten för dessa att ta itu med de uppgifter motståndet mot diktaturen ställer.... Vi menar att kamraterna missat de mest grundläggande aspekterna i en period som fortfarande är djupt präglad av ett stort nederlag för arbetarklassen och en förstärkning av den borgerliga kontrarevolutionens styrkor”.¹⁶ LCC fortsätter polemiken mot MIR:s syn på uppgifterna idag: ”Aldrig tidigare har en borgerlig regering åtnjutit ett så djupt hat från arbetarklassens hjärtan, som diktaturen i Chile idag. Detta är helt riktigt. Likväl visar sig inte detta massiva hat och missnöje i ett motsvarande brett organiserat motstånd mot juntan... För att göra en korrekt bestämning av uppgifterna är det nödvändigt att utgå från en bedömning av vad som verkligen existerar och inte vad vi skulle vilja existerade... MIR lägger fram en katastrofvision av diktaturens utveckling, samtidigt som man gör en önskebeskrivning av massrörelsen, som möjligtvis kan ha ett agitatoriskt värde, men som inte har något politiskt värde. MIR föreslår en offensiv taktik i en period av nedgång i arbetarkampen. Detta är en avantgardistisk attityd, som på många sätt påminner om den som låg bakom krossandet av de revolutionära organisationerna i Brasilien. Det är en attityd som bara kan leda till att kampen mot juntan övergår till att bli ett krig på liv och död mellan MIR och juntan”.¹⁷ LCC:s kritik av MIR:s ”önskebeskrivning” av situationen i motståndskampen har senare till viss del to m anammats av MIR själva, men naturligtvis utan att dra de rätta slutsatserna av det.

Då LCC talar om skapandet av mer ”fasta och permanenta överenskommelser mellan alla revolutionärer och klasskampsinriktade tendenser”, gör de detta utifrån konkreta mål för utvecklingen av kampen. De säger: ”Vi anser det vara nödvändigt att resa paroller som tar upp de mest elementära problem (generella löneökningar, mötesfrihet, etc) för att utifrån dessa paroller utveckla arbetarnas och folkets kamp. Men vi reser dom huvudsakligen inte för att via en direkt konfrontation med diktaturen och staten kämpa för dess förverkligande. Vi gör det för att vidareutveckla delstriderna, för att skapa förutsättningar för att varje dag dra in allt bredare sektorer i kampen mot och konfrontationen med diktaturen och kapitalet. Därför måste vi idag framför allt arbeta för att på så sätt skapa regelbundna och stabila strukturer för diskussion och utvärdering av de hittillsvarande striderna och för planeringen av nya kampformer. Dessa organisationer, som är nära lierade med det kampavsnitt där de utvecklas – både vad gäller de strider de leder och vad gäller de sektorer de organiserar och leder – är motståndskommittéerna”.¹⁸

På vilket sätt har då LCC arbetat och vilka fler typer av kampformer föreslår LCC för att motverka uppsplittringen av klassen och åter ena den i kamp mot diktaturen tillsammans med andra förtryckta skikt i samhället? Juntans eller sektorer av borgarklassen ”återuppbyggnad av Chile” innebär ett försök till kapitalackumulation med en hög grad av kapitalkoncentration och höjning av vinsterna med hjälp av en oerhört drastisk utsugning av arbetarklassen. En sådan omstrukturering av ekonomin för att passa USA-imperialismen och de stora mono-

¹⁵ ”Latinamerika – vänd nederlagen till seger”, *Rött Forum* nr. 11

¹⁶ Samma som ovan

¹⁷ LCC:s utlandsbulletin nr. 3, februari 1974

¹⁸ ”Latinamerika – vänd nederlagen till seger”

polens intressen, vilket det är fråga om, innebär ett behov av att helt kunna kontrollera arbetarmassorna och kunna krossa allt eventuellt motstånd. Förutom denna järnhårda kontroll av arbetarklassen är idag arbetslösheten och svälten de problem som värst drabbar arbetarklassen, med de massiva avskedandena, de mer än drastiska lönesänkningarna och prishöjningarna på nödvändighetsprodukter. Arbetslösheten och svälten bekämpas idag på många olika sätt och LCC menar att det är av största vikt att ta upp denna kamp vid de stora fabrikerna och att de legala fackföreningarna är en organisation inom vilken det går att på ett massivt sätt ta upp kamp. Idag, trots juntans försök att kontrollera dessa helt. Men här har också både för LCC och andra de gemensamma matsalarna för arbetslösa och arbetslösas barn spelat en roll för att samla offren för juntans ekonomiska politik i ett minimum av organiserat arbete. Därmed inte sagt att de gemensamma måltiderna i Chile idag alltid fyller den funktionen. Avgörande krav att idag ta upp i kampen för diktaturens störtande, menar LCC vara försvaret av de demokratiska och mänskliga rättigheterna och ett ständigt avslöjande av diktaturens dagliga och brutala brott mot dessa.

Här är kampen för frigivandet av de politiska fångarna och för förbättringar av deras situation i fängelserna av stor vikt.

Inom ramen för en kamp för de demokratiska rättigheterna inkluderar kamraterna kampen för pressfrihet, mötesfrihet, för offentliga rättegångar, för borttagandet av undantagstillståndet, etc.

Kring alla dessa frågor måste det idag organiseras upp ett arbete och en mobilisering. LCC-kamraterna menar att detta inte är tillräckligt. Idag liksom alla andra dagar måste en revolutionär organisation hela tiden i varje kampavsnitt hålla de strategiska målsättningarna i kampen levande, dvs att hela tiden visa framåt på och försvara den antikapitalistiska och socialistiska karaktären av kampen.

I en nederlagssituation som denna, då arbetarklassen är mycket försvagad och uppsplittrad, gäller det för alla revolutionärer att inte dras med i denna allmänna tillbakagång utan som Trotskij säger "avancera mot strömmen" och på det ideologiska planet försvara de tidigare dyrköpta erfarenheterna för att de ska komma till användning i de framtida konfrontationerna.

Att man menar att kampen bör inriktas på det perspektivet och kring den centrala långsiktiga parollen: "FÖR EN ARBETARNAS OCH FOLKETS REGERING", bygger på en socio-ekonomisk analys av det chilenska samhället kombinerat med de erfarenheter de chilenska arbetarna gjort under de tidigare framgångsrika perioderna.

Karaktisering av juntan

Vi skall avslutningsvis helt kort nämna hur LCC karaktäriserar militärjuntan i Chile.

Man har betonat att en sådan karaktisering av juntan inte är någon intellektuell ordlek, utan en uppgift som syftar till att lära känna fiendens väsen, för att på bästa sätt kunna bekämpa denna. Bl a för att bestämma detta har LCC genomfört två kongresser och skrivit många artiklar i sin press. Vi kan därför inte här gå in på hela den analysen. Vad vi ändå vill göra är att titta lite närmare på vad LCC kommit fram till vad gäller vilken typ av regering landet har.

Kamraterna i LCC är klara över att juntan inte är fascistisk om man använder begreppet på samma sätt som på 30-talet i Europa. Framför allt är den chilenska bourgeoisin oförmögen att utveckla en politik som är självständig gentemot imperialisterna och som skall genomföras på deras bekostnad. Samtidigt uppvisar juntans politik många drag som liknar de fascistiska staternas på 30-talet med den skillnaden att man baserar sig helt på de militära styrkorna och saknar civila styrkor av någon omfattning. Denna militärdiktaturens speciella drag försöker man teckna med begreppet militärfascistisk diktatur".

Att resten av Fjärde Internationalen inte använder detta begrepp beror på att det anses kunna skapa förvirring om juntans karaktär. LCC:s isolering i en svår underjordisk situation försvårar givetvis en internationell diskussion i denna och andra viktiga frågor som t ex enhetsarbete men vi vet att kamraterna håller på att precisera sina ståndpunkter.

Material om Chile

Den här genomgången beskriver naturligtvis endast en del av LCC:s ståndpunkter och politiska arbete. En hel del material om och av LCC finns nu dessutom tillgängligt på svenska. Vi vill nämna följande:

[Latinamerika: Vänd nederlagen till seger](#), *Rött Forum* nr. 11, juni -75.

”MIR och det aktuella läget i den chilenska klassklasskampen”, ur LCC:s *Utlandsbulletin* nr. 3.

”OLAS, en förebild?”, ur LCC:s *Utlandsbulletin* nr. 3.

[UP i Chile - gamla illusioner och nya](#), *Rött Forum* nr. 14, januari -76.

”CHILE, CHILESOLIDARITET, om KAF, LCC och Fjärde Internationalen”, utgiven av chilekommittéaktivister från KAF i Stockholm.

Dokument från Chile 1, ”Den fascistiska kontrarevolutionen och proletariatets uppgifter”, resolution från LCC:s 1:a kongress.

Dokument från Chile 2, ”Reformismens historiska nederlag”, resolution från LCC:s 2:a kongress.

Dokument från Chile 3, ”Mot den revolutionära generalstrejken”, resolution från LCC:s 2:a kongress.

Med Castro som ledstjärna

De castristiska organisationernas utveckling och sönderfall i Latinamerika

Av Pablo Rojas

Ur *Fjärde Internationalen* 6-76

Pablo Rojas är latinamerikansk trotskist, medlem i Fjärde Internationalen. Har tidigare i många år arbetat med och i de castristiska organisationer han skriver om i sin artikel. Han befinner sig nu i exil.

Det ämne som vi här tänker behandla är i sig mycket komplicerat och omdiskuterat även inom Fjärde Internationalen (FI). Med den här artikeln vill vi inte ens anse början av denna debatt avklarad. Vi vill enbart försöka närma oss ämnet på ett systematiskt sätt.

Frågan om centrismen av "castristisk typ" är av avgörande betydelse när det gäller att studera och förstå den revolutionära processen i Latinamerika från den kubanska revolutionens seger 1959 fram till idag.

Vi avser i denna artikel att behandla den "castristiska strömningen". I dessa dagar (då t ex chilenska MIR talar om möjligheten av en front mellan den chilenska vänstern och Kristdemokratiska partiet lett av kuppmakaren Frei) är det mer än någonsin nödvändigt att göra en analys av denna strömning och dess betydelse för den revolutionära kampen.

För att kunna göra en sådan analys måste vi komma ihåg att inom denna strömning har en hel generation av latinamerikanska revolutionärer under nästan 20 år lagt ner alla sina krafter. Med stora offer och ofta till priset av sina liv försökte dessa att en gång för alla göra slut på kapitalets utsugning av hela den latinamerikanska kontinenten.

Det var en generation som lade alla sina egna materiella och dagliga behov åt sidan. Utan att tveka kastade de sig in i kampen oberoende av omständigheterna. De vägrade inte riskerna och personliga intressen räknades inte. De mötte underjordiskt arbete, fängelse och tortyr. Tusentals kamrater har tillbringat år i fängelser, ytterligare tusentals sitter där idag. Tiotusentals har tvingats utstå den skändliga tortyren, som mördarna i kapitalets tjänst försöker bryta ner deras revolutionära vilja med. *Tusentals kamraters blod har spillts över hela den latinamerikanska kartan.*

Den här analysen utgör en del av en nödvändig utvärdering av kampen under den senaste perioden. Vi måste försöka finna djupare orsaker till nederlagen för att förstå dem och för att genom detta kunna undvika dem i framtiden. Om den revolutionära rörelsen misslyckas igen kommer det att leda till ytterligare år av svart reaktion – år liknande de vi idag tvingas genomleva.

Vi ska försöka dra lärdomar av den här processen. Det är viktigt för att det blod som spillts inte ska vara förgäves, för att en hel generation revolutionärers uppoffringar och lidande inte ska gå förlorade. Det är vårt sätt att hylla alla de kämpar som fallit, alla de kamrater som tillfångatogs, försvunnit och torterats.

En del av den revolutionära generation som skapades med den kubanska revolutionen har fallit under kampens gång. En annan del har tvingats i exil där de spridits ut i olika länder under olika förhållanden.... En tredje del, den minsta, är ännu kvar i Latinamerika.

Vi som är delar av denna nederlagsdrabbade generation och som tvingats lämna våra länder har en plikt att uppfylla gentemot arbetarklassen och revolutionen: *att dra lärdomar av nederlagen och att förbereda oss för att återvända till kampen i Latinamerika när så blir möjligt, och då med lärdomarna väl inpräntade.* Vi latinamerikanska trotskister kommer från

denna generation av revolutionärer. Vi har deltagit i hela processen, antingen i den underjordiska kampen där revolutionen lidit nederlag, i stärkandet av de revolutionärt marxistiska organisationerna i de länder som inte upplevt avgörande nederlag, eller nu i exil. Var vi än befinner oss måste vi fullgöra den uppgiften.

Vilken typ av centrism?

Efter den kubanska revolutionens seger 1959, och speciellt under de två år som följde på den, började den politiska bas som ledde till uppkomsten av en centristisk strömning av "castristisk" typ att skapas. Denna kom att spela en viktig roll under de följande 15 årens revolutionära kamp i Latinamerika.

Det är en centristisk strömning av speciell typ med en rad särdrag, vilket gör den mycket komplicerad att karakterisera. Den kubanska revolutionen gjorde ett enormt intryck. Den är utan tvivel den mest betydelsefulla händelsen i Latinamerika hittills under detta sekel. Den segrande revolutionen ökade förväntningarna hos viktiga delar av ungdomen och manade dem till kamp. De kubanska revolutionärernas drastiska åtgärder

stod i direkt motsättning till decennier av borgerlig eller småborgerlig "antimperialism". Fortfarande fanns massakern som USA-imperialismen och United Fruit genomförde i Guatemala 1954 i färskt minne hos Latinamerikas arbetare. Nu tvingades äntligen den imperialistiska kolossen i ett slag till nederlag.

Den imperialistiska kolossen kunde inte acceptera nederlaget och än mindre uppbygget av Latinamerikas första arbetarstat bara 150 km från dess egen kust. Gång på gång försökte den krossa det revolutionära Kuba. År 1962 gick den så långt som att riskera ett kärnvapenkrig.

Men ett efter ett krossades de imperialistiska försöken. Det frigjorde ännu mer entusiasm och tände den revolutionära passionen hos tusentals ungdomar. För första gången bevisades det på ett definitivt sätt *att det var möjligt att besegra USA-imperialismen i Latinamerika och samtidigt göra slut på den inhemska bourgeoisin*. För första gången uppenbarade sig möjligheten att påbörja uppbygget av socialismen i denna del av världen.

Sådan var det politiska klimatet när den castristiska strömningen föddes och började utvecklas. I sin utveckling och omedelbara inledning av kampen stöddes den av den kubanska arbetarstaten. Detta inte enbart på grund av kubanernas övertygelse, utan också på grund av en grundläggande strategisk nödvändighet. Endast en revolutionär mobilisering i Latinamerika kunde skydda Kuba från ett slutgiltigt försök att krossa arbetarstaten. Endast en utvidgning av kampen till alla delar av Latinamerika kunde paralysera USA och de inhemska bourgeoisierna, som var hysteriska inför Kubas exempel och outtröttligt arbetade för att göra slut på den kubanska "tumören".

Den kubanska revolutionen skapade en enorm solidaritetsrörelse i alla länder på den latinamerikanska kontinenten. Den visade sig i hela sin bredd, speciellt vid Grisbuktsinvasionen och "Kubakrisen" i oktober 1962. Inte i ett enda land uteblev massiva gatudemonstrationer till stöd för det revolutionära Kuba.

Det var en mycket bred rörelse i vilken även de reformistiska organisationerna deltog. På många ställen deltog till och med borgerligt nationalistiska, populistiska eller småborgerliga organisationer.

Men det är viktigt att inte sammanblanda den massiva sympatin för Kuba – den breda solidaritetsrörelsen – med det som vi kallar *den castristiska strömningen*. Den senare var mer specifik och mycket mer begränsad i omfattning. Den bestod av de grupper, speciellt ungdomar, som inte bara solidariserade sig med Kuba utan också anslöt sig till det kubanska ledarskapets politiska åsikter. De ansåg att man måste kämpa på samma sätt i varje land för att

där skapa ett nytt Kuba. De började alltså utvecklas politiskt inom ramen för ”castrismen” eller ”fidelismen”, dvs det politiska tänkande som hela den kubanska ledningen stod för och propagerade.

Man får heller inte sammanblanda den castristiska strömningen med de *organisationer som betecknas som castristiska*. Strömningen är mycket bredare, mer omfattande och mer obestämd än de organisationer som uppstått inom rörelsen, organisationer som omfattade de mest avancerade, beslutsamma och radikaliserade delarna av den.

Dessa nöjde sig inte med en kamp i allmänhet för Kuba eller med ett allmänt stöd för Kubas politiska linje. De ansåg att den tid kommit då de kunde börja uppfylla sin plikt. Därför började de bygga upp castristiska organisationer inom den strömning vi talat om. Dessa omfattades av ett relativt fåtal aktivister och hade till en början ett begränsat inflytande. Men de var embryon till de organisationer som senare inledde en politisk och/eller militär kamp.

Det finns alltså tre nivåer. Naturligtvis har de ett direkt samband med varandra, men om man blandar samman dem riskerar man på ett farligt sätt att dra alltför långtgående slutsatser.

Sammanfattningsvis kan vi säga att den kubanska revolutionen möttes av en bred sympati, som skapade en politisk strömning med den kubanska ledningens ståndpunkter den s k castristiska strömningen. Inom denna växte det fram en rad organisationer av centrisk typ som har spelat en viktig roll i den revolutionära kampen.

Varför centriska organisationer?

Enligt den revolutionärt marxistiska definitionen karakteriseras centriska organisationer av att de befinner sig mellan reformism och den revolutionära marxismen och ständigt vacklar mellan dessa positioner. Trotskij har försökt ge vissa rättesnören för en karakteristik av centrismen, men redan från början ger han en varning:

”Det är framför allt nödvändigt att ha en klar uppfattning om de mest typiska dragen hos den aktuella centrismen. Det är inte en enkel sak. För det första på grund av att centrismen med sin organiska formlöshet är mycket svår att beskriva exakt. Den karakteriseras mycket mer av det den saknar än av det den innehåller.”

Det skulle bli mycket vidlyftigt att helt och fullt förklara varför vi karakteriserar var och en av de ”castriska” organisationerna som centrisk. Men den grundläggande och centrala orsaken till att vi definierar dessa organisationer som centriska är:

1. Deras teoretiska eklekticism (enligt många av dessa grupper kan man ”upptäcka” en teori utan en bakomliggande vetenskaplig och historisk analys. Kampen ”i sig” och den praktiska aktiviteten gör att den uppkommer.). Den teoretiska eklekticismen är direkt förbunden med en empiricism som karakteriserar hela deras politiska agerande.
2. Oförståelsen för reformismen och stalinismen. De ser båda dessa som ”nationella” resultat av klasskampen. Fallet med stalinismen är allvarligast eftersom det har lett till allvarliga avvikelser vad gäller analysen av arbetarstaterna, och då speciellt Sovjetunionen.
3. De båda ovanstående punkterna leder till att revolutionens problem ses ur ett nationellt eller – i bästa fall – ”kontinentalt” perspektiv. Detta har lett till mycket allvarliga politiska deformationer.
4. Naturligt förbundet med ovanstående är oförståelsen för nödvändigheten av en Kommunistisk International. Man har t o m förkastat en sådan utgående från regionala överväganden och från en oförståelse av inte bara läget i arbetarstaterna, utan också av det europeiska proletariats historiska, politiska och ideologiska traditioner.
5. Slutligen citerar vi Trotskij från ”centrismen och Fjärde Internationalen”:

”På den internationella arenan utmärker sig centrismen inte genom sin blindhet så genom sin närsynthet. Den förstår inte att det i denna epok är omöjligt att bygga ett nationellt revolutionärt parti om det inte ingår som en del i ett internationellt parti.”

Vi är medvetna om att detta inte är tillräckligt som argument. Men i det följande kommer vi att ge en bredare och mer detaljerad information på varje punkt. Genom de exempel och de frågor vi kommer att ta upp kommer det allt tydligare att framgå varför vi kallar dessa organisationer centriska.

Varför blev de centriska?

För var och en som allvarligt analyserar dessa organisationer står frågan: varför blev de centriska och vilka var de faktorer som påverkade dem och ledde dem i den riktningen?

Det finns tre centrala faktorer som gjorde att det blev så:

1. Kubas inflytande. Det kubanska ledarskapet hade under den första perioden en politisk inriktning som helt stod utanför sovjetisk kontroll, ibland stod den t o m i direkt motsättning till Sovjets politik. För första gången sedan Oktoberrevolutionen leddes en segerrik revolution av en ledning som inte var stalinistisk eller av stalinistiskt ursprung. Den typ av politik som det kubanska ledarskapet drev fick ett avgörande inflytande på den castriska strömningen.
2. Kommunistpartiernas dåliga anseende. Men dessa hade enbart delvis misskrediterat sig. Deras politik och metoder förkastades, men de som opponerade sig gick inte till grunden, de ifrågasatte inte det stalinistiska partiet som sådant och inte heller dess ideologiska uppfattningar. Synen på kommunistpartierna karakteriserades m a o av en bristande klarhet vad gäller partiernas och dess ledarskaps roll. Efter att ha förkastat deras politik kunde den nya generationen inte ansluta sig till kommunistpartierna men de nådde inte heller kärnan av problemen; de förstod inte de ideologiska skillnaderna.
3. De revolutionära marxisternas och Fjärde Internationalens svaghet i allmänhet och speciellt i Latinamerika. 1959 var FI organisatoriskt och numerärt mycket svag. Även om Fjärde Internationalen representerade en kamptradition, speciellt i Bolivia och Argentina, var den mycket svag i början av sextiotalet (efter den posadistiska utbrytningen¹), då den castriska strömningen började agera på ett oberoende sätt. Fjärde Internationalen kunde inte på något sätt utgöra ett seriöst och trovärdigt alternativ i förhållande till den castriska strömningen. Det var otvivelaktigt så, att jämfört med den kubanska revolutionens betydelse och dess återverkningar så betydde FI absolut ingenting för det revolutionära avantgarde som då föddes i Latinamerika. Dessutom lät de revolutionära marxistiska framställningarna för dem lite besläktade med den nya generationens ytliga idéer om reformismen. ”Arbete bland massorna”, ”organisering av arbetarklassen”, ”uppror”, ”byggandet av ett proletärt parti” etc sågs av dessa nyligen radikaliserade grupper som former som var – om än lite mer extrema, så ändå – reformistiska. Sådant kunde bara skada och fördröja det som var dagens uppgift: ”att förbereda situationen för att kunna påbörja den väpnade kampen”.

Det finns kanske två – men speciella – undantag: Chile och Argentina. I det förstnämnda landet deltog en del av de revolutionära marxisterna i grundandet av MIR och ”smälte samman” med en del av den castriska strömningen. Men situationen i Chile (med två arbetarpartier av masskaraktär, arbetarklassens höga organisationsgrad och medvetenhet)

¹ Posadas bröt med Fjärde Internationalen 1962. Han har sedan dess traskat långt ut i de sektaristiska träskmarkerna och avlägsnat sig från trotskismen. Det faktum att han lyckades dra med sig flera grupper i Latinamerika och att han talade i trotskismens namn har dock inneburit att han framför allt i Latinamerika har skadat trotskismen svårt.

påverkade antagligen utvecklingen. Hur som helst blev trotskisterna uteslutna när organisationen nått en viss nivå i sin utveckling.

I Argentina ledde andra orsaker (de revolutionära marxisternas inflytande och tradition) den castristiska gruppen FRIP och en sektor av de revolutionära marxisterna till samgående i en organisation – PRT. Denna fortsatte att ha kontakt med Fjärde Internationalen. Men vad som hände är redan känt. PRT, den officiella sektionen i Argentina, lämnade Fjärde Internationalen 1973.

De gemensamma punktaktioner som genomfördes i Bolivia av POR och FLN under Inti Peredos tid är mer en bekräftelse av att ett samgående var omöjligt än motsatsen.²

Det är inte vår uppgift här att analysera Fjärde Internationalens ansträngningar att liera sig med och vinna över denna strömning. Debatten om de felaktigheter och missförstånd denna politik ledde till pågår fortfarande. Men det förekom försök. Att de inte lyckades beror inte enbart på politiska felaktigheter... utan framför allt på en rad objektiva orsaker av mycket större vikt, bl a de tre faktorer vi tagit upp tidigare.

När vi tar till beteckningen centrism är det inte för att stämpla hela den castristiska strömningen och därmed se diskussionen som avslutad. Tvärtom, även om det självklart är viktigt att karakterisera den så är det viktigare att gå till grunden, att försöka få reda på orsakerna till centrismen. Varför blev det så? Hur tog sig centrismen uttryck?

Det är klart för alla vilken roll denna strömning spelat i klasskampen under den senaste perioden. Den har agerat som ett nytt avantgarde, som ibland haft masskaraktär. Ett nytt avantgarde i den meningen att det grep in i kampen mot den imperialistiska och borgerliga exploateringen och drog in tusentals ungdomar i kampen. I praktiken bröt det nya avantgardet med de reformistiska, stalinistiska och borgerligt nationalistiska ståndpunkterna som tidigare varit dominerande. För första gången på decennier framfördes metoder och programmatiska ståndpunkter som ditills använts av de små grupperna av revolutionära marxister.

De revolutionära marxisterna var helt skilda från massrörelsen och den organiserade arbetarklassen, som kontrollerades av borgerligt nationalistiska och stalinistiska byråkrater. De revolutionära marxisterna överraskades av att plötsligt stå inför en hel generation militanter som lyckades bryta isoleringen. De nya grupperna stod på samma sida om barriaderna i den politiska kampen mot reformismen och etapptänkandet, mot klassförsoning och sökandet efter allianser med bourgeoisin. Efter den kubanska revolutionen ändrades det politiska styrkeförhållandet mellan revolutionärer och reformister radikalt till revolutionärernas förmån. Därigenom gjorde det unga avantgardet revolutionen en ovärderlig tjänst. De unga bröt in på scenen och störde lugnet för stalinisterna och deras manipulerande med arbetarklassens intressen.

Otvivelaktigt var den första perioden efter den kubanska revolutionen – speciellt fram till 1967 – mest fördelaktig för de revolutionära krafterna och svårast för reformister och stalinister av alla slag.

Castrismens roll i klasskampen under den gångna perioden

Man måste för det första förstå att den castristiska strömningen satte som sin politiska uppgift att göra revolution, att få slut på den kapitalistiska och imperialistiska utsugningen så snabbt som möjligt.

² POR, den bolivianska sektionen av Fjärde Internationalen, slöt upp bakom ELN, under Inri Peredos ledning, för att fortsätta och utveckla den väpnade kampen mot diktaturen.

Den castristiska strömningen innefattade tusentals ungdomar som hängivet gick in för dessa uppgifter. De hade inga band till det förflutna, inga personliga framtidsplaner. Deras axlar tyngdes inte av erfarenheter av något allvarligare nederlag. Sådant tillhörde det förflutna, det var ett problem för de äldre generationerna som med sina förbindelser med den nationella bourgeoisin ”inte hade lyckats med sin uppgift”. Exemplet Kuba visade, menade de, att allt detta var möjligt om man följde dess lärdomar. Och den nya generationen var beredd att genomföra ”den historiska uppgift som så många gånger uppskjutits”.

Stora delar av ungdomen gick i den riktningen och kom att skapa det hittills viktigaste politiska fenomenet, om man ser till Latinamerika som helhet. I alla länder kunde man iaktta denna genomgripande politiska omgruppering. Det var en generation på marsch mot revolutionen. Det var ett explosivt fenomen. Denna generation utgjorde huvudkraften i ett radikalt försök att fördjupa klasskampen. Ett heroiskt försök men det misslyckades, det slogs ner. Man måste då fråga sig: Varför misslyckades den nya generationen? Varför blev den castristiska strömningen besegrad?

För att förstå grunden till nederlagen måste man analysera de misstag som begicks och de politiska begrepp som användes. Men det finns också objektiva politiska faktorer som är ännu viktigare förklaringar till nederlagen. Vi tror att de viktigaste är följande:

1. USA-imperialismen utvecklade en strategi för hela Latinamerika, och från kuppen i Brasilien 1964 lyckades den uppnå en rad segrar i sin motoffensiv. Latinamerika är en nyckelzon för USA-imperialismen som inte kommer att överges utan hård strid. Det är en zon som är vital för USA:s fortlevnad som imperialistisk makt. Det kommer att bli mycket svårt att ”förhandla” sig fram till en reträtt från USA:s sida i Latinamerika. USA är redo att satsa alla sina resurser för att behålla den latinamerikanska kontinenten under sin direkta eller indirekta kontroll. Imperialismen har sedan Kubas seger satsat enorma ekonomiska och militära resurser i Latinamerika och har koncentrerat en viktig del av sin aktivitet där. Den unga castristiska strömningen, ofärdig och otålig som den var, tvingades möta motoffensiven utan att ens förstå att den var på gång.

2. Detta har medfört att de inhemska borgarklasserna med ett skickligt, men samtidigt beslutamt och våldsamt, agerande, försökt behålla sina privilegier. Chile och Argentina är två talande exempel på hur det har skett och vad som är karaktéristiskt. Massrörelsen och revolutionärerna har besegrats vid en rad tillfällen. Först kom nederlaget i Brasilien 1964, året efter besegrades upproret i Santo Domingo och den revolutionära processen i Bolivia krossades med våld 1971. Därefter kom nederlagen i Uruguay 1972-73 och i Chile 1973. Det senaste exemplet är Argentina med tusentals mördade och 40 000 medvetna arbetare ”försvunna”. Nederlagen har varit totala. Massrörelsen har förlorat sitt ledarskap, de revolutionära organisationerna har krossats och arbetarklassens organisering har reducerats till ett minimum.

Tusentals av de bästa aktivisterna har gått förlorade och alla erövringar har beskurits, erövringar som tillkämpats under decennier av hårda och outtröttliga strider mot arbetsköpare och borgare. Nederlagen har varit massiva och därför naturligtvis också slagit mot de castristiska organisationerna. Deras medlemskader har praktiskt taget krossats genom de fruktansvärda nederlagen.

3. Detta har medfört en enorm nedgång i klasskampen i Latinamerika, speciellt i det som på spanska kallas ”Cono sur” (Chile, Argentina och Uruguay). Arbetarklassens nederlag i de olika länderna samt gerillarörelsernas misslyckanden (i Guatemala, Venezuela, Nicaragua, Colombia etc) har varit faktorer som tillsammans med en rad inhemska fenomen varit avgörande för den politiska tillbakagången för det revolutionära ledarskapet, kommunistpartiet och arbetarstaten på Kuba. De radikalaste delarna av det kubanska ledarskapet har

förlorat i styrka. Under täckmantel av att ”inta realistiska ståndpunkter” har de mest konservativa vunnit mark och söker nu finna lösningar på den diplomatiska vägen med de borgerliga regeringarna och t o m med USA-imperialismen.

Allt detta har medfört en förändring i den kubanska politiken, speciellt vad gäller utrikespolitiken gentemot övriga Latinamerika. Det visades tydligt under 1975 i samband med de latinamerikanska kommunistpartiernas konferens, då det kubanska partiet tillsammans med de officiella stalinistiska partierna enades om en politisk linje som innebär klassförsoning och ”revolution i etapper”. Det innebär också en allians med de ”progressiva borgarna” och t o m med ”progressiva regeringar” (t ex militärerna i Peru och Panama) och som också uttrycktes i en självkritik från Fidel Castro på det kubanska kommunistpartiets första kongress. Vidare antog konferensen några resolutioner om utrikespolitik vilka i grunden samstämmer med den sovjetiska utrikespolitiken, med den ”fredliga samexistensen”.

Detta är en mycket viktig politisk faktor. Kuba har i praktiken övergivit sina anhängare från igår, som nu försöker fortsätta den politik som var Kubas under nästan ett decennium. Men det är mer än det. De castristiska organisationerna hamnar under ett tvång att upphöra med en av kommunistpartierna oberoende aktivitet för att istället närma sig dem, arbeta gemensamt med dem, eller helt enkelt uppgå i dem. Det uttrycktes tydligt i den resolution som antogs på kongressen:

”Den antikommunistiska och antisovjetiska vänstern är oföränderlig. Därför arbetar kommunisterna för att isolera dem som intar sådana attityder.”

Detta innebar grönt ljus för kommunistpartierna i alla länder att göra upp räkningen med de sektorer av den castristiska strömningen som fortfarande förhöll sig självständiga till dem. Så beskrevs exempelvis det chilenska MIR kort därefter av det chilenska kommunistpartiet som ”imperialismens trojanska häst”.

Utan att bortse från de brister, fel och svagheter som är typiska för – och har sitt ursprung inom – denna strömning (vilket vi ska se närmare på nedan) måste det framhållas att isoleringen från Kuba, som igår var ”revolutionens vägvisare”, idag på många sätt bidrar till såväl ett ökat antal desperata aktioner i sökandet efter en egen underhållsbas (t ex ERP 1975), som till politisk kapitulation (som exempel kan nämnas Mariguellas ALN:s totala kapitulation genom integrering i det brasilianska kommunistpartiet eller MIR:s ännu partiella kapitulation, när man i en kommuniké från september 1976 hävdar möjligheten av en allians med Freis Kristdemokratiska parti).

Den andra viktiga orsaken till dessa gruppers utveckling är utan tvekan Fjärde Internationals organisatoriska och numerära svaghet i en rad länder i Latinamerika (fr a i Chile). Dessa faktorer tillsammans med kommunistpartiernas offensiv och imperialismens och bourgeoisins offensiv över hela kontinenten har bidragit till att Fjärde Internationalen inte kunde framstå som någon verklig revolutionär pol, revolutionär pol med trovärdighet och förmåga att få ett inflytande över dessa organisationer – eller åtminstone sektorer av dessa – och vinna över dem till den revolutionära marxismen och förhindra deras sönderfall eller anslutning till kommunistpartierna eller deras politik.

Som vi har visat var Fjärde Internationalen och de som följde den revolutionära marxismen istället för det kubanska ledarskapet inte någon kraft med förmåga att ens på omvägar påverka de castristiska strömningarna. De kunde på intet sätt se att Fjärde Internationalen skulle kunna ha löst de problem som kampen ställde. Detta är uppenbart. Men det är också uppenbart att det kubanska ledarskapet under många år, visserligen på ett empiriskt men klart sätt i massornas ögon tillämpade de revolutionära marxistiska principerna i en rad frågor. Detta gällde inte bara i den interna kampen mot byråkratin, utan också i fråga om vilken uppgift en segrande

arbetarstat borde fylla i förhållande till världsrevolutionen. De förändringar av de politiska styrkeförhållandena som skulle kunna ha skett om Kuba fortsatt i den riktningen var enorma.

Vilka var den castristiska strömningens avgörande svagheter?

Mycket har sagts om detta, liksom om de nederlag som drabbat dessa organisationer. Många som analyserat dem, men som stannat på halva vägen har inskränkt sig till konsekvenserna, till effekterna, utan att i grunden analysera orsakerna.

Vi förkastar förklaringar av ”teknisk” natur eller förklaringar gällande ”militära” eller ”säkerhetsmässiga” brister hos castristerna. Sådana har funnits, men det verkligt intressanta är grunden till dem. Det är inte heller ”avsaknaden av ideologi”, inte heller ”taktiska misstag” som är avgörande.

De avgörande svagheter är som vi ser det tre:

– Deras syn på massornas uppgift i den revolutionära processen. Deras syn på arbetarklassens roll i kampen för maktövertagandet och i byggandet av socialismen. Synen på frågan om dubbelmakten, sovjetmakten och proletariats diktatur. Vilka var de sociala rötterna till detta och vilket var dess politiska uttryck?

Deras analys av kommunistpartiernas roll i varje land. Uppfattningen om stalinismen och inställningen till de byråkratiskt degenererade eller deformerade arbetarstaterna.

– Deras uppfattning om avantgardets uppgifter, byggande; av proletariats revolutionära parti. Hur de uppfattade denna process och hur de uppfattade själva partiet. Båda frågorna hänger direkt samman med de två föregående punkterna.

Debrays idealism

Det grundläggande synsätt som vägledde alla dessa sektorer var ”det kubanska schemat”, särskilt i dess mest karikerade version, som spreds i breda kretsar av den franske, numera reformisten, Régis Debray. Ett synsätt som väsentligen hävdade:

”Kuba har visat att 12 beslutsamma män med 7 gevär kan göra revolution. Förutsatt att de slår m på den väpnade kampens väg, att de samlar styrka från det lilla till det stora, utgående från upprättandet och underhållet av ett gerillafoco under en period, ett foco som den fientliga armén inte förmår krossa under de första striderna. Focot, som upprättats i lantliga områden, vilka är ’naturligt’ explosiva och ’benägna att göra revolution’, ska göra det möjligt att vinna befolkningens stöd, utöka leden och – genom att rikta slag mot de repressiva borgerliga styrkorna parallellt utveckla ett ’befriat område’. Detta område möjliggör direkta aktioner av halv-reguljära eller reguljära styrkor: rebellarmén eller den revolutionära armén.”

Som en funktion av detta gjordes en social och ekonomisk, men fr a sociologisk, analys av Latinamerika som ledde till framhävandet av tesen om ”de explosiva sektorerna”. För att kunna verkställa den plan som man kom fram till i sin analys krävdes ett stöd fr a från de sektorer ur befolkningen som ”inte har något att förlora”, dvs de fattigaste skikten som lever i svält och under miserabla förhållanden. Man trodde att dessa, p g a de miserabla förhållanden som de levde under, av sig själva skulle vara övertygade om det radikala och revolutionära handlingssättet. De sektorer som sågs som ”explosiva” var fr a. fattigbönder, jordlösa bönder, stadens och landets marginella skikt, arbetslösa etc.

Förutom att den i praktiken visat sig felaktig så var denna analys också politiskt och ideologiskt gravt felaktig. Här uttrycktes inte bara inflytandet av en karikatyrliknande uppfattning om den kubanska revolutionen utan även det politiska inflytandet från den kinesiska revolutionen och maoismen samt från den algeriska revolutionen.

Man argumenterade att det fanns en "revolutionär potential" hos dessa sektorer som inte var utnyttjad, och att ont man genom direkta exemplariska aktioner kunde visa vad man eftersträvade så skulle dessa skikt sätta hela denna potential i rörelse. Det var därför som programmen framhävde jord, bostäder, arbete (dvs jordlösa bönder, de marginella skikten utan arbete, stadens och landets arbetslösa).

Men deras plan lämnade arbetarklassen åt sidan; den var inte en klass som "inte hade något att förlora". Genom att vara arbetare hade de åtminstone arbete, lön etc och därför även bostäder. Detta var ju ändå "något", som de var "rädda att förlora" och som därför gjorde dem "konserverativa". Parallellt med detta hävdades en analys som innebar att denna "konserverativa" mentalitet motsvarades av inställningen att om arbetarna var organiserade så skulle detta vara ännu värre arbetarna skulle då vara utelämnade till reformistiska eller borgerligt nationalistiska ledare. Dessa skulle bromsa upp arbetarna i den revolutionära handlingen och återföra dem till den parlamentariska kampen. Logiken i resonemanget var faktiskt: "varje social sektor har de ledare den förtjänar eller accepterar".

Det är ur det perspektivet som vi bör se på allt som har med punkt två – dvs KP, stalinismen och byråkratin – att göra. Med denna sociala och politiska analys som grund underlät den castristiska strömningen inte bara att ta kamp mot stalinismens och den traditionella reformismens ledning av arbetarklassen. Den till och med undvek att göra det. Utifrån deras analys var detta logiskt: varför bekämpa ledningen av en klass som blivit så konservativ?

Man bekämpade inte kommunistpartiernas hegemoni där dessa hade sitt naturliga fäste – i industriarbetarfacon. I många länder visste kommunistpartierna hur de skulle utnyttja detta och också använda sig av den kubanska revolutionens prestige – även då den kubanska ledningen riktade sin skarpaste kritik mot kommunistpartierna. Kommunistpartierna, som fortsatte sin dagliga kamp tillsammans med arbetarklassen, förtjänade i arbetarnas ögon hela den prestige som den segerrika revolutionen erbjöd, en revolution som först proklamerar sig vara socialistisk och sedan definierar sig som "marxist-leninistisk" för att slutligen skapa ett kommunistiskt parti.

För den castristiska strömningen framstod inte arbetarklassen som den fundamentala kraften i den revolutionära processen, den kraft som bör ha den historiska ledningen av revolutionen och i vars intresse makten tas och en arbetarstat byggs.

MIR, PRT och arbetarkampen

Det finns de som invänder att så inte var fallet med MIR och PRT/ERP i Chile och Argentina. Men även ont dessa organisationer vid olika tillfällen gav uttryck för en annan åsikt, så var det i alla fall den som lag till grund för deras handlande.

Vi kan se hur det uttrycktes i deras arbete i förhållande till arbetarklassen. Först då UP-processen befann sig i ett sent skede förstod MIR nödvändigheten av att börja ett arbete bland industriarbetarna. Men utgångspunkten för hur detta arbete utvecklades bestämdes inte av situationen och rörelsen inom klassen utan utifrån apparatens intressen. Huvudsaken var att skaffa ett stöd till den revolutionära organisationen. Det uttrycktes i skapandet av "mellanliggande" frontstrukturer som i själva verket ersatte arbetarklassens organisatoriska strukturer. Samtidigt hade organisationen inte någon klar uppfattning om CUT och fackföreningsbyråkratin i förhållande till de organ för arbetarkontroll som började växa upp. MIR bromsade upp samordningen av de gryende organen för arbetarmakt industribältena – för att inte skapa en "parallellism med CUT".

Och allt detta skedde i funktion av MIR:s strävan att skapa en "pol av revolutionärer inom och utanför CUT".

I det andra fallet, PRT/ERP, så var det inte bara så att det fanns kvar trotskistiska drag sedan organisationens medlemskap i Fjärde Internationalen. PRT/ERP arbetade och utvecklades dessutom i en period av ett väldigt uppsving för arbetarkampen, som uttryckte sig i massiva arbetarmobiliseringar. Det rådde inte någon tvekan om vilken social kraft som låg bakom "cordobazon", arbetarresningar av den typ som först ägde rum i Cordoba.

Men trots det så visar PRT/ERP:s tre politiska huvudaxlar på de oerhörda deformationer som ställde sig emot deras aktivitet inom arbetarklassen, särskilt under den sista perioden, deras mest intensiva.

För det första: målsättningen är att vinna militanta arbetare som har "bestämt sig" och som "har förstått den fackliga kampens oduglighet, dess gränser", för att på så sätt rekrytera dem till den egna militära apparaten och avlägsna dem från arbetarklassens aktivitet.

För det andra, och med direkt anknytning till det föregående: för att hålla partiet "rent" är det nödvändigt att "undvika ideologiskt inflytande som är främmande för arbetarklassen" i partiet, inflytande "som införs genom småbourgeoisin". De politiska och ideologiska problemen var bara "uttryck för de olika klassintressena inom partiet", dvs "uttryck för klasskampen inom partiet". För att förhindra detta fanns det, trodde man, inget bättre än ett stort antal kadrer och nationella ledare samt även professionella med ursprung i arbetarklassen. Dessa skulle på grund av sitt ursprung vara "garanter" för arbetarklassens intressen inom partiet. För att kunna genomföra denna tes måste man rekrytera arbetarkader som avlägsnades från produktionen och helt sögs upp i partiapparaten.

För det tredje: PRT/ERP:s huvudtes – den som fördes fram mest intensivt under den sista och avgörande perioden – var skapandet av "Bergskompaniet" och upprättandet av ett "befriat område" i Tucumán. Detta befriade område låg i en region där befolkningen var fattiga bönder eller lantarbetare med en kritisk ekonomisk situation. Detta politiska projekt var inget annat än en moderniserad och aktualiserad version av tesen om "de explosiva sektorerna".

Organisationsfetisismen

Idén om "de explosiva sektorerna" är grunden till den "apparativistiska" inställningen hos dessa organisationer. De har inte bara haft en militaristisk inställning till klasskampen; det som främst utmärker dem och som ligger ännu djupare är just deras "apparativistiska" inställning till historien och till klasskampen. Om vi analyserar vissa organisationer, som t ex MIR under UP-perioden, så handlar vår främsta kritik inte om deras militarism utan just om deras "apparativism".

Vad menar vi med en apparativistisk uppfattning?

En apparativistisk uppfattning är en sådan som gör en kult av den revolutionära apparaten och organisationen, och ser den som huvudaxeln i klasskampen.

Massorna "är nödvändiga" i det att de stöder apparatens historiska uppgift, inget annat.

Den apparativistiska uppfattningen nedvärderar arbetarklassens revolutionära roll och ger i stället organisationen huvudrollen. Den menar att arbetarklassen "inte är medveten", medan organisationen är det p g a sina proklamerade företag och handlingar. Alltså – den revolutionära apparaten är den som mest medvetet och bäst representerar de exploaterades historiska intressen; arbetarklassen måste förstå detta och.... stödja den.

För att vinna detta stöd genomförs "exemplariska" aktioner som avser att "föda medvetenhet" i arbetarklassen.

Denna uppfattning utgår från antagandet att arbetarklassens naturliga organisatoriska strukturer, de instrument som den skapat för att försvara sina intressen, är dömda att miss-

lyckas och förfalla, i en konfrontation med klassens fiender. Den enda utvägen för de exploaterade är då att gå in i den revolutionära apparaten som – förberedd från början – är den enda som är i stånd att ta sig an de uppgifterna. Den apparatistiska mentaliteten underordnar de utsagnas dagliga kamp och försvar av sina klassintressen under apparatens intressen. Denna uppfattning leder till att arbetarklassens roll i den revolutionära processen ersätts av organisationen.

Den apparatistiska tesen härstammar också från den ”kubanska modellen”. En framstående förtrupps apparat tar med stöd från de ”explosiva sektorerna” makten åt arbetarklassen, eller åt folket, till vilka man sedan ämnar ge socialismen. På detta sätt ”kommer folket att bli medvetet”. Folket kommer att övertygas av de konkreta handlingar som den revolutionära regeringen genomför. På detta sätt ”når folket socialismen snabbare” (än genom den svåra vägen att ”skapa medvetenhet”). Med detta undviker i sin tur (eftersom det är snabbare) mera lidande för folket, och dessutom är det lättare att bekämpa den reformistiska ledningen på detta sätt.

För att klara av detta är det viktigaste att ”bli erkänd som förtruppen” av de breda massorna, att få deras stöd. För att vinna detta erkännande är det nödvändigt att genomföra ”exemplariska aktioner” som bevisar att organisationen (apparaten) verkligen är den förväntade förtruppen. Det är därför som apparatens situation och styrka blir en måttstock för vad som händer i samhället. Det var av den anledningen som MIR omedelbart efter kuppen i Chile sa att ”MIR är intakt”. Därigenom ignorerade man det oerhörda nederlag som det chilenska proletariatet just lidit. Eller PRT/ERP, som deklarerar att det råder inbördeskrig i landet och påtar sig rollen som ”representation” för det argentinska proletariatet; PRT/ERP är, i detta fall, ”folket”.

Denna uppfattning lämnar den ideologiska debatten åt sidan som ”onödig”. Huvuduppgiften är att ”övertyga” genom handling. Här finns det dock ännu ett undantag fallet med MIR efter UP-segern i valen 1970. På den höga politiska aktiviteten i landet var de tvungna att delta i den öppna politiska processen som ägde rum i Chile. De andra apparatistiska organisationerna nedvärderade helt och hållet betydelsen av den politiska diskussionen och den ideologiska debatten.

Det tydligaste exemplet i detta avseende var MLN (Tupamaros) i Uruguay (modellen för många andra rörelser) som till en början (mellan 1963 och 1968 ungefär, även om det i fortsättningen alltid fanns med som en ”princip”) alltid sa: ”orden splittrar oss, handling enar oss”.

Frånvaron av ideologisk/politisk kamp

Man ansåg att den ideologiska kampen var steril och hörde hemma i de reformistiska och parlamentariska organisationerna, eftersom det var en fråga för de intellektuella, ”På Kuba var dom inte så noga med att diskutera, i stället genomförde de revolutionen”, sades det. Uppenbart är att det fanns en kritik av hela det reformistiska svamlet, men ur det restes en kult av ”icke-diskussionen”, en kult av den empiriska handlingen, av pragmatismen, som ledde till enorma politiska felsteg inom dessa organisationer.

Men ursprunget är tydligt: det gör ingenting om organisationen inte har en klar ideologi eller tydliga målsättningar, vad som är viktigt är att den ”genomför handlingar”. Som en följd av detta är det fundamentalt att hela tiden förstärka apparaten numerärt, materiellt och organisatoriskt, för ju starkare den är desto fler aktioner kan den genomföra. Och som en direkt följd av detta blir medlemmarna och sympatisörerna, som saknar en tydlig politisk målsättning och klar ideologi, desto stabilare. Dessa organisationer hade en paternalistisk inställning till makten och dess relation till massorna. De skulle ”ge” makten och socialismen till massorna.

Denna inställning var redan från början en byråkratisk inställning. Organisationen placerade sig ovanför klasserna och utnämnde sig själv till "det exploaterade folkets" representanter, för att i dess namn förklara krig, eventuellt ta makten och med makten i sina händer skapa socialismen.

Arbetråd, klassens självorganisering eller sovjetmakten fanns inte närvarande i deras modell. Proletariatets diktatur skulle upprättas av organisationen i dess namn.

PRT/ERP:s schema är klart här. Två klasser eller sektorer konfronterades i landet (arbetarklassen – kapitalistklassen, eller oligarkin – folket, som andra definitioner löd). Den ena håller makten genom de väpnade styrkorna trots att den är i minoritet. Folket (arbetarklassen) kämpar för sina krav, samlar styrka, men... det kommer ett ögonblick då kapitalisterna startar repressionen mot folket, som saknar en egen militärmakt. Folket (arbetarklassen) desorganiserar, besegrar och förlorar då alla de landvinningar som vunnits under flera år av kamp. Slutsats: för att tvinga igenom sin vilja måste folket organisera sin egen armé: ERP (Folkets Revolutionära Armé). Eftersom denna inte kan uppstå spontant så måste den skapas av avantgardistiska element som påtar sig att representera folkets intressen. ERP är "folkets armé", och där ska hela folket organiseras när det insetts att den fackliga eller lagliga kampen inte duger. När detta händer ska armén redan vara grundad och formerad.

Denna uppfattning motsvarar dessutom den gamla kubanska modellen från 26 juli-rörelsen. En "movimientista"- ("rörelse-baserad") modell där man söker innefatta hela befolkningen.

Det var därför som MIR och MLN (Uruguay) var "Rörelsen". Men det mest moderna exemplet (PRT/ERP) har skapat två instanser inom modellen – det ena Partiet, det andra Armén. Partiet ska vara arméns ledning (på ett teoretiskt plan, ty då den militära aktiviteten och repressionen intensifieras kommer armén att dominera partimedlemmarnas liv och även själva arméns liv, och de materiella och militära kraven i armén blir huvudprioriteringen i varje ögonblick).

Den politiska garantin är partiet, men allt i överensstämmelse med de normer som fastslagits av "det väsentliga i den politiska kampen": den militära handlingen. Därför samtycker partimedlemmarna med partiet på grundval av dess militära aktivitet. På det sättet förloras den politiska garantin. Partiet skulle vara "utvalt" eftersom "alla" skulle komma med i armén. Till armén skulle hela folket rekryteras. Av denna anledning har partiet ett socialistiskt program medan armén har ett minimiprogram. Detta innebär att klassens naturliga organisationer skjuts åt sidan till förmån för armén, som då blir folkets organisation. Förtrupsorganisationen försöker värva folket till arméns led och i det syftet proklamerar armén som folkets organisation. Förtruppen framställer sig själv som den mest lojala och enda verkliga representanten för det exploaterade folkets intressen.

Före kuppen i Chile översatte MIR i viss mån denna idé i praktiken genom upprättandet av dess "mellanliggande fronter" (FTR, FER, MPR, MCR), men särskilt efter kuppen då man försökte skapa ett nytt ERP. Senare lanserade man idén i sin helhet med "Den folkliga motståndsrörelsen" och allt som följde med den: "Den folkliga motståndsrörelsen" är den naturliga organisationen för hela folket. De som skapar och leder den är partiet, MIR. Ännu en gång nedvärderade och skadade självproklameringen arbetarklassens organisering och försöken till uppbyggnad av massrörelsen genom de organisationer som klassen själv börjar skapa (från arbetslöshetskommittéer, folkmatsalar till de "lagliga" facken med "gula" ledare etc).

Denna uppfattning har också idén om "Enhets-Partiet" inbyggd i sig, Enhets-Partiet som tar makten och utövar den i klassens och folkets namn. Detta innehåller en byråkratisk och

deformerad syn, även innan maktövertagandet konkretiseras. En arbetarstat som inspireras och leds av den uppfattningen är en byråkratiskt deformerad stat.

Det självutnämnda ledarskapet

Var har denna uppfattning sin grund?

Först och främst anser vi att det är en uppfattning som avslöjar en djup misstro gentemot massorna, gentemot arbetarklassen och en nedvärdering av dess historiska roll och förmåga inte bara att ta makten utan också vid utövandet av proletariats diktatur genom sina arbetarråd (sovjeter). Man litade inte på arbetarklassens och de utsugna massornas historiska kraft och ofta såg man ner på deras kamp och handlingar. ”Kampen går mot ett säkert misslyckande”, eller ”repressionen kommer att stoppa dem”, dömde man. Och visserligen hade man ofta rätt, men man gjorde aldrig ett försök att bekämpa de reformistiska och byråkratiska ledningarna för att på det sättet undvika nederlagen och misslyckandena. Man såg till och med detta som en bekräftelse av den väpnade kampens riktighet. Man ansåg att masskampen med sina ofta legala former hade misslyckats. Dessutom borde man ”låta massorna lära sig” av erfarenheten för att de sedan skulle söka sig till förtrupperorganisationen.

Vänsterunionens valnederlag gav upphov till skapandet av MLN i Uruguay efter 1962 (UP och FIDEL) samt MIR i Chile efter UP-nederlaget 1964.³

Till detta kommer dessa organisationers uppfattning att den revolutionära krisen mäts i relation till repressionens tilltagande styrka mot organisationen och i förhållande till den nivå den militära konfrontationen nått. Organisationerna analyserade den nationella politiska situationen vid ett visst ögonblick med den egna organisationen som huvudfaktorn. Det huvudsakliga måttet för den revolutionära krisens mognad var den egna organisationen, repressionen och organisationens svar på denna etc. Generalstrejkens och upprorets betydelse lämnades antingen helt åt sidan eller gavs en ”stöddroll” till organisationens militära planer, de var ”hjälp” från folket åt organisationens militära planer då denna bestämde sig för maktövertagandet (den kubanska modellen hade mycket inflytande här då det gäller den betydelse som ”lärde” inom castrismen gav generalstrejken på Kuba, en hjälp som bestyrkte gerillans militära seger).

Upproret och generalstrejken betraktades alltså som delar i en militär operation, delar som skulle iscensättas på ”order från organisationen” så fort denna hade makt, inflytande och en tillräcklig bas inom folket. Det var en apparatistisk och vertikalistisk (toppstyrd) inställning till upproret som aldrig visat sin giltighet (inte ens på Kuba).

Castrismen och dubbelmakten

Det finns tre exempel på hur de castristiska organisationerna såg på dubbelmakten, exempel som skiljer sig mycket från varandra men som har samma grund.

MIR var motståndare till att Industriebältena skulle utvecklas till parallell-organisationer till CUT och betraktade dem som ”territoriella basorganisationer till CUT”. På samma sätt motsatte man sig, bara några månader innan kuppen, skapandet av ett samordningsorgan för industriebältena, vilka var det chilenska proletariats högsta självständiga uttryck av verklig, effektiv centralisering och demokratisk basrepresentation.

³ FTR – Frente de trabajadores revolucionarios (de revolutionära arbetarnas front), FRE – Frente de los estudiantes revolucionarios (de revolutionära studenternas front), MPR – Movimiento de los pobladores revolucionarios (de revolutionära kåkstads-inneboendes rörelse) och MCR – Movimiento de los campesinos revolucionarios (de revolutionära böndernas rörelse), var de ”mellanliggande” fronter som MIR startade.

PRT/ERP uppfattade dubbelmakten på ett militärt och territoriellt sätt. Man gick in för att söka "befria ett område" (i norra Argentina) och upprätta en provisorisk regering. Man försökte också få ett internationellt erkännande av att inbördeskrig rådde och att det fanns två regeringar med två arméer i ett territoriellt kluvet land.

MLN uppfattade dubbelmakt en som existensen av underjordiska "folkets fängelser", "tolktribunaler" och ett underjordiskt "revolutionärt rättsväsende". Dessutom skulle det finnas underjordiska vapengömmor samt en underjordisk irreguljär armé. De skrev ett dokument i vilket de talar om "två stridande makten. Dessa två var: MLN och regeringen, var och en med sina egna lagar, fängelser, vapen, arméer, rättsväsende osv.

I alla dessa fall var axeln för dubbelmakten själva organisationen. Inte i något fall sågs arbetarklassen som huvudfaktorn när det gällde existensen eller icke-existensen av dubbelmakt. En förklaring till detta fenomen finns i själva ursprunget till dessa organisationer, den castristiska ströitningen. De unga som radikaliserat s på kontinenten som en följd av den kubanska revolutionen kom framför allt från småborgerliga skikt. Dessa unga befann sig mitt i ett panorama av förräderier och passivitet från arbetarrörelsens traditionella ledarskap, reformister/stalinister, eller från den nationella bourgeoisin. De reformistiska eller stalinistiska ledningarna kunde inte attrahera dem, men det gjorde däremot det omedelbara perspektiv som den kubanska revolutionen erbjöd. Om de redan var politiskt organiserade bröt de med sina gamla organisationer (massutbrytningar av unga ur kommunistpartierna skedde över hela kontinenten: Argentina, Chile, Uruguay, Brasilien, Ecuador, Bolivia etc). Grundarna till MIR i Chile, FLN i Bolivia, ALN i Brasilien, MLN i Uruguay etc, kom från kommunistpartierna. För dem som inte var organiserade tidigare var aldrig de "utmärklade" kommunistpartierna något politiskt alternativ.

Men samtidigt som de bröt med, eller vände kommunistpartierna ryggen tick de en barnslig och sekteristisk attityd gentemot "allt som har med dem att göra". Baserade på en ytlig analys, utan att ha gått till grunden, vänder de ryggen åt allt som har med massarbete, fackligt arbete, arbete inom arbetarklassen att göra. Ty allt detta var ju kommunistpartiernas "traditionella" och "reformistiska och legalistiska" uppgifter, det var "konservativa" handlingsätt "utan revolutionära perspektiv" för framtiden.

Denna ytliga analys förväxlar ledningarna för de byråkratiserade fackföreningarna och den "reformistiska" fackliga aktiviteten (som utformats av ledningarna) med arbetarrörelsens "inneboende karaktär". Det var den arbetarrörelse som alltså måste "drivas till kampen", "stimuleras" utifrån genom "exemplariska" aktioner utförda av den revolutionära förtruppen, stödd av de "explosiva sektorerna" som "inte har något att förlora". Arbetarrörelsen kunde därför inte förnyas inifrån genom en oupphörig kamp mot den reformistiska och kapitulationistiska linje som fördes fram av byråkraterna och stalinisterna.

Den radikaliserade och småborgerliga ungdomen blev inte bara förvirrad angående arbetarklassen utan kom också att se ned på den. Dess "befrielse" skulle vara ett verk av upplysta intellektuella, som hade förstått situationen, och inte ett verk av arbetarklassen själv, som så "lätt luras av de borgerliga demagogerna och reformisterna". Dessa sektorer förstod inte varför arbetarklassen fortsatte att vara "bunden" till sina traditionella ledningar som hade förrätt dem så många gånger tidigare. Deras enkla, ytliga förklaring söker problemet utanför själva arbetarklassen, sökte inte efter ursprunget i arbetarrörelsens historia och i hur arbetarklassen uppfattar sin enhet, sin organisering. Arbetarrörelsen förkastar inte sin ledning hur som helst bara för att något hundratal eller tusental ungdomar visar sig och säger till dem att deras ledare är förrädare.

Arbetarklassen gav ett begränsat stöd till de aktioner som genomfördes av dessa castristiska grupper, men för det mesta uppfattade den dem på ett positivt sätt. Samtidigt betraktade den

dem som någonting ”utanför klassen”; något som inte var dess eget; något främmande som – även om det innebar heroiska aktioner – saknade band med klassens dagliga kamp och med klassens naturliga organisationer.

Därför var det enbart begränsade avantgardistiska grupper av arbetarklassen som gav sitt allvarliga, beslutsamma och militanta stöd till dessa projekt. Den övervägande delen av klassen blev kvar som åskådare, naturligtvis på ”kämparnas” sida, men utan att själva på något sätt gripa in. Arbetarklassen fortsatte sin dagliga kamp genom sina naturliga organisationer och avancerade och lärde sig genom sin egen erfarenhet.

Den roll som det argentinska proletariatet spelade i sina olika resningar; den roll det bolivianska proletariatet spelade genom att upprätthålla en dubbelmaktssituation i gruvorna och den process den genomgick under Torres regeringstid; hela det enorma uppsvinget under UP-tiden i Chile, med cordones industriales och speciella samordningsorgan för dessa; liksom den nationella generalstrejk med fabriksockupationer som de uruguayanska arbetarna svarade militärkuppen med under 15 dagar⁴ dessa exempel visar att ovanstående politiska inriktning har varit den grundläggande svagheten och begränsningen hos den castristiska strömningen under hela den senaste perioden av klasskamp i Latinamerika.

Synen på stalinismen

Hos castrismen saknades det en revolutionärt marxistisk analys av kommunistpartierna och stalinismen, eftersom det saknades en analys av arbetarstaterna och byråkratin. Detta blev, pga det politiska klimat den castristiska strömningen tvingades möta, till ett av dess huvudproblem. Det sätt som det löstes på var inte bara felaktigt och negativt utan ledde också till slutsatser och ställningstaganden som fick tragiska konsekvenser.

När väl de castristiska organisationerna nått en viss nationell närvaro blev de tvungna att bemöta kommunistpartierna på den politiska arenan – fr a inom den folkliga rörelsen, där bägge ”rörde sig”.

Oklarheten över kommunistpartierna ledde till att de castristiska strömningarna kom att inta en motsägelsefull attityd gentemot dem – något som ofta kom att gynna kommunistpartierna. Trots deras kritik av kommunistpartierna för att vara ”pacifistiska” och t o m anklagelser mot dem för att ha svikit den revolutionära kampen, fanns det när det gällde handling och politiska uppgifter oerhörda motsägelser just p g a avsaknaden av en klar uppfattning om kommunistpartiernas karaktär.

Kommunistpartierna kritiserades för dess ”väg” (den fredliga), dess metoder (parlamentarismen, valen, den legala kampen), dess konservatism (deras ovilja att ta upp den väpnade kampen) men kritiken stannade vid effekterna, vid formen, på ytan, utan att gå på djupet, dvs utan att fråga varför kommunistpartierna hade denna linje. Vad representerade kommunistpartierna? Vilka konkreta intressen representerade deras ledningar?

Kritiken av kommunistpartierna blev till en fråga om modiga och fega, om uppooffringar och bekvämlighet. Och detta när kommunistpartierna, mitt i den politiska omvälvning som uppkom efter den kubanska revolutionens seger, genomförde en politisk kamp med omfattande räckvidd; en kamp som inte bara innebar ett försvar mot att bli utmanövrerad från den politiska scenen i varje enskilt land, utan också för att på längre sikt krossa de castristiska konkurrenterna och slutligen för att tvinga Kuba inom ramarna för Sovjetunionens utrikespolitik.

⁴ Getulio Vargas, brasiliansk president i två perioder, 1930-45 och 1951-54. 1961 begick han självmord.

De castristiska grupperna kritiserade aldrig kommunistpartiernas ”revolution i etapper”, inte heller deras uppfattningar om socialism, deras syn på arbetarstaterna eller på proletariats diktatur. Men det var inte bara det att dessa punkter inte kritiserades – de upptogs t o m ibland som delar i de egna programmen. Kritiken mot kommunistpartierna kom fr a att centreras kring deras ”fredliga väg” till socialismen, och då utifrån ett resonemang som löd ungefär så här: ”vi har i grund och botten samma mål – socialismen – det är bara det att kommunistpartierna tror att det är möjligt att komma dit genom val och på den legala vägen, medan vi som inte tror på det har valt den revolutionära vägen: den väpnade kampen”.

Mariguellas och brasilianska ALN:s program och målsättningar skilde sig inte på något sätt från KP:s, annat än just på frågan om ”vilken väg”. ALN talade också om allianser med den nationella borgarklassen och om en revolution i etapper. Och eftersom de ledande krafterna inom ALN aldrig gjorde en ideologisk brytning med stalinismen, var det inte överraskande att, när ”den väpnade vägen” misslyckats och organisationen var svårt slagen, resterna av organisationen gick tillbaka till det brasilianska kommunistpartiet. Programmet var ju detsamma.

Det uruguayanska MLN (Tupamaros) betraktade det uruguayanska kommunistpartiet som en ”strategiskt allierad”, och inte bara det, utan som ”den viktigaste strategiska allierade”. Vad man sa var: ”Till syvende och sist är vi ju överens, vi skiljer oss bara i frågan om hur vi ska komma dit. Men slutligen kommer vi att mötas och kommunistpartiet kommer att vara en grundläggande kraft för byggandet av socialismen”.

Och när PRT/ERP i Argentina deltog tillsammans med det argentinska kommunistpartiet i FAS⁵ så gjorde de det utifrån liknande värderingar. Om vi analyserar varje exempel så kommer vi att finna mängder av liknande uppfattningar.

Det chilenska MIR skulle kunna betraktas som undantaget, utan att det egentligen är det. Men även om vi anser det, så måste vi utgå från att situationen i Chile före UP:s valseger 1970 tvingade MIR – om organisationen överhuvudtaget skulle kunna vinna och bibehålla åtminstone ett minimalt politiskt utrymme – att ta politisk och ideologisk strid mot kommunistpartiet, vars strategiska uppfattning vägledde hela processen under UP. I Chile kunde det inte ha varit på annat sätt. För MIR var det nödvändigt att vinna över sektorer av arbetarklassen. Lis förutsättning för att kunna göra det var just att ta politisk kamp mot kommunistpartiet och dess uppfattningar. (Men, även om det inte är denna artikels uppgift, så har vi vid flera tillfällen kommenterat MIR:s vacklan inför UP och KP, såväl under Allendes regeringstid som efter kuppen.) Det är fr a efter kuppen och ännu klarare efter 1975 (UP-mötet i Berlin) som denna vacklan framstår med större klarhet. Det är då det chilenska kommunistpartiet inleder en kamp för att isolera MIR. Och med början här släpps all den vacklan och all den oförståelse om KP som alltid funnits inom MIR, fram i dagsljuset. De senaste stegen som MIR:s ledning tagit, vilka innebär ett accepterande av UP:s linje för enhet och möjligheten av en allians med det Kristdemokratiska partiet, klargör detta med all önskvärd tydlighet.

Felaktig enhetstaktik

Den förvirring som alla dessa uppfattningar har lett till bland basmedlemmar såväl inom kommunistpartierna som inom de egna organisationerna har varit till avgörande skada för utvecklandet av enhetsaktioner dem emellan. Dessa organisationer förstår inte ens stalinismen som ett historiskt fenomen i världsmåttstock. De betraktar inte ens stalinismen som en specifik strömning. Analysen har utgått från att det existerar kommunistpartiet – visserligen med kontakter med Moskva – i varje land och misstagen eller defekterna hos respektive

⁵ FAS – Frente Antiimperialista y por el Socialismo (den antiimperialistiska fronten för socialismen) – en front som bildades av ERP-PRT framför allt tillsammans med kommunistpartiet under Camporas presidenttid.

kommunistparti relateras inte till stalinismen som internationell strömning utan betraktas som ett nationellt fenomen, ett specifikt drag i den nationella klasskampen.

Kommunistpartiernas ledningar uppfattas således inte som representanter för den sovjetiska byråkratins politiska intressen (vilket under de senaste åren har varit mycket tydligare i Latinamerika än i Europa). Detta har i sin tur lett till allvarliga misstag när det gäller t ex problemet med enhet i handling och den proletära enhetsfronten i förhållande till kommunistpartiernas arbetarbas. De castristiska organisationerna betraktade basmedlemmarna och ledarna som likvärdiga delar i dessa partier, vilket ofta medfört konfrontationer med kommunistpartiernas bas.

En annan genomgående uppfattning som är relaterad till de tidigare är möjligheten (om och när den revolutionära organisationen varit tillräckligt stark) att uppnå en reell allians med kommunistpartiernas ledningar. Vi kan tänka på till exempel MIR efter kuppen i förhållande till det chilenska KP eller på MLN genom sitt deltagande i Frente Amplio vid valet 1971.⁶

Förvirringen kring frågan om stalinismen och om kommunistpartiernas karaktär i kombination med den apparatistiska mentaliteten har lett dessa castristiska organisationer att tro att om KP är "tvingat" att gå med i en front (det spelar ingen roll för vad, med vilket program eller vilken målsättning, utan bara rakt upp och ner i en front) så är det ett bra tecken. Och detta inte bara för att KP då måste erkänna revolutionärerna, utan att kommunistpartierna pga revolutionärernas styrka "har börjat byta linje" och "radikaliserats". Och utifrån detta resonemang tror de att den folkliga kraft som finns samlad inom kommunistpartierna kan vinnas över som apparat till de revolutionära positionerna. När det gäller detta synsätt har exemplet PSP (Partido Socialista Popular – det gamla stalinistiska kubanska KP) haft ett stort inflytande. PSP gick, sedan partiet deltagit på ministerposter i Batistas första regering, samman med 26 juli-rörelsen och "Det revolutionära ledarskapet" för att skapa ORI (Organizaciones Revolucionarias Integradas – De sammanslagna revolutionära organisationerna) som efter den kubanska revolutionens seger övergick till att bli Partido Unido (Enhetspartiet) och senare det nuvarande kubanska kommunistpartiet. Det kubanska exemplet, som visade hur de revolutionära styrkorna "genom styrka" kan vinna över KP, hade ett genomgripande inflytande för den taktik som de castristiska strömningarna utarbetade för att vinna över kommunistpartierna.

I grunden finns en halv-nationalistisk uppfattning eller idé hos hela den castristiska strömningen. Även om de ser och värderar kampen som kontinental så är alla de politiska analyserna (där synen på kommunistpartierna och stalinismen är ett klart exempel) gjorda inom nationella ramar och hänför sig strikt till de nationella frågorna.

Synen på arbetarstaterna

Problemet med arbetarstaterna är än mer komplicerat. Även inom de mest avancerade sektorerna av den castristiska strömningen så blev aldrig detta problem ens delvis klarlagt. Det centrala i den analys man gjorde var ungefär följande: det pågår en världsomfattande kamp mot imperialismen, alla som är emot imperialismen är objektivt sett våra vänner, och detta än mer om de gjort slut på den kapitalistiska dominansen inom sina egna territorier. Den andra punkten i analysen är: "man kan kritisera arbetarstaternas nuvarande politiska orientering, men... i sina respektive länder har de respektive kommunistpartiernas ledningar rätt eftersom de kunde göra slut på kapitalismen där".

⁶ Frente Amplio var den uruguayanska varianten av det chilenska UP inför valet 1971. I Frente Amplio fanns så gott som hela vänstern tillsammans med fraktioner av de borgerliga partier och vissa militärer med.

Och för det tredje: ”deras inriktning gentemot oss är inte bra för den kamp vi för här idag, men vi måste förstå att i sina respektive länder och vid andra tidpunkter var de kapabla att få ett slut på exploateringen där”.

Att alla de castristiska organisationerna – t o m de mest avancerade accepterade den kubanska förklaringen till den sovjetiska invasionen i Tjeckoslovakien beror på de tre faktorer vi just räknat upp.

Allt detta bidrog till att de castristiska organisationerna inte förmådde ta kamp med kommunistpartierna om hegemonin inom de absolut avgörande grupperna, dvs bland industriarbetarna. Det förhindrade dem att utveckla ett klart program och att förstå nödvändigheten av en kamp mot byråkratierna och för arbetardemokratin. Utan detta och utan någon klarhet om vilken socialism vi kämpar för, i förhållande till den vision som de stalinistiska ledningarna för kommunistpartierna stod för, är det omöjligt att erövra hegemonin inom arbetarklassen och avlägsna arbetarna från deras stalinistiska ledningar (något som stod speciellt klart i Chile).

Partibygget

Partibygget uppfattades fr a som ”en historisk uppgift” som kommer att uppfyllas när makten erövrats – då genom ett ”enhetsparti” som utövar proletariats diktatur och som inom sig samlar alla delar av avantgardet och alla marxister. Här har vi än en gång exemplet Kuba. För att gripa makten gällde det fr a att bygga upp armén utgående från den egna organisationen eller rörelsen.

Eftersom partibygget inte var en aktuell fråga utan en uppgift som fr a ställdes efter maktövertagandet så kom det inte att uppta någon större plats i de diskussioner som fördes inom den castristiska strömningen. Det fundamentala bestod i skapandet av den militära apparat som, när den väl segrat, skulle tillåta byggandet av partiet. Därför hade heller inte frågan om programmet någon större relevans, utan kom mer att betyda en fråga om taktik som uttryckte ”enheten mellan de sektorer som deltog i kampen” och ”ett instrument för att uppnå denna enhet”. Eftersom den centrala uppgiften bestod i byggandet av den militära apparaten så kom de organisatoriska uppfattningarna och metoderna att utformas som en funktion av detta dvs extrem toppstyrning (vertikalism), en militär struktur, ett militärt funktionssätt, en militär mentalitet, byråkratiska spärrar mot den interna diskussionen genom hänvisning till ”stundens behov” och den dynamik som det militära agerandet leder till och som förstärks än mer av det faktum att man hela tiden befinner sig under en hård repression som – i namn av apparatens prestige – måste besvaras.

Detta ledde till en total frånvaro av intern debatt och internt liv. Det styrdes helt av de för var gång allt mer militära och allt mer vertikala order som utgick från en ledning som blev allt mer isolerad från den egna organisationen ”Stilen” som dominerade den interna diskussionen blev en blandning av stalinism och uppfattningen att ”detta är en militär organisation och order diskuterar man inte”. Behandlingen av tendenser eller fraktioner var utan undanta fruktansvärt brutal.

Detta varierade mellan organisationerna, beroende på huruvida de var mer politiserade mer militariserade och isolerade från klasskampen. Men oavsett detta var det ett faktum inom dem alla.

Nederlaget

Idag befinner sig alla de organisationer som föddes i namn av den castristiska strömningen på tillbakagång i hela Latinamerika. Många har krossats helt eller delvis. Andra har blivit mycket

svårt sargade och lider av inre politiska kriser samtidigt som de utsätts för en mördande repression som inte ger det minsta andrum.

Några har överlevt, men då underkastade ett oerhört politiskt tryck som försöker tvinga fram deras integration i kommunistpartierna eller åtminstone i kommunistpartiernas projekt – deras linje. Det finns exempel på dem som redan fallit för detta tryck och gått med i kommunistpartiet – t ex ALN i Brasilien – och det finns de som pressas däråt, fast de gör motstånd, t ex det chilenska MIR. Men den allmänna tendensen på de platser där de castristiska grupperna lidit nederlag och där det finns ett kommunistparti som, även om det också varit utsatt för repressiva slag, lyckats bibehålla en fungerande struktur, pekar mot en integrering av castristerna i KP:s linje eller åtminstone ett närmande till den.

På ett allmänt sätt kan man säga att de grupper som föddes ur den castristiska strömningen i Latinamerika har misslyckats i sina intentioner och i allmänhet lidit nederlag. Deras nederlag har samtidigt varit delar i mycket mer omfattande och genomgripande nederlag som proletariatet och de exploaterade har lidit, fr a i länderna i den södra zonen av kontinenten (Brasilien, Bolivia, Argentina, Uruguay och Chile).

Nederlagen i många av dessa länder är allmänna och har drabbat alla. De har drabbat såväl ”progressiva” borgerligt nationalistiska strömningar, reformister av alla slag, som den samlade revolutionära vänstern och den organiserade arbetarrörelsen som sådan. De revolutionära marxisterna har också lidit av dessa nederlag.

Men den del av den organiserade vänstern som utan tvekan lidit mest är den castristiska strömningen. Inte enbart för att den mördande repressionen slagit med speciell styrka mot den, utan också pga den isolering den ofta befunnit sig i som ett resultat av de nästan privata krig den i de exploaterades namn deklarerat mot systemet.

Men det mest tragiska är inte detta, utan bristen på perspektiv v g organisationernas återuppbyggnad. Och det inte bara beroende på det blinda självmordsagerande som följer på den apparatistiska logiken och som uttrycker sig i militära konfrontationer med de repressiva väpnade styrkorna i en situation som för var dag bara blir sämre. Utan också därför att de själva är produkter av ett uppsving i klasskampen, som gav dem ett politiskt utrymme trots alla deras misstag. Detta utrymme har idag krympt till ett minimum. Nu finns det inte ens några marginaler för reorganisering om inte organisationerna utvecklar en mycket klar analys av den nuvarande situationen och i förhållande till den utvecklar en välgrundad strategi.

Om vi till den objektivt svåra situation som de castristiska organisationerna befinner sig i lägger det faktum att det som en gång var deras ”politiska ledstjärna” – det som skulle kunnat fungera som deras basområde (retaguardia) och stött upp dem i återuppbygget och räddat dem undan ett totalt nederlag – idag vänder dem ryggen, så inser vi än tydligare att deras situation är minst sagt kritisk och desperat.

De castristiska organisationernas reella och objektiva möjligheter utifrån den allmänna situationen på kontinenten är inte många: Kommunistpartierna eller Fjärde Internationalen. Den naturliga och troliga processen med hänsyn till de faktorer vi behandlat i denna artikel, till att dessa organisationers karaktär förstärks av nederlagen, till Kubas roll och Fjärde Internationalens fortfarande stora svaghet i Latinamerika – är en process av närmande till kommunistpartierna i form av överenskommelser eller integration.

Av ovanstående får man inte dra slutsatsen att centrismen kommer att försvinna i Latinamerika. Däremot har den castristiska typen av centrism nått sitt slut. Nya former av och uttryck för olika typer av centrism kommer att visa sig på den latinamerikanska politiska scenen. Men den centrism som föddes i och med den kubanska revolutionen har nu slutit sin cirkel. Den har för närvarande ingen politisk bas för att överleva.

GENOM ETT MISSÖDE I PLANERINGSARBETET KOM DENNA NOT TILL ARTIKELN "MED CASTRO SOM LEDSTJÄRNA" ATT HAMNA UTANFÖR NOTAPPARATEN. DESS BETYDELSE FÖR ARTIKELN GÖR ATT VI PUBLICERAR DEN PÅ DETTA SÄTT, HELLRE ÄN ATT STÄLLA DEN UTANFÖR ARTIKELN.

Det "schema" som spritts om den kubanska revolutionen stämmer inte mycket överens med verkligheten eller med de viktigaste dragen av denna revolution.

Vi vill här bara ange två verkliga fakta om själva revolutionen, som står i motsättning till den bild som "exporterades".

Det var inte så att det var "12 beslutsamma män" med "enbart 7 vapen" som tände den revolutionära gnistan på ön.

De överlevande efter "Granmas" landstigning utnyttjades som en symbol för det uppror som genomfördes AV EN HEL UNDERJORDISK POLITISK RÖRELSE, SOM FANNS PÅ ÖN OCH I EXIL, MEN FRÄMST I DE STORA STÄDERNA PÅ KUBA.

Både vad gäller organiseringen av själva landstigningen, uppbackningen av denna via komplementerande massaktioner, liksom genomförandet av propagandan och speciellt underhållet så fanns det förbindelselänkar med städerna.

– Landstigningen fick både ekonomiskt, personellt och vapenstöd från städerna på Kuba.

– Resningen i Santiago de Cuba hade visserligen en misslyckad effekt, då datumet för denna inte sammanföll med landstigningen. Men den överlevande gruppen fick omedelbar underhållshjälp med mat, vapen, uniformer, materiell utrustning och speciellt med stridande män. Mycket snabbt upparbetades dessa förbindelser med städerna, både politiskt, vad gäller ansvaret för propagandan och försörjningen liksom rekryteringen. Revolutionärerna i bergstrakterna Sierra Maestra var aldrig ensamma, än mindre var det de som, som en liten och isolerad grupp, PÅBÖRJADE DET REVOLUTIONÄRA ARBETET. De utgjorde den mest avancerade delen av en underjordisk rörelse, som sträckte sig över hela Kuba och till och med till vissa länder i exil.

Först hade rörelsen växt fram och därefter och utifrån denna, utvecklades den grupp som ledde landstigningen, vilken som en första åtgärd slog sej ner i bergstrakterna (Sierra Maestra). Men dessa kämpar var aldrig isolerade.

Rörelsen utvecklades speciellt efter misslyckandet vid Moncadaregementet. Denna händelse togs som ett exempel; både som en sporre och som en lärdom för skapandet av en bredare organisation, som nådde ut till skilda sektorer av det kubanska samhället.

I städerna förekom – inte bara som ett resultat av framgångarna i bergen, utan också innan detta – en intensiv politisk agitation (student- och kvinnodemonstrationer bl a) liksom en serie av strejker och arbetarstrider samt dessutom en intensiv militär aktivitet, som samtidigt tjänade som propaganda för framgångarna i bergstrakterna.

Hela denna rörelse hindrade diktaturen från att för någon längre tid överföra betydelsefulla militära enheter till landsbygden. Städerna måste också bevakas och diktaturen vågade inte ta risken att lämna dem alltför obevakade i rädsla för de rebelliska aktiviteterna där skulle uppträpas.

Den laddade kampen i städerna gav inte bara effekt på det militära planet – genom att den hindrade trupperna från att mobiliseras mot bergstrakterna – utan hade också en politisk effekt. Genom att trötta ut diktaturen, isolera den och få till stånd motsättningar inom den och mellan den och andra delar av bourgeoisin och imperialismen. Allt detta gav mer och mer

legitimitet åt gerillan i bergstrakterna, som slogs mot en regering som för varje dag hade allt mindre stöd.

Det avgörande nederlaget för Batistas diktatur var inte militärt utan politiskt INOM RAMARNA FÖR DENNA POLITISKA AGITATION OCH KAMP OCH INTE NÅGOT ANNAT. Naturligtvis spelade också diktaturens misslyckande i sina försök att snabbt krossa rebellerna i bergen en betydelsefull roll.

Att det förhöll sig på det sätt vi beskrivit ovan, visar det faktum att större delen av Batistas försvarsmakt och de utvalda delarna av denna, gav sig utan att avlossa ett enda skott, inlåsta i sina logement i Havanna. De var helt paralyserade av de oerhörda motsättningar de råkade ut för, då de ställdes inför uppgiften att slå tillbaka upproret, generalstrejken i Havanna och den kraftfulla ockupationen av huvudstaden (t o m innan rebelltrupperna gick in där) av stadsgrenarna av "26:e juli rörelsen" och en stor del av den upproriska befolkningen.

En avgörande faktor, vad gäller de batistiska militärernas misslyckande, var att de inte lyckades isolera gerillan. Och att de inte lyckades med detta hade inga "tekniska" orsaker (kubanernas tekniska metoder och utrustning var för övrigt mycket sämre än den som t ex ERP använt sig av i Argentina), utan berodde på det oerhört starka folkliga stödet, som de kubanska revolutionärerna hade. Detta stöd försvagades aldrig speciellt, snarare ökade det permanent.

Förutsättningarna för detta stöd var utvecklingen av förbindelserna med städerna, dvs av det intensiva politiska arbetet i städerna och utvidgningen av de sektorer som skulle komma att vinnas över för idén om upproret.

Det huvudsakliga stödet som revolutionärerna i bergstrakterna hade, kom inte från de "explosiva sektorerna" av det kubanska samhället, utan härstammade speciellt från de kubanska proletariats led.

Det faktum att gerillan började i bergstrakterna kring Sierra Maestra, i ett jordbruksområde, fick många revolutionärer att se landsbygden som den avgörande scenen för kampen och "bönderna" som den förträffliga revolutionära klassen i Latinamerika.

Men då glömmer man, medvetet eller omedvetet, att den kubanska ekonomin inte är lik ekonomin i resten av kontinenten. Öns ekonomiska struktur är inte densamma som den i Argentina eller Chile.

På grund av upprättandet av sockerfabrikerna i närheten av sockerplantagerna, fanns det ett stort lantbruksproletariat då revolutionen genomfördes. Samtidigt krävdes det ett stort antal arbetare till hela processeringen av sockret (begränsad mekanisering, särskilt för sockerrörsodlingen). Men det var inte en ren bondebefolkning, utan ett proletariat, även industriarbetare, som bodde på landsorten (särskilt i närheten av sockerplantagerna och fabrikerna).

Huvudsaken var att de här sektorerna utgjorde DEN KVANTITATIVT SETT STÖRSTA DELEN AV DET KUBANSKA PROLETARIATET, och de var samtidigt en grundläggande bas för stöd och rekrytering till gerillan.

Visserligen kan man nämna flera exempel på stöd från bönder som var bundna till brukandet av små jordlotter, som stödde eller deltog aktivt i revolutionen men det huvudsakliga bidraget kom från lantproletariatet samt från skikt komna från städerna. Visserligen var jordreformen en absolut central fråga i utvecklingen av den kubanska revolutionen men det är felaktigt att tala om denna som en bonderevolution eller agrar revolution.

Lösningen på den kubanska ekonomins problem var direkt sammankopplad till hur man skulle definiera besittningen av landets största tillgångar: sockerplantagerna.

På grund av dessas form och utseende (vidsträckta plantager, inte små uppdelade lotter) kunde man inte lösa problemet genom att dela upp plantagerna lika på alla arbetare. Man var tvungna att bevara dem i sina ursprungliga skick, men... byta ut deras ägare. Detta hade som omedelbar följd problemet med den direkta konfrontationen med de stora jordägarna och nordamerikanska imperialister, som till dess varit plantagernas ägare. Sammankopplat med det fanns problemet med de stora och moderna raffinaderierna, som i de flesta fall var utlandsägda eller "nationellt" ägda av samma personer som ägde plantagerna (industri- och lantbruksägare på samma gång). Det var industrianläggningar som rimligtvis måste gå till samma ägare som plantagerna överfördes till, om man ville undvika ekonomisk kvävning, monopol och sabotage. Inte heller kunde raffinaderierna delas upp jämt mellan arbetarna. Enda lösningen var nationalisering och expropriering av plantagerna och industrierna, om Kuba ville sätta stopp för beroendet av imperialismen och utveckla en egen ekonomisk och social ordning i enlighet med revolutionärernas avsikter.

Allt detta, som revolutionärerna lärde sig under kampen i jordbruksområdena, blev grunden för den nya regeringens ekonomiska och sociala politik. Revolutionen började ta sina första och grundläggande antikapitalistiska steg. Lantbruksproletariatet som hade stött rebellerna i sin kamp, bidrog mycket genom sin närvaro och mobilisering, efter den revolutionära segern, till att konkretisera det.

Bolivias ekonomiska struktur var således inte densamma som Kubas under Batistaregimen. Dessutom var det inte bara så att bönderna var få i den landsdel Che Guevara och hans kamrater valde för sitt foco; det fanns inte ens delar av ett lantproletariat i denna landsdelen. Det fanns ingenting som liknade de vidsträckta plantagerna som funnits på Kuba. De krav som dessa bolivianska bönder förde fram skiljde sig radikalt från de krav som fördes fram av det kubanska lantbruksproletariatet. Jämfört med den ekonomiska betydelse som de kubanska plantagerna hade för landet under Batista-tiden, var denna bolivianska landsdel av minimal betydelse.

Att tillämpa samma organisatoriska och militära plan på två ekonomiskt, politiskt och framför allt socialt så vitt skilda områden kunde aldrig leda till lika resultat. Det fanns inget stöd från befolkningen och gerillan stred hjältemodigt men isolerat. Dessutom hade militären och amerikanerna lärt sig mycket av den kubanska erfarenheten, och kunde även själva räkna med ett visst stöd från befolkningen i stridsområdet.

Vi försöker inte redovisa hela kubanska revolutionens historia här, utan bara föra in ett par punkter för att bevisa att den bild som den castristiska strömningen på kontinenten fick om "hur man lyckades segra i Kuba", var falsk och även motsägande den kubanska erfarenheten.

I stort kan man säga att den kubanska gerillan opererade i ett område som hade en central betydelse i den kubanska ekonomin och där en stor del (den största) av det kubanska proletariatet befann sig.

Chilekommittén – 3 år av aktiv solidaritet

av Taras Kentrschynskyj

Ur *Fjärde Internationalen* 6-76

Taras Kentrschynskyj har varit aktiv i Chile-kommittén sedan 1973. Är f.n. medlem av Chile-kommitténs nationella styrelse.

Den 30 april segrade den vietnamesiska revolutionen. FNL-fanan vajade över Saigon. Marionettgeneralerna, borgarna och de sista imperialistiska "rådgivarna" flydde huvudstaden i panik. Världens mäktigaste imperialiststat hade slagits tillbaka av ett väpnat folk i kamp för sin frihet.

Ett och ett halvt år tidigare inleddes den chilenska kontrarevolutionen. Den 11 september 1973 krossades de chilenska ar betarnas och böndernas förhoppningar om ett annat liv i blod, ett liv befriat från fattigdomen och misären.

I Vietnam, Laos och Kambodja besegrades imperialismen. I Chile bevarar borgarklassen och imperialismen sin frihet, sin frihet att förtrampa de chilenska massorna.

Under de senaste 10 åren har vi i Sverige sett framväxten av två omfattande solidaritetsrörelser till stöd för förtryckta folks kamp för frigörelse från imperialismens ok, Vietnamrörelsen och Chilerörelsen. I denna artikel ska vi diskutera en del frågor i samband med den svenska Chilerörelsens framväxt. Vi ska försöka ange såväl dess svagheter och begränsningar som dess styrka. Vi kommer att lyfta fram det som vi uppfattar som huvudfrågorna i solidaritetsarbetet, och i samband med det försöka blottlägga motsättningarna mellan de politiska krafter inom och utanför den svenska Chilerörelsen som på olika sätt strävat att driva den i den ena eller den andra riktningen.

Man kan lätt ta miste vid en ytlig jämförelse mellan den svenska Vietnamrörelsen och Chilerörelsen: "Kampen mot imperialismen växlar scen. Befrielsekrigen i Indokina avlöses av kampen i Latinamerika. Den internationella solidariteten tar på sig nya uppgifter för stödet åt de förtryckta folkens framgångsrika kamp mot imperialismen."

Ingenting vore emellertid mer felaktigt än en sådan mekanisk jämförelse. Med de inledande raderna ovan har vi velat peka på en avgörande skillnad vad gäller villkoren för DFFG:s (De förenade FNL-gruppernas) utveckling och Chilekommitténs, de organiserade uttrycken för Vietnamrörelsen respektive Chilerörelsen i Sverige.

Solidariteten med kampen i Indokina kunde vila på en segerrik revolution. Trots de mest barbariska krigsinsatser led imperialismen och marionettarméerna nederlag efter nederlag, område efter område befriades av de revolutionära styrkorna, och i de befriade områdena påbörjades en social omvandling mitt under brinnande krig.

Solidariteten med kampen i Chile har utvecklats i en period då massorna i flera latin-amerikanska länder genomlevt förkrossande nederlag, i en period då imperialismen befäst sina positioner i länder som Brasilien, Bolivia, Uruguay, Chile, Argentina ...

Anledningen till att vi kort vill ta fram denna skillnad mellan Vietnamrörelsens och Chile-rörelsens villkor är inte så mycket att vi tror att det finns en utbredd uppfattning bland Chileaktivister och andra att det verkligen existerar ett "FNL i Chile". Det är sant att illusioner om lysande framgångar för motståndskampen har förekommit tidigare inom Chilekommittén. Men idag tror vi inte att det finns så många kamrater som håller fast vid att det i Chile efter kuppen har utvecklats ett obesträtt ledarskap för en alltmer framgångsrik kamp, ett ledarskap med förtroende hos den överväldigande majoriteten av massorna. Däremot vet vi att det finns många kamrater som gärna skulle vilja se något eller några chilenska partier som detta obestridda ledarskap, och som tar denna önskan som utgångspunkt i försöken att ange solidaritetsrörelsens uppgifter.

Så har den ena eller andra kombinationen av partier i Chile godtyckligt betecknats som "motståndsrörelsen" av partierna själva och av deras anhängare i Sverige. På den ena sidan centristiska grupperingar, i första hand MIR, uppbackade av Förbundet Kommunist i Sverige, som talat om tusentals motståndskommittéer över hela landet. På den andra högerflygeln inom UP-alliansen, ivrigt stödd av VPK/KU, som talat om en "anti-fascistisk" front, omfattande allt från "ärliga officerare" och vänsterut, men naturligtvis med en avgränsning mot extremisterna, dvs mirister, maoister, trotskister etc.¹

Det behöver inte vidare påpekas att begreppet "motståndsrörelse" i de båda fallen har betytt helt olika saker. Denna propaganda har medvetet försökt appellera till en spontan och naturlig önskan hos alla dem som tagit del i solidaritetsarbetet att relatera sin praktik till framgångar för kamraterna i Chile.

I stället för att utifrån den politiska medvetenhet hos Chile-aktivisterna som uttrycks bl a i denna önskan, diskutera de grundläggande uppgifterna för Chilerörelsen, har strömningar som FK och VPK bidragit till att fördunkla dessa frågor.

Innan vi närmare går in på en diskussion om den svenska Chile-rörelsens utveckling ska vi ange ytterligare en viktig skillnad i bestämningen av den svenska Vietnamrörelsen respektive Chilerörelsen.

Vietnamrörelsen växte fram i slutet av 60-talet som en del i en omfattande ungdomsradikalisering. Den indokinesiska revolutionens betydelse för det internationella studentuppsvinget under perioden 1965-70 kan inte överskattas. Kampen i Indokina var ett konkret exempel och ett alternativ för alla dem som hoppades på ett människovärdigt samhälle, befriat från kapitalismens förnedring och utarmning i alla dess former. Ett alternativ som den förkalkade reformismen och stalinismen aldrig kunnat erbjuda.

Den sino-sovjetiska konflikten och kulturrevolutionen i Kina bidrog till att skapa den ideologiska formen för ett skenbart alternativ till de etablerade arbetarpartierna. Utan att närmare gå in på förutsättningarna för den svenska maoismens totala dominans som politisk kraft i radikaliseringsprocessen i slutet av 60-talet kan vi dock konstatera att KFML (som så småningom delade sig i KFMLr och det som nu är SKP) kunde ta på sig rollen som ledande politisk strömning inom Vietnamrörelsen.

Maoismen lyftes fram av radikaliseringen och KFML gavs ett utrymme för ett exempellöst manövrerande i bl a DFFG. Organisatorisk och politisk sekterism i solidaritetsarbetet gentemot grupper som ifrågasatte KFML:s uppfattningar kombinerades med hänsynslösa

¹ De två största partierna i Unidad Popular var kommunistpartiet (PC) och socialistpartiet (PS). De viktigaste partierna i UP-koalitionen, vid sidan av dessa två, var MAPU och Kristna Vänstern, båda utbrytningar ur det kristdemokratiska partiet; MOC, en senare utbrytning ur MAPU; Radikalpartiet, tillhörande den socialdemokratiska Andra Internationalen. Den Revolutionära Vänsterrörelsen, MIR, som stod utanför UP, bildades 1965 genom en sammanslagning av flera smågrupper.

interna manipulationer i DFFG, omflyttningar av ”lojala” DFFG-medlemmar för att kväva opposition i FNL-grupper där kritik mot ledningen förekom, uteslutningar av aktivister som framhärskade i sin kritik etc.

Vi ska här inte återuppta vad vi tidigare skrivit om KFML/SKP och dess roll i Vietnamrörelsen². Men det vi vill betona är att Vietnamrörelsen fick sin kraft trots, och inte tack vare, maoismens dominans inom DFFG. Vi påstår alltså att Vietnamrörelsens styrka vilade på en rad förutsättningar som var kopplade till radikaliseringsen i slutet av 60- och början av 70-talet, och inte på DFFG-ledningens politik i solidaritetsarbetet. Den bästa bekräftelsen på detta är Chilekommitténs utveckling.

Naturligtvis måste vi på liknande sätt försöka härleda Chilekommitténs styrka ur sociala och politiska faktorer i samhället som helhet. Men det förhindrar inte att vi kan uppfatta maoismens totala misslyckande i solidaritetsarbetet för Chiles folk under de tre år som förflutit sedan kuppen i september -73. Den viktiga frågan blir varför det varit omöjligt för SKP att tillämpa traditionen från DFFG i uppbygget av en kraftfull solidaritetsorganisation, och vilka principer för solidaritetsarbetet som möjliggjort uppbygget av Chilekommittén som en enhetsorganisation med stöd från skilda politiska strömningar.

Vilken social och politisk bas?

Den uppseendeväckande segern för Unidad Popular vid presidentvalen i Chile 1970 och utvecklingen därefter, imperialismens manövrer, den förrevolutionära krisen, kontra-revolutionen – allt detta ställde Chile och det ”chilenska experimentet” i blickpunkten för viktiga radikaliserade skikt i det svenska samhället, fr a ungdomen.

Kontrarevolutionens blodbad väckte inte i första hand en reaktion på rent humanitära grunder bland dessa skikt. Den ledde till en från början relativt politiserad mobilisering. Det krävdes inga ingående analyser av det chilenska samhället för att förstå att massakern på Chiles arbetare och bönder var imperialismens och den härskande klassens svar på massornas kamp för sin frigörelse.

Under några få månader växte den organiserade solidaritetsrörelsen i Sverige lavinartat. Lokala Chilegrupper bildades över hela landet, ibland på initiativ av politiska organisationer, men ofta helt vid sidan av dessa. Vid Chilekommitténs första kongress, i december -73, fanns över 60 lokala grupper representerade.³

Grunderna för denna organisering svarade mot den politiska nivån hos de skikt som bar upp rörelsen. Det är viktigt att man uppfattar den objektiva sociala basen för den organiserade, mest framskjutna delen av den svenska Chilekommitténs medlemmar är till största delen studenter och skolungdomar samt yngre tjänstemän. En viss del kommer också från arbetarungdomen.

När vi säger att den sociala basen för Chilekommittén fr a finns i ett relativt brett ungdomsskikt, innebär det också att den organiserade vänstern och dess periferi påverkar och påverkas av Chilekommittén. Vid Chilekommitténs första kongress fanns i huvudsak två politiska krafter representerade: VPK/KU och KAF (som då hette RMF). Även SKP fanns i viss

² Se t e x ”Revolutionär marxism kontra stalinism i Vietnamrörelsen” (Röda Häftet 9), ett svar av Kenth-Åke Andersson till ”Trotskismen, fronterna och Vietnamrörelsen”, utgiven av Uppsala FNL-grupp (1971). ”Indokina – kampen fortsätter – solidaritet till den slutgiltiga segern” (Rött Forum 10) (1974).

³ Chilekommittén fanns i Sverige redan före kuppen, men lokalt i Stockholm. Organisationen fungerade då främst som en informations- och studiegrupp. Politiskt var Chilekommittén vid denna tid en stödorganisation till Unidad Popular i Chile. Som sådan hade den naturligtvis avgörande svagheter som vi emellertid lämnar här. När vi i fortsättningen talar om Chilekommittén underförstår vi den nationella organisation som skapades vid den första kongressen i december 1973.

utsträckning närvarande. Chilefrågans speciella karaktär och den kinesiska byråkrats inställning lämnade emellertid SKP till en början helt desorienterat. Men den främsta orsaken till att SKF snabbt lämnade Chilerörelsen finner vi i kraftiga förskjutningar i de politiska styrkeförhållandena mellan strömningarna till vänster om socialdemokratien, jämfört med den tidigare perioden under Vietnamrörelsens kulmen. Inte heller i fortsättningen kan vi vänta oss att de sk ml-organisationerna (dvs SKP, KFMLr, MLK och KEG) kommer att satsa på Chilekommittén som organisationer. Styrkeförhållandena är i allmänhet inte till deras fördel, och ur deras synvinkel har de inget som helst intresse eller behov av att inom Chilekommitténs ram ta upp en öppen politisk strid med KAF-are, VPK-are, FK-are och andra på lika villkor, villkor som de själva inte kan diktera. Ett enhetsarbete har för dessa organisationer alltid inneburit en ”enhet” som de själva obehindrat kunnat kontrollera, utan konkurrens från andra politiska strömningar.⁴

FK var i stort sett frånvarande i solidaritetsrörelsen under det första året, vilket speglade en inkräkt ouvrierism (arbetarromantik) hos denna organisation. Så småningom tvingades FK att på ett pragmatiskt sätt överge sin inställning.

Situationen idag är alltså att Chilekommittén inom sig rymmer i huvudsak tre organiserade politiska strömningar, KAF, VPK/KU och FK. Dessutom arbetar Förbundet Arbetarmakt, FAM, i Chilekommittén. En speciell fråga gäller de chilenska exilpartierna, vilka liksom de svenska partierna, på olika sätt arbetar i och kring Chilekommittén och försöker påverka Chilekommittén i den ena eller andra riktningen. Dessa partiers agerande har haft stor betydelse inom Chilekommittén. Denna fråga ska vi dock inte beröra närmare här.

Majoriteten av Chilekommitténs medlemmar är partiobundna, men denna kvantitativa övervikt säger ingenting om de partiorganiserade medlemmarnas politiska och organiserande betydelse inom kommittén. Kamrater från de politiska organisationerna är vana att driva politiska diskussioner och att organisera en daglig praktik. Trots att dessa kamrater utgör en minoritet är deras närvaro i Chilekommittén en förutsättning för själva existensen av Chilekommittén som en stark nationell politisk kraft.

Chilekommittén som organisation uttrycker det speciella förhållandet att det mellan den etablerade arbetarrörelsen, byråkratiserad i grunden, och grupperna inom den ”yttersta vänstern”, med sin relativa sociala isolering, finns ett organisatoriskt vacuum i förhållande till radikaliserade skikt utanför reformismens kontroll. Ett vacuum som i speciella situationer fylls upp av organisationsbildningar som DFFG och Chilekommittén. I detta avseende kan man alltså göra en direkt jämförelse mellan DFFG och Chilekommittén, men det gäller också andra organisationsbildningar med mer eller mindre övergripande målsättningar, kring frågor som t ex miljön och kärnkraften. Även i existensen av en självständig kvinnoorganisation som Grupp 8 finns detta element med.

⁴ SKP:s förhållande till Chilerörelsen har präglats av en rad märkliga turer. För att motivera sin passivitet har SKP-ledningen å ena sidan sagt att SKP inte kan stödja Chilekommittén, eftersom Chilekommittén står för ett politiskt stöd till UP (vilket är en ren och skär lögn, Chilekommittén ställer uttryckligen inte sina uppgifter utifrån ett politiskt stöd till den ena eller andra konstellationen av chilenska partier), å andra sidan har SKP-ledningen avstått från deltagande i breda mobiliseringar mot juntan med hänvisning till att den senare utgör en del i fronten mot supermakterna. SKP-ledningens agerande har naturligtvis satt spår i SKP:s bas och periferi, vilket i sin tur pressat in SKP-ledningen i motsägelsefulla positioner. Det tydligaste exemplet är Båstads-kampanjen. Innan den var avslutad hade SKP-ledningen hunnit förändra sin inställning minst tre gånger. SKP-ledningens rädsla för ett osekteristiskt enhetsarbete speglas idag i det pappersalternativ till Chilekommittén de ställer upp: en ”bred” solidaritetsrörelse till stöd för ”Frente del Pueblo”, den ”front” som SKP:s egen broderorganisation i Chile proklamerat (se *Marxistiskt Forum* 6/76). KFMLr:s ledning har varit betydligt mer öppen-hjärtig. Å ena sidan har den stött en rad av Chilekommitténs initiativ, och t o m uttalat sig om det positiva i Chilekommitténs arbete i allmänhet. Å andra sidan avvisar den ett arbete i Chilekommittén eftersom där finns för mycket trotskister och revisionister.

Stalinismens och reformismens passivitet

Vår bestämning av Chilekommittén som en permanent organisering som svarar mot den politiska nivån hos vissa ungdomsskikt ställer direkt problemet med denna organiserings förhållande till bredare sociala grupper, och fr a till arbetarklassen.

Vilket borde den internationella arbetarklassens svar på den chilenska kontrarevolutionen vara? Total isolering av Chile-juntan! En samordnad internationell blockad av alla transporter till och från Chile, genomförd av världens hamnarbetare, skulle få omedelbara positiva effekter för kampen i Chile. Socialdemokratins och stalinismens dominans inom den internationella arbetarrörelsen har naturligtvis garanterat frånvaron av initiativ i denna riktning. Den slutsats vi måste dra av den aktuella situationen är att den internationella arbetarrörelsens ledning inte är intresserad av att störta juntan.

Arbetarrörelsens parasiter är naturligtvis inte i första hand intresserade av att upprätthålla denna speciella diktatur, eftersom de ser att den form av klassdiktatur som juntan representerar riktar sig inte bara mot arbetarna, utan också mot arbetarrörelsens apparater, hur genombyråkratiserade de än må vara. Men detta är inte huvudfrågan. Diktaturen är ett faktum, och i valet mellan denna och det internationella proletariats mobilisering för att bidra till de chilenska massornas kamp för att krossa den, väljer reformismen och stalinismen diktaturens fortbestånd.

Reformismens och stalinismens ansvar för nederlaget i Chile får sin logiska fortsättning när den chilenska arbetarklassen lämnas ensam och isolerad åt diktaturens förtryck och imperialismens exploatering.

Den internationella solidaritetsrörelsen har uppenbarligen byggts upp utanför arbetarrörelsen. Dvs den solidaritet som verkligen vilat på en spontan mobilisering till försvar av den chilenska arbetarklassen, och inte den ”solidaritet” under reformismens och stalinismens kontroll, omgärdad av många vackra internationalistiska fraser, som syftat till att ytterligare frånta dessa strömningar allt ansvar för de chilenska massornas lidanden.

De faktorer som bestämmer den permanenta frontorganiseringen i solidaritet med kampen i Chile, som den formats i en rad länder, i Sverige, i Frankrike, i Västtyskland etc, kan sålunda sammanfattas:

- den internationella reformismens och stalinismens förräderi – förekomsten av relativt breda radikaliserade ungdomsskikt som kan svara på speciella politiska situationer genom omfattande mobiliseringar
- existensen av revolutionära och centristiska smågrupper vilka har svarat på de krav på en stabilisering av rörelsen som ställdes av den första spontana mobiliseringen, och vilka mer resp mindre konsekvent ställt sig den proletära internationalismens uppgifter.⁵

Här, i skärningen mellan den internationella arbetarrörelsens uteblivna svar och den permanenta solidaritetsorganisationen baserad på sociala skikt utanför arbetarklassen, ställs uppgifterna i solidaritetsarbetet.

⁵ Som vi redan noterat stod FK utanför Chilekommittén i Sverige under den första perioden. Men i t ex Västtyskland och Frankrike har centristiska grupper som Kommunistische Bund och Revolution från början spelat en helt annan roll i organiseringen av Chilerörelsen. Vad gäller Vpk/KU:s plats i den svenska Chilerörelsen återkommer vi till detta. Här gäller frågeställningen Chilerörelsen och arbetarrörelsen, den senare i Sverige totalt dominerad av socialdemokratins. I förhållande till socialdemokratins måste vi betrakta den traditionella stalinismen i Sverige, uppburen av Vpk, som en marginell företeelse i den svenska arbetarrörelsen, vilket i sin tur får konsekvenser för Vpk:s förhållande till Chile-rörelsen.

SAP:s svar på kuppen i Chile

De initiativ som togs av den socialdemokratiska ledningen i Sverige och av arbetarrörelsens byråkratier i andra länder under perioden efter kuppen togs naturligtvis inte oberoende av den reaktion som kontrarevolutionen i Chile väckte bland arbetarna på basplanet. Vi kan säga att byråkратиernas initiativ i förvrängd form speglade verkliga och möjliga genuint internationalistiska aktioner. Sådana aktioner genomfördes på skilda håll i världen, om än begränsat och isolerat. Listan kan göras lång över direkta blockadaktioner och andra former av bojkott-åtgärder mot Chilegods, i Nordamerika, i en rad europeiska länder, i Japan och i Australien.

Med sin väldiga apparat kunde socialdemokratien dra igång en insamling som snabbt växte över alla gränser, den kunde sprida Chilemärken och informationsmaterial i enorma mängder, den kunde dra med chilenska exilpartier i sitt projekt.

Med Chilerörelsens utveckling blev det också nödvändigt för SAP-ledningen att bemöta de initiativ som växte fram utanför socialdemokratins kontroll. Chilekommittén visade sig förmögen att mobilisera breda grupper till försvar av de chilenska arbetarna. Med ett stöd i dessa mobiliseringar från politiska grupper till vänster om socialdemokratien fanns det uppenbara risker för att konkreta solidaritetsaktioner kunde sprida sig in i arbetarleden, i fackföreningarna. SAP:s och LO:s ledningar kunde svara på denna situation bara genom att själva demonstrera för arbetarna att det var de, Palme, Nilsson och de andra "arbetarledarna", och inte "tokvästern i någon Chilekommitté", som kunde ta verkliga initiativ för de svenska arbetarnas solidaritet med det chilenska folket.

Å andra sidan var den socialdemokratiska ledningen tvungen att fördunkla den chilenska klasskampens politiska erfarenheter: I den socialdemokratiska propagandan blev utvecklingen i Chile en bekräftelse (!) på reformismens möjligheter.⁶ "Arbetarrörelsens solidaritet" blev stora propagandamöten med Erlander och Edelstam, den blev en sekteristisk insamling där största delen gick till den egna Socialistinternationalens solidaritetsfond och till SAP:s broderorganisation, Radikal-partiet i exil. Den blev den centrala apparatens "solidaritet" med benäget bistånd från chilenska exilpartier.

⁶ I uppropet för Arbetarrörelsens Chileinsamling (undertecknat av bl a SAP, LO, SSU, Kvinnoförbundet, ABF) som spreds massivt i perioden efter kuppen framförs följande synpunkter:

"Den svenska arbetarrörelsen reagerar med avsky mot det som hänt och händer i Chile. Vi har alltid hävdade det fredliga reformarbetet som vapen mot de besuttnas privilegier. Chile var ett exempel inför världen på att det går att i grunden omdana samhället på reformernas väg och i enlighet med demokratins principer. Det var i fruktan för att Allende skulle lyckas som reaktionära krafter saboterade hans ansträngningar och slutligen etablerade ett blodigt förtryck. Övermäktiga ekonomiska intressen kom Allendes motståndare till hjälp. Rätten för folket att utan inblandning utifrån själva få forma sina samhällen måste därför hävdas med än större kraft."

Se så långt UP hade kommit, och tänk så mycket längre UP skulle ha kommit om bara inte militären hade slagit till i september! På så sätt reducerades USA-imperialismens och den chilenska borgarklassens konsekventa attacker på den chilenska massrörelsen till grymma tillfälligheter, tillfälligheter som var fräcka nog att kräva ett slut på "experimentet". Att den chilenska borgarklassen med tusen band är förenad med USA-imperialismen, att den chilenska staten var och är en borgarstat, att armén är borgarstatens väpnade arm, att borgarstaten värnar om intressen som är oförenliga med arbetarklassens, att den fördjupade polariseringen mellan huvudklasserna i Chile under UP-perioden obönhörligen pekade fram mot en avgörande kraftmätning, av allt detta fanns naturligtvis inte ett spår i den socialdemokratiska propagandan. Eller snarare, spåren fanns, men så att säga i negativ form, eftersom propagandan bl a syftade till att förhindra att en medvetenhet om dessa saker spreds bland de svenska arbetarna, via politiska krafter utanför socialdemokratien.

Ledaren i *Aftonbladet* den 12/9 kunde t ex skriva att kuppen "drar ett slutstreck under alla förhoppningar om att genom reformer lösa de sociala och ekonomiska problemen i Latinamerika på parlamentarisk väg", samtidigt som den bekräftar att Allendes politik var helt riktig. Försöken från UP att lösa problemen misslyckades, "inte på grund av Allendes politik, utan därför att dessa militärer (som togs in i regeringen av UP) vägrade att acceptera den reformpolitik som president Allende representerade."

Den socialdemokratiska ledningen lyckades verkligen att dra undan grunden för en rörelse i fackföreningsbasen, en rörelse som kunde hotat att gå förbi den centrala apparatens kvävande och sekteristiska initiativ och ställa krav på omedelbara åtgärder, som t ex bojkottaktioner, istället för det ständigt upprepade talet om solidariteten med de svaga och de förtryckta.

Men just på grund av att den socialdemokratiska ledningen var tvungen att ta initiativ som åtminstone delvis appellerade till de svenska arbetarnas klasskänsla, har det funnits möjligheter för en organisation som Chilekommittén att komma till tals med de socialdemokratiska arbetarna. Många av dessa möjligheter har försummats. De har försummats i samma utsträckning som den allmänna grunden för Chilekommitténs arbete, klassolidariteten, har förblivit just allmän. Samtidigt var dessa möjligheter långt större under den första perioden efter kuppen än de är nu.

Den aktualitet som gav det chilenska nederlaget återverkningar inom den internationella arbetarrörelsen minskar alltmer. Idag kan socialdemokratin lugnt lägga ner sin Chileinsamling. Skickligt lyckades den reformistiska byråkratin förhindra att frågan om den internationella arbetarrörelsens svar på kuppen i Chile över huvud taget ställdes bland massan av svenska arbetare.

Den nödvändiga klassolidariteten

Socialdemokratins styrka är Chilekommitténs svaghet – den relativa isoleringen från den svenska arbetarklassen och dess stora organisationer. Denna svaghet har, som vi försökt visa, objektiva grunder, men den kan förstärkas eller försvagas beroende på hur Chileaktivisterna ställer uppgifterna i solidaritetsarbetet. När vi säger att Chilekommittén är relativt socialt isolerad, säger vi inte därmed att Chilekommitténs verksamhet ska begränsas av de miljöer och den politiska medvetenhet som definierar de skikt som bär upp Chilekommittén.

Dvs vi säger inte att Chilekommittén i sin praktik enbart ska rikta sig till vissa ungdomsskikt och anpassa sig till dessa skikts subjektiva medvetenhet. Solidaritetens uppgifter måste bestämmas som klassolidaritetens uppgifter. De hinder som finns för den svenska arbetarklassens aktiva solidaritet med arbetarna i Chile måste verkligen konfronteras.

Ett avgörande hinder för Chilekommitténs möjligheter att konkretisera klassolidariteten är, som vi har sett, den reformistiska byråkratin. Å andra sidan finns det för Chilekommittén en möjlighet att i vissa situationer förändra styrkeförhållandena till byråkratin nackdel. När Chilekommittén förmår dra med en stor del av de politiska krafterna till vänster om socialdemokratin i enhetsaktioner kring konkreta frågor, kommer den också utifrån en sådan styrkeposition att kunna överflygla den socialdemokratiska ledningen, i första hand genom att dra med SSU-klubbar och i vissa fall fackföreningar i ett gemensamt arbete. Det finns många exempel på detta under de gångna åren, viktiga exempel även om de inte är uppseendeväckande. Idag tycks det också finnas goda möjligheter att dra in fler och fler SSU-kamrater i solidaritetsarbetet, och att mer framgångsrikt än tidigare få till stånd enhetsaktioner med lokala SSU-klubbar.

Men med Chilekommitténs sammansättning och sociala bas finns det ingen automatisk process som leder Chilekommittén till ett seriöst arbete mot den svenska arbetarklassen och dess organisationer. Majoriteten av dem som organiserar sig i Chilekommittén ställer sig inte spontant uppgiften att försöka bryta kommitténs relativa isolering, att medvetet försöka driva in Chilefrågan på arbetsplatserna och i fackföreningarna. Tvärtom, finns en spontan tendens att förlägga uppgifterna i solidaritetsarbetet på en i huvudsak allmänpropagandistisk nivå, med bössinsamling och tidningsförsäljning som viktigaste inslag. En tendens som bidrar till att befästa Chilekommitténs begränsningar.

I vilken utsträckning Chilekommittén verkligen tar sig an en seriös klassinriktning i solidaritetsarbetet beror i hög grad på hur skilda politiska strömningar som deltar i Chilearbetet agerar. Innan vi går in på denna fråga ska vi kort beröra några andra punkter som är viktiga i en diskussion om Chilekommitténs utveckling.

Vi tror att det är riktigt att påstå att Chilekommittén, centralt och lokalt, under hela den första perioden, fram till den andra kongressen i december 1974, mer eller mindre underförstått accepterade en allmänpropagandistisk inriktning för solidaritetsarbetet. Frågan om de politiska fångarna drevs i första hand i nationella kampanjer, utan att några egentliga försök gjordes för att ge denna fråga en konkret betydelse i lokalkommittéernas dagliga praktik. Varken denna eller andra frågor diskuterades utifrån Chilekommitténs möjligheter att ta konkreta initiativ, lokalt och nationellt, gentemot arbetarklassens organisationer. Vi påstår inte att dessa frågeställningar var helt frånvarande i Chilekommitténs arbete under denna period. Arbetet för kopparbojkotten, t ex, var direkt relaterad till en diskussion om nödvändigheten att koppla detta arbete till lokala initiativ på arbetsplatserna och till initiativ gentemot socialdemokratien och fackföreningsrörelsen. Men solidaritetsarbetet i sin helhet ställdes inte utifrån denna medvetenhet.

Det var först inför den andra kongressen som frågan restes på ett mer övergripande sätt. Men det är en sak att försöka klargöra solidaritetsarbetets klassinriktning i ett handlingsprogram, som det som antogs vid Chilekommitténs andra kongress, en annan att förverkliga denna inriktning.

Det är lätt att konstatera att huvudsidan i Chilekommitténs arbete, ända fram till nu, har varit ett allmänt propagandaarbete. Men det är också viktigt att se att detta inte betyder att Chilekommittén står kvar på exakt samma nivå som vid tiden för första kongressen. Den ökade medvetenheten bland Chilekommitténs medlemmar om arbetarklassens centrala roll för den internationella solidariteten har gått hand i hand med alltfler systematiska försök, både lokalt och centralt, att driva Chilefrågan på arbetsplatser och i fackföreningar, till direkta samarbetsinitiativ gentemot SSU-klubbar etc.

Vi menar inte att dessa försök präglade Chilekommitténs arbete i stort, men de förekommer i ökande utsträckning. Inte heller säger vi att Chilekommittén har tagit alla de initiativ som varit möjliga på arbetsplatser och gentemot socialdemokratien och de fackliga organisationerna. Viktiga tillfällen har missats och missas fortfarande, men förståelsen för vikten av sådana initiativ har ökat, även om motsättningarna i denna fråga självfallet finns kvar, och kommer att finnas kvar.⁷

Men om förståelsen för en sådan inriktning ökat så har samtidigt förutsättningarna minskat att ge initiativ på arbetsplatser, i fackföreningar och gentemot de socialdemokratiska organisationerna en tillräcklig kraft, av orsaker som vi berört ovan. Den socialdemokratiska byråkratin var naturligtvis inte oberörd av Chilekommitténs framväxt, men den hade inga större svårigheter att integrera Chilefrågan på ett för den tillfredsställande sätt. Socialdemokratien klarar utan vidare en utmaning som i stort sett begränsas till allmän propaganda.

⁷ Exempel på detta är olika förslag som rests inom Chilekommittén för initiativ gentemot socialdemokratien i vissa situationer. Bl a avvisades ett förslag att utnyttja tyngden i Båstadskampanjen för ett initiativ gentemot socialdemokratien om en gemensam insamling som skulle kunnat ge stora möjligheter att på basplanet dra med socialdemokratiska organisationer i ett gemensamt arbete. Ett annat förslag som avvisats är initiativ gentemot bl a Arbetarrörelsens Chileinsamling om upprättandet av ett gemensamt fångkontor, för ett enhetsarbete i fång- och flyktingfrågan. Ett tredje exempel rör förhållandet till arbetet för en nordisk bojkottaktion. För många kamrater tycks frågan handla om ett allmänt samarbete mellan nordiska solidaritetsorganisationer, "utbyte av erfarenheter" etc. För oss handlar det om att få till stånd konkreta samarbetsprojekt i bojkottfrågan som kan aktivera medlemmarna i de resp organisationerna i ett arbete på basplanet som kan ge tyngd åt kravet på de nordiska landsorganisationerna att genomföra en samordnad nordisk bojkottaktion mot Chile-juntan.

I den utsträckning som de politiska organisationer som arbetat inom Chilekommittén understött denna begränsning har de reducerat Chilekommittén till ett rekryteringsfält. Och omvänt, i den utsträckning som de medvetet motverkat denna begränsning, bl a genom en satsning från dessa organisationers fackliga kader på Chilefrågan, hade också Chilekommittén och Chile-solidariteten kunnat bli en besvärande utmaning för socialdemokratin. I detta ligger naturligtvis en kritik mot främst Vpk:s svaga satsning på Chilearbetet, och i synnerhet i det fackliga arbetet, där Vpk:s förutsättningar borde varit betydligt större än övriga politiska organisationer som arbetat i Chilekommittén. Men kritiken riktar sig också mot en sekteristisk inställning gentemot socialdemokratin i solidaritetsarbetet, bl a uttryckt av FK. Vi kommer strax att återkomma till detta.

När vi säger att Chilekommitténs arbete har dominerats av en allmänpropagandistisk inriktning får detta inte missförstås. En av förutsättningarna för Chilekommittén att kunna uppträda som en nationell kraft av betydelse ligger just i förmågan att på nationell nivå kunna driva breda propagandistiska kampanjer. Båstadskampanjen, t ex, hade en enorm betydelse för Chilekommittén och för solidaritetsarbetet ö h t. Denna kampanj hade inte kunnat få den kraft den fick utan Chileaktivisternas dagliga närvaro på gator och torg med insamlingsbössor och tidningar, under hela denna period från hösten -73 och framåt. Det vi vill betona är emellertid att denna form för arbetet och satsningarna på nationella kampanjer inte är tillräckligt om vi ställer uppgifterna i solidaritetsarbetet i förhållande till den svenska arbetarklassen.

Chilekommitténs bevarade styrka

Chilekommittén har inte genomgått någon märkbar nedgång under de tre år som förflutit sedan första kongressen. Att solidaritetsarbetet stagnerat och minskat under vissa perioder har vägts upp av ökad aktivitet och nyfyllströmning under andra. Chilekommittén kommer vid fjärde kongressen, i februari 1977, att vara kvantitativt starkare än vid första kongressen och ungefär lika stark som vid andra och tredje kongresserna. Detta är uppseendeväckande nog. En rad Chileorganisationer i andra länder, väl så starka som Chilekommittén under den första perioden, har idag mer eller mindre fallit ihop.

Ett exempel är den franska Comité de Soutien a la Lutte Revolutionnaire du Peuple Chilien (CSLRPC). Utan att glömma att det existerar många avgörande skillnader i förutsättningarna för solidaritetsarbetet i Frankrike och i Sverige ska vi ändå ange en faktor som vi tror har bidragit till CSLRPC:s snabba nedgång. CSLRPC definierade sina uppgifter mer eller mindre uttalat utifrån ett exklusivt stöd till den chilenska arbetarrörelsens vänstersektorer, bl a partierna MIR, MAPU och LCC. Detta gav i sin tur det franska kommunistpartiet och dess ungdomsförbund en god förevändning att sätta likhetstecken mellan sitt stöd till den chilenska arbetarrörelsens höger och "solidariteten med Chiles folk". Det var lätt att motivera en avgränsning mot ett samarbete med CSLRPC, som ju inte inkluderade de sektorer som kommunistpartiet backade upp i sitt stöd.

Den första periodens mobiliseringar av 10 000-tals människor vilade delvis på illusioner om en alltmer växande massrörelse i Chile, en alltmer framgångsrik motståndskamp, ledd och organiserad av vänstern inom den chilenska arbetarrörelsen. En reell kunskap om den chilenska verkligheten har så småningom brutit ned sådana illusioner, men till priset av att en stor del av de franska Chileaktivisterna demoraliserats. Utan en grundval för solidaritetsarbetet som angett att uppgifterna är desamma för medlemmar i t ex kommunistpartiet och i Ligue Communiste Revolutionnaire, den franska sektionen av Fjärde Internationalen, så har ledningen för det franska kommunistpartiet lämnats oberörd.

Villkoren för Chilekommitténs framväxt i Sverige var från början sådana att medlemmar från Vpk/KU och från KAF arbetade i samma organisation. Detta underlättade att uppgifterna kunde ställas på ett annat sätt än i CSLRPC. Chilekommittén avvisade ett ställningstagande för de ena eller de andra av de chilenska arbetarpartierna. Tillsammans med tendensfrihetens organisationsprinciper skapade detta förutsättningarna för ett brett enhetsarbete mellan skilda politiska strömningar inom ramen för Chilekommittén.

När vi gör denna jämförelse får vi naturligtvis inte bortse från de illusioner om ”motståndsrörelsen” som varit utbredd också inom Chilekommittén, men vad som är viktigt i detta sammanhang är att detta inte drivit fram en splittring av rörelsen utefter de skilda partipolitiska uppfattningarna, där olika delar stöder olika ”motståndsrörelser”.

Inte heller ska vi bortse från att speciella händelser i Sverige, fr a Båstadsmatchen i september -75, har bidragit till att förhindra en märkbar nedgång av Chilerörelsen. Men vi tror att det faktum att Chilekommittén inte ställt sina uppgifter i förhållande till speciella chilenska partier i första hand, utan i huvudsak utifrån den chilenska arbetarklassens intressen och behov, har bidragit till Chilekommitténs stabilitet. Vi ska inte dölja att det har funnits och fortfarande finns oklarheter även i detta inom Chilekommittén. De tendenser som förekommit till att försöka lägga ett ställningstagande för den ena eller andra strömningen inom den chilenska arbetarrörelsen till grund för kommitténs arbete har emellertid neutraliserats.

Vpk och Chilekommittén

Här kan det vara intressant att titta på följande, internationellt sett, unika fenomen: inom en frontorganisation, Chilekommittén, arbetar sedan mer än tre år tillbaka medlemmar ur en trotskistisk organisation tillsammans med medlemmar från det parti som är bärare av den traditionella stalinismen i Sverige. Kamrater från dessa båda organisationer arbetar tillsammans i lokalkommittéer, i regionsstyrelser och i Chilekommitténs nationella ledning.

Vpk och t ex franska kommunistpartiet har i stort sett samma inställning i Chilefrågan, och samma inställning till hur solidaritetsarbetet bör bedrivas. Men möjligheterna för resp parti att förverkliga sin politik skiljer sig något. I grunden finns det inte heller någon skillnad mellan SAP:s förhållningssätt gentemot de chilenska arbetarna och Vpk:s. Den solidaritet Vpk står för har alltid varit en solidaritet med de chilenska reformistiska partiernas ledningar i första hand, en solidaritet som sätter likhetstecken mellan stöd till olika former av exilöverenskommelser och ”villkorslöst stöd till det chilenska folket”. Men vad som skiljer SAP och Vpk i detta sammanhang är helt enkelt att Vpk saknar SAP:s sociala tyngd. SAP-ledningen kunde utveckla sitt ”solidaritets”-projekt utan att ta hänsyn till Vpk. Vpk å sin sida såg inga möjligheter att resa ett alternativ till vare sig SAP:s projekt eller till Chilekommittén. Samtidigt försvårades möjligheterna att söka tillträde till SAP:s projekt genom framväxten av en bred Chilerörelse utanför reformismens kontroll, ibland med aktiv medverkan från basen i Vpk och fr a KU.

Vpk-ledningen fann sig klämd mellan SAP:s påbudna ”solidaritet” och en växande solidaritetsrörelse utanför dess egen kontroll. En anslutning till SAP:s projekt skulle betyda katastrof för Vpk:s anseende bland de skikt som bar upp Chilekommittén. Säkerligen skulle det också ha inneburit upplösning i KU:s bas. Återstod att satsa på Chilekommittén. Vpk-ledningen var naturligtvis inte överlycklig över perspektivet på ett samarbete med avgrundsgrupperna i Chilerörelsen, där styrkeförhållandena för Vpk:s del inte var särskilt gynnsamma. Men inför risken att helt isoleras i Chilefrågan, liksom partiet delvis tidigare isolerats i Indokinafrågan, och inför risken att beröva fr a KU all trovärdighet både inför dess egna

medlemmar och inför militanter utanför organisationen, blev Vpk-ledningen mer eller mindre tvingad till att satsa på Chilekommittén.⁸

Trots ogynnsamma styrkeförhållanden gjorde den det förstås i syfte att erövra den kontroll den inte hade. Att Vpk-ledningen misslyckades, trots den kvantitativa styrka den borde ha kunnat mobilisera, förklaras till stor del av att den förlitade sig på traditionella stalinistiska metoder. I detta hade den inte ens sin egen bas med sig. Byråkratiska manövrer, som manipulation med flygblad och affischer, hastigt upprättade lokalkommittéer av partitrogna, och total frånvaro av öppen politisk strid för sina uppfattningar, är användbara instrument bara när man redan har försäkrat sig om kontrollen över rörelsen, dvs när den redan är kvävd. Att ur underläge försöka tillämpa dessa metoder på en levande rörelse är dömt att misslyckas.⁹

Utöver de politiska styrkeförhållandena i Sverige fanns det ytterligare en faktor som lade hinder i vägen för en avgränsning från Vpk:s sida gentemot Chilekommittén. Havannaöverenskommelsen mellan UP-partierna och MIR efter kuppen gjorde det svårare för Vpk att motivera en öppen brytning med Chilekommittén. Detta måste ses i ljuset av att Vpk i perioden omedelbart efter kuppen strävade att rikta in Chilerörelsen till ett stöd åt sådana taskspelerier som "exilregeringen" i Rom.¹⁰ Med Havannaöverenskommelsen försvårades avgränsningen gentemot MIR, som befann sig utanför UP-alliansen. Men samtidigt öppnade Havannaöverenskommelsen möjligheter att skapa illusioner om "motståndsrörelsen". Ett stöd till "motståndsrörelsen" blev identiskt med ett stöd till Havannaöverenskommelsen, en exilmanöver som från början till slut var ägnad åt att stärka reformismen.

⁸ Att Vpk-ledningen inte gav klartecken för sina medlemmar att arbeta i Chilekommittén med lätt hjärta framgår med önskvärd tydlighet av *Ny Dags* häftiga angrepp mot "sekterna".

Ny Dag 68/73, 10-11/10, tar upp "sektisternas gemenheter om Chile" eftersom "de säger sig stå solidariska med den chilenska arbetarklassen, men i uttalanden, flygblad, artiklar och debattinlägg för fram påståenden om och värderingar av vad som hänt i Chile som är ägnade att skada det solidaritetsarbete som nu växer fram".

Ny Dag 76/73, 7-8/11, fortsätter: "Många tar illa vid sig av sekternas propaganda. Många människor som i indignation över vad som hänt i Chile solidariserar sig med landets arbetare och bönder blir oroliga och undrar om de stödjer de chilenska arbetarna och bönderna på ett riktigt sätt. Det är denna osäkerhet som sekterna eftersträvar att uppnå. Osäkerhet, skickligt utnyttjad, splittrar. Den solidaritet som många spontant känner kommer i första hand inte det chilenska folket till del, utan utnyttjas för organisationsegoistiska syften."

Vpk-ledningens kluvenhet illustreras också av ett mycket lamt försök att ge ett alternativ till Chilekommitténs insamling alldeles efter kuppen. *Ny Dag* propagerade stilla för att solidaritetsarbetet bl a skulle organisera insamling via Svenska Fredskommitténs postgiro. Vart dessa pengar skulle gå angavs inte, och det tycks som denna insamling begravdes innan den fick liv.

⁹ Ett exempel: De huvudparoller som Chilekommittén hade under hösten -73, fram till första kongressen, innehöll bl a parollen STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP MOT FASCISM – FÖR SOCIALISM. Vpk-ledningen menade dock i ett första skede att den sista delen, FÖR SOCIALISM, skulle strykas. Emellertid förekom inte ett enda inlägg i Chilekommitténs internbulletin inför kongressen som argumenterade för denna linje, eller för den som Vpk-ledningen senare bestämde sig för, nämligen FÖR DEMOKRATI OCH SOCIALISM. Istället kunde det gå till så att i flygbladet och affischen för en av Chilekommitténs mobiliseringar efter kuppen hade den sista delen i Chilekommitténs paroll försvunnit. Det behöver inte påpekas att tryckningen av flygblad och affischer ombesörjdes av Vpk-are. Det hände sig också att *Ny Dag* intervjuade en kamrat i Chilekommitténs ledning (nr 75/73). Ett beklagligt tryckfel förvandlade dock Chilekommitténs paroll till den som Vpk-ledningen förespråkade... (kamraterna från Chilekommittén påpekade "tryckfelet" i *Ny Dag* 84/73).

¹⁰ Havannaöverenskommelsen innebar bl a att UP-partierna och MIR gjorde upp om en kvotering av pengar som samlades in av solidaritetsrörelser världen runt. Pengarna skulle fördelas på följande sätt: PC – 29%, PS – 29%, MAPU – 8%, Kristna Vänstern – 8%, MOC – 8%, Radikalpartiet – 10%, MIR – 8%.

Vissa UP-diplomater och exilpolitiker upprättade någon form av samordningsstruktur i Rom efter kuppen som gjorde anspråk på att företräda det chilenska folket. Denna struktur betecknades ibland som den "chilenska exilregeringen". Att skänka pengar till denna struktur skulle inneburi ett stöd till något som befann sig så långt bort det ö h t var möjligt från att organisera motståndskampen i Chile.

Enhet och tendensfrihet

Chilekommittén organiseras på tendensfrihetens principer. I korthet innebär detta att de huvuduppgifter som ställs i solidaritetsarbetet är den minimiplattform som organisationen vilar på. Inom Chilekommittén arbetar kamrater med helt skilda värderingar av utvecklingen under UP-perioden, av de olika arbetarpartiernas roll i Chile, av militärkuppens karaktär och innebörd, av läget i Chile idag och motståndskampens taktiska och strategiska uppgifter, etc. Men oavsett politiska motsättningar inom Chilekommittén i dessa och andra frågor finns förutsättningar för ett gemensamt arbete till försvar av den chilenska arbetarklassen.

Tillsammans kan kamrater från t ex KAF och Vpk och kamrater som inte är partiorganiserade ta sig an de uppgifter som anges i Chilekommitténs handlingsprogram. Men en sådan enhet förutsätter naturligtvis att ingen politisk strömning tillåts lägga munkavle på andra i solidaritetsarbetet. Varje medlem i Chilekommittén har rätt att inom och utanför organisationen öppet deklarerar och argumenterar för sin inställning i en rad politiska frågor som ställts av den chilenska klasskampens utveckling, frågor som rör solidaritetsarbetet etc.

De som är emot denna form för enhetsarbete är oftast de politiska strömningar som bara kan tänka sig en "enhet" under sin egen kontroll. Det gäller de sk ml-organisationerna. Det gäller också de traditionella arbetarpartierna i Sverige, SAP och Vpk. Att Vpk trots allt finns med i Chilekommittén under tendensfrihetens villkor hänger samman med de frågor vi tagit upp tidigare.

Huvudargumentet mot tendensfriheten brukar vara att det är enheten som är viktigast, och att därför alla medlemmar i en organisation som Chilekommittén borde stå för en gemensam uppfattning, och inte flera motsatta. Att skylta med politiska motstridigheter uppfattas, enligt tendensfrihetens motståndare, som splittrande och minskar möjligheterna till breda mobiliseringar.

Enklast avvisar vi dessa argument genom att peka på de omfattande mobiliseringar till stöd för Chiles folk som Chilekommittén initierat, mobiliseringar som vilat på tendensfriheten. Dvs Chilekommittén har lyckats samla en rad politiska organisationer och enskilda i t ex stora demonstrationer kring konkreta kampfrågor i form av en minimiplattform, med rätt för dem som deltar i demonstrationen att framföra särskiljande krav och paroller så länge som dessa inte strider mot minimiplattformen. Vi kan också peka på massiva demonstrationer med 10-, 50-, 100-tusentals människor och ett myller av organisationer med egna paroller och emblem, i Paris, London, Rom, New York, Tokyo, etc, etc, kring frågor som rört Indokina, Chile, arbetslösheten, aborträtten etc, etc. Demonstrationer som organiserats med tendensfrihet. I själva verket är tendensfriheten oftast en given princip i sådana manifestationer, om vi bemödar oss att lyfta våra blickar utanför Sveriges gränser.

Att tendensfriheten blivit en kontroversiell fråga inom den svenska vänstern hänger samman med de speciella politiska styrkeförhållanden som följde ur radikaliseringsvågen i slutet av 60-talet, vilket vi kortfattat berörde inledningsvis. Vietnamrörelsens styrka gav maoismens sektaristiska frontpolitik en auktoritet som det tagit tid att bryta ned.

Men även om det är enkelt att avfärda argumentet att tendensfriheten splittrar och omöjliggör breda mobiliseringar kan det vara värt att ta upp frågan närmare. Enheten är viktigast säger tendensfrihetens motståndare. Javisst, men vem bestämmer villkoren för enheten? Och vad gäller den?

Exemplet DFFG är belysande. Formellt kunde alla som anslöt sig till DFFG:s huvudparoller bli medlemmar i lokala FNL-grupper. Men reellt tvingades FNL-aktivisterna att inte ifrågasätta de programskrivningar och analyser som DFFG-ledningen gjorde om t ex utvecklingen av kampen i Indokina, om Sovjetunionens och Kinas roll etc. Formellt hade naturligtvis alla

medlemmar i DFFG rätt att diskutera politiska motsättningar inom organisationen och framföra kritik mot ledningen. I praktiken utsattes aktivister som gick emot ledningen och dess ideologiska uppfattningar för en effektiv repression enligt formeln enhet – kritik – uteslutning – enhet. Enheten är förvisso viktig för dem som motsätter sig tendensfriheten, men bara en ”enhet” vars villkor de själva kan diktera.

En bred enhet i solidaritetsarbetet är självklart grundläggande för möjligheterna att få till stånd omfattande mobiliseringar. Det är inte det vi ifrågasätter. Men vi säger att först måste vi lägga fast solidaritetens uppgifter. Och vi säger att det är kring dessa konkreta uppgifter som vi måste samla en bred enhet. För Chilekommitténs del gäller det arbetet för de politiska fångarna, arbetet för en bojkott av den chilenska diktaturen, arbetet för fri asyl åt de latin-amerikanska flyktingarna etc. I detta arbete är det nödvändigt och möjligt att skapa en bred enhet mellan en rad politiska strömningar i Sverige. Och den enda möjligheten att åstadkomma denna enhet är att vi uttalat klargör att den vilar på just de gemensamma uppgifterna i solidaritetsarbetet, och inte på den ena eller andra politiska strömningens övergripande analyser vad gäller t ex motståndskampen i Chile. Vissa politiska organisationers motstånd mot tendensfriheten är mycket avslöjande. Det speglar en rädsla att ge sig in på ett samarbete med andra organisationer på lika villkor. Det speglar en misstro mot den egna förmågan att i öppen politisk strid med andra strömningar övertyga människor om den egna politikens förträfflighet, och en tilltro till byråkratiska manipulationer och manövrer för att stärka den egna organisationens ställning.

Nu kan tendensfriheten inte begränsas till något som bara rör organiseringen av yttre manifestationer eller förhållandet inom Chilekommittén mellan olika partipolitiska strömningar. Den senare frågan har naturligtvis en vidare betydelse, t ex när vi diskuterar fackföreningsrörelsen och socialdemokratins fraktionsmonopol i denna. I sin förlängning gäller frågan en så grundläggande sak som arbetarklassens enhet i sina massorganisationer gentemot borgarklassen. Men i den här diskussionen om Chilekommittén ska vi peka på tendensfrihetens funktion i samband med den interna debatten och beslutsgången.

Skenbart verkar det ju som om frågan om tendensfriheten numera är väl förankrad inom Chilekommittén. Stadgeskrivningen för tendensfrihet vann med knapp majoritet vid den första kongressen, stor majoritet vid den andra, och vid den tredje var det bara några enstaka Vpk-are som ifrågasatte den. Denna utveckling är naturligtvis viktig. Men det är en sak att förstå betydelsen av ett osekteristiskt enhetsarbete mellan skilda politiska strömningar, en annan att se hur tendensfriheten kan tillämpas och fungera som en integrerad del i Chilekommitténs totala utveckling. Dvs det är en sak att ge ett – delvis formellt – erkännande till tendensfriheten som princip, en annan att aktivt arbeta i enlighet med den och därmed för demokratin inom organisationen.

I den interna diskussionen och speciellt i förkongressperioder ställs Chileaktivisterna inför problemet om hur de ståndpunkter de står för i vissa frågor, mer eller mindre i motsättning till andra kamrater inom kommittén, ska kunna drivas på bästa sätt för att ge utslag i kongressbeslut och val av en ledning som aktivt kan arbeta enligt besluten. Inom KAF och Fjärde Internationalen ser vi det som en självklarhet att kamrater med olika politiska linjer, t ex inför en kongress, har rätt att organisera ett stöd för sina respektive uppfattningar, i tendenser och fraktioner, baserade på politiska plattformar. Oavsett majoritetsförhållanden och ledningens sammansättning i förhållande till de tendenser och fraktioner som bildas, har de senare rätt att på lika villkor (ekonomiskt, utrymme i den skriftliga debatten, inledningar på medlemsmöten, etc) söka stöd för sina respektive plattformar. En minoritetslinje som går emot majoriteten av den politiska ledning som valts vid en tidigare kongress måste ges utrymme att på effektivast möjliga sätt, dvs organiserat, konfrontera sin linje med ledningens inför förbundets samtliga medlemmar.

Den här metoden för den interna debatten står i total motsättning till reformismens och stalinismens metoder, vilka senare har övertagits av en rad vänstergrupper som växte fram ur studentuppsvinget i slutet av 60-talet. Hur många exempel har vi inte sett på dessa metoder att lösa interna motsättningar: tendens- och fraktionsförbud, isolering och uteslutning av oppositionella, offentlig smutskastning etc etc.

Vad har nu detta med Chilekommittén att göra? Vi menar inte att man kan göra mekaniska överföringar av den typ av regler och rättigheter för tendenser och fraktioner som finns inom KAF till en organisation som Chilekommittén. Men metoden att i vissa fall, speciellt inför en kongress, driva politiska diskussioner bland annat genom organiserade tendenser, är fullt användbar också inom Chilekommittén. För till slut handlar det om hur kamrater som inte är partianslutna, men som står för bestämda politiska uppfattningar i solidaritetsarbetet, ska ha möjlighet att driva sina uppfattningar och söka få gensvar för dem inom kommittén. Hittills är det i stort sett partifraktionerna som haft monopol på organiseringen av strömningar till stöd för sina respektive linjer.

Sedan är det en annan sak att Vpk och FK på alla sätt försökt dölja att de är partifraktioner inom Chilekommittén, att de förfallit till hemligt fraktionsmakeri i stället för att öppet förklara varför de agerar samordnat inom kommittén. Det tydligaste exemplet är Vpk:s och FK:s manövrer vid Chilekommitténs tredje kongress, då de hade hemliga överläggningar som resulterade i en blockbildning mellan fraktionerna på frågan om valet till ny styrelse. Detta block hade ingen som helst politisk plattform, dess enda syfte var att slå ut för dessa fraktioner misshagliga kandidater, bland annat KAF-kamrater.

KAF:s medlemmar i Chilekommittén får ta på sig en del av ansvaret för att frågan om tendensfriheten i samband med Chilekommitténs interna diskussioner har stannat på ett allmänt plan, vilket i sin tur gett utrymme för missbruk av den. Tendensfriheten har för oss inneburit bl a frihet att organisera vår permanenta partifraktion och rätt för andra politiska strömningar att göra det samma. Vi har i praktiken satt likhetstecken mellan vår fraktion och den "tendens" vi organiserat inför kongresser. Vi har agerat som en sluten fraktion och utifrån detta har vi försökt få andra kamrater att stödja den linje vi stått för. Vi har inte försökt att tillsammans med andra kamrater inom kommittén som i huvudsak delat våra uppfattningar i solidaritetsarbetet, utarbeta en enkel plattform och organisera ett stöd för den i en lösare tendensbildning. Inom Chilekommittén är det främst kamrater utanför partifraktionerna som börjat konkretisera tendensfriheten som ett instrument för den interna demokratin, inte bara för partipolitiskt organiserade kamrater.

Frågan om tendensfriheten leder oss till frågan om vad solidariteten gäller, dels i förhållande till kampen i Chile, dels i Sverige. Den första frågan kan bara besvaras på ett sätt. Den internationella solidariteten måste utgå från de chilenska massornas behov. Det kan låta alltför självklart, men ser vi tillbaka på Chilekommitténs tidigare kongressdiskussioner finner vi att det inte är så självklart.

Vi skrev att det inte är så svårt att se att den chilenska diktaturens terror är direkt riktad mot den chilenska arbetarklassen, att förtrycket i Chile är den brutalaste formen av klassförtryck. Svältpolitiken är varken i Chile eller andra av imperialismen dominerade länder en konsekvens av "överbefolkningskrisen", den är en medveten del i klassförtrycket. Diktaturen fängslar, torterar och mördar politiska och fackliga aktivister just därför att dessa deltar i och leder massornas kamp och organisering för sina rättigheter. Därför kan vi uppfatta att de omedelbara krav som ställs i Chile idag är klasskrav, som kravet på frihet för de politiska fångarna, som kravet på politiska och fackliga rättigheter, som kravet på arbete åt alla.

Vi kan ge det internationella solidaritetsarbetet en klar och entydig klassinriktning endast genom att aktivt verka för de politiska fångarnas frihet och andra klasskrav som utgår direkt

från de chilenska massornas intressen, endast genom att obetingat försvara de chilenska arbetarna och bönderna och deras rätt att organisera sig fackligt och politiskt. Chilekommitténs förhållande till de chilenska partierna måste bestämmas ur solidariteten med de chilenska massorna, och inte tvärtom. Vi försvarar de chilenska arbetarnas rätt att själva välja formerna för sin organisering, vi försvarar de olika arbetarpartierna mot repressionen och inskränkningarna i de politiska rättigheterna. Men vi vänder inte på frågan, dvs vi säger inte att de och de partierna har det riktiga programmet och att det är Chilekommitténs uppgift att ställa sig bakom just dessa partier. Vi säger inte att det är Chilekommitténs uppgift att vända sig till de chilenska arbetare och bönder som inte stöder just de och de partierna och förklara att de har fel.

Den andra frågan, som gäller möjligheterna att bredda basen i solidaritetsarbetet, har vi delvis redan behandlat. Som vi sagt ser vi tendensfriheten som ett grundläggande villkor för ett brett enhetsarbete. Men frågan kan inte begränsas till något som bara gäller de strömningar som idag faktiskt arbetar inom Chilekommittén.

När Chilekommittén har rest bojkottkravet har den visat på den internationella arbetarklassens möjligheter att genomföra en total blockad av Chilegods och genom detta bidra till juntans fall. I solidaritetsarbetet har vi vänt oss till de fackliga organisationerna och uppmanat dem att bli genomföra omedelbara bojkottaktioner. Vi har krävt åtgärder från den socialdemokratiska ledningen, från den förra "arbetarregeringen", åtgärder som kunde svara mot det ständigt upprepade talet om internationell solidaritet. Vi har visat att en aktiv bojkott, för kravet på de politiska fångarnas frihet, en aktiv kamp för asylrätten etc, uttrycker en verklig proletär internationalism, en internationalism som inte stannar vid fraser.

Utifrån detta måste vi säga att var och en som är beredd att kämpa för dessa och andra uppgifter i solidaritetsarbetet kan organiseras i Chilekommittén. Chilekommittén kan naturligtvis inte avgränsa sig mot t ex den socialdemokratiska ledningen genom att hänvisa till "övergripande politiska skiljaktigheter". De avgränsningar som Chilekommittén kan göra mot den socialdemokratiska ledningen gäller en rad konkreta uppgifter i solidaritetsarbetet. De gäller SAP- och LO-ledningens manövrer och passivitet. Men vi kan inte säga till en arbetskamrat som är SSU-are och som är villig att delta i solidaritetsarbetet, att han/hon först måste avsvära sig sin tro på socialdemokratien innan han/hon kan bli medlem i Chilekommittén. Vi tror inte att de SSU-are som redan arbetar i Chilekommittén upplever en motsättning mellan detta arbete och sin socialdemokratiska övertygelse. Vi tror att de menar att de frågor som Chilekommittén driver är viktiga även för socialdemokratien att driva.

Chilekommittén måste självklart vara öppen för alla som är beredda att delta i solidaritetsarbetet. Chilekommittén kan inte utforma sin plattform så att de som vill bli medlemmar tvingas till att ta ställning mellan olika ideologier och strömningar inom arbetarrörelsen. Men det som måste krävas är naturligtvis att alla medlemmar i Chilekommittén kompromisslöst verkar för solidaritetens krav. Vilket bl a innebär att Chilekommitténs medlemmar tillsammans måste kräva omedelbara åtgärder av LO-ledningen. Det innebär också att Chilekommittén samlar, också Vpk-kamraterna inom kommittén, borde ställa krav på Vpk-ledningen att kritisera Vpk:s broderpartier, i t ex Östtyskland och Jugoslavien, för att de saboterat bojkottarbetet genom att ta emot Chilegods, bli koppar som blockerats i västeuropeiska hamnar.

Stridsfrågor inom Chilekommittén

Många diskussioner har förts inom Chilekommittén om huvudparollerna i arbetet. Vi har försökt visa att de uppgifter som uttrycks i paroller som FRIGE DE POLITISKA FÅNGARNA, BOJKOTTA JUNTAN, FRI ASYL etc, måste utgöra tyngdpunkten i solidaritetsarbetet.

Chilekommitténs arbete under tre år bekräftar att det är dessa frågor som kunnat ge solidariteten en i grunden politisk inriktning.

På Chilekommitténs andra kongress menade bl a FK-fraktionen att kravet på de politiska fångarnas frihet var en "humanitär" fråga som inte skulle användas som huvudparoll. Kamraterna i FK förstod inte att kravet på de politiska fångarnas frihet är ett grundläggande klasskrav i Chile idag, liksom det är det i Spanien. De förstod inte att själva existensen av politiska fångar i Chile är ett uttryck för Pinochetdiktaturens klasskaraktär.

Många kamrater har hävdad att det är parollen STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP MOT FASCISM – FÖR SOCIALISM som garanterar att solidaritetsarbetet inte "urvattnas". Det är en lätt uppgift att visa att denna paroll har använts i minimal utsträckning i solidaritetsarbetet, i bojkottaktioner, i ingripanden på fackmöten, i demonstrationer etc. Klassförtrycket i Chile har klargjorts av Chileaktivisterna i samband med de konkreta krav som ställts, genom att utifrån dessa visa hur förtrycket i dess olika former drabbar arbetarklassen, och varför just arbetarklassen drabbas.

Sedan är det en annan sak vad denna paroll konkret betyder för Chilekommittén som helhet. Själva villkoren för Chilekommittén som organisation är ju sådana att kamrater från flera olika politiska strömningar arbetar tillsammans inom kommittén. Kanske alla kamrater i Chilekommittén hoppas på ett framtida socialistiskt Chile. Men hur denna "socialism" och vägen dit ser ut, det kan Chilekommittén som helhet inte ge ett svar på. Ingen medlem i Chilekommittén kan ge parollen en konkret tolkning utan att hamna i strid med andra kamrater i kommittén. Den enda möjligheten vore om en viss politisk strömning inom kommittén hamnade i majoritet och i kraft av detta drev igenom sin uppfattning av vägen till ett socialistiskt Chile som grund för Chilekommittén. Vilket i sin tur skulle innebära en uppsplittring av kommittén i lika många delar som det finns skilda uppfattningar inom den chilenska arbetarrörelsen och/eller politiska förbund och partier i Sverige. Dvs det skulle innebära en anslutning till SKP:s sektaristiska linje i solidaritetsarbetet, en linje som för SKP:s del är detsamma som att solidariteten bara kan vila på ett uttalat och exklusivt stöd till SKP:s broderorganisation i Chile, PCR, och dess "front", Frente del Pueblo¹¹. På så sätt skulle varje politisk organisation skapa sin egen lilla "Chilekommitté".

Låt oss jämföra parollen ovan med kravet på fri asyl för alla latinamerikanska flyktingar. Det senare är ett elementärt internationalistiskt krav. Solidaritetsrörelsen måste konsekvent försvara de chilenska kamraternas rätt att fritt verka och arbeta politiskt, inte bara i Chile, utan i hela världen. Vi måste rikta oss mot varje form av politisk förföljelse som kamrater som tvingats i exil utsätts för. Vi måste kräva av alla dem som säger sig företräda de förtrycktas intressen, "arbetarregeringar", arbetarpartiernas och de fackliga organisationernas ledningar etc, att aktivt garantera de chilenska flyktingarnas politiska rättigheter. Kravet på asylrätt för politiskt förföljda är ett lika grundläggande klasskrav som kravet på frihet för de politiska fångarna.

Mot detta krav har återigen kamraterna i FK rest invändningen att det handlar om en "borgerligt-demokratisk" fråga och därför inte kan vara en huvuduppgift för solidaritetsrörelsen. Återigen har dessa kamrater missat klasskaraktären i det förtryck som de chilenska arbetarna utsätts för. Samtidigt utsår de illusioner om att det är borgerliga krafter, och inte arbetarklassen, som förmår försvara arbetarnas rättigheter, bl a rätten till fri asyl. Att vissa rättigheter betecknas som borgerligt-demokratiska därför att de ingår i den borgerliga

¹¹ PCR, Partido Comunista Revolucionario. PCR hade innan kuppen ett inflytande i vissa fackföreningar och bondeorganisationer. En del av organisationen uppgick strax före kuppen i MAPU. Organisationen är idag mycket liten, och dess "breda anti-fascistiska folkfront", Frente del Pueblo, uttrycker ingenting annat än PCR självt.

ideologin om den parlamentariska formen för klassherravälde, innebär inte att det är borgarna som kommer att försvara dessa rättigheter. Tvärtom, de är beredda att överge dem och förtrampa dem i det ögonblick de utgör ett hot mot borgarklassens makt. Det känns lite generande att behöva påpeka att vi lärt oss detta bland annat från exemplet Chile. Vidare innebär inte dessa rättigheters beteckning att arbetarklassen inte har intresse av att försvara dem. Tvärtom, endast arbetarklassen förmår försvara dessa rättigheter som sina, genom kamp och organisering, självständig från borgarklassen.

Vid tiden strax före Chilekommitténs tredje kongress kom en grupp chilenska flyktingar till Sverige, undan förföljelse först i Chile och sedan i Rumänien.¹² Vid kongressen motsatte sig Vpk:are, FK:are och andra ett enkelt uttalande till stöd för dessa kamraters krav på asyl. Kongressen avlog uttalandet med några få rösters majoritet. Detta beslut är en skam för Chilekommittén. Det visar att många kamrater varit beredda att sälja ut grundläggande klasskrav med hänvisning till vad som är realistiskt för den svenska regeringen! Chilekommittén ska m a o acceptera att regeringen avvisar politiskt förföljda Chile-flyktingar vid gränsen! Invandrarverket gick emellertid på en annan linje. Kamraterna från Chile fick asyl, trots Chilekommitténs vägran att stödja dem.

Vi tror att detta exempel visar vad som garanterar att solidaritetsarbetet inte ”urvattnas”. Speciellt som många av dem som var emot asylrätten i detta fall tillhör dem som mest ihärdigt påstår att det är den övergripande parollen STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP MOT FASCISM – FÖR SOCIALISM, i all sin abstraktion, som garanterar Chilekommitténs klassinriktning!

Vi ska titta på ytterligare en fråga som varit kontroversiell inom Chilekommittén: insamlingen av pengar till motståndskampen. Vi ska se på de tre linjer som drivits.

Den första linjen företräds av fr a Vpk. Den säger att insamlingen ska kanaliseras via Havanna, och fördelas mellan vissa chilenska partier i enlighet med den överenskommelse som dessa träffat. Enligt denna fördelning går de största pottorna till kommunistpartiet och socialistpartiet. MIR får t ex mindre än Radikalpartiet. Denna fördelning uttrycker, enligt Vpk-kamraterna, ett ”villkorslöst stöd till motståndsrörelsen”. Bakom denna linje ligger uppfattningen att Chilekommittén ska stödja exilöverenskommelser av ett visst slag, dominerade av fr a kommunistpartiet och socialistpartiets högerflygel. Med hänvisning till sådana överenskommelser kan man sedan avvisa allt stöd till andra krafter som tar aktiv del i de chilenska massornas kamp mot diktaturen, t ex socialistpartiets Coordinadora och LCC.¹³

Den andra linjen förespråkar den nuvarande fördelningen av insamlade medel. Hälften går till Havanna, en fjärdedel ”till stöd för motståndskommittéerna” genom en fördelning 50% till MIR och 25% vardera till MAPU och Kristna Vänstern. Den sista fjärdedelen går till olika former av massarbete i Chile, som folkmatsalar, familjeföreningar, verkstäder etc. De kamrater som stod för denna linje kritiserade Havannalinjen för att denna uttryckte en form av stöd från Chilekommitténs sida till de drivande krafterna inom UP-alliansen. Istället föreslog

¹² Hösten -75 kom till Sverige grupper av chilenska flyktingar som under en period haft asyl i Rumänien. I detta land förvägrades de rätten att arbeta politiskt. Den rumänska byråkratin isolerade chileflyktingarna från rumänska arbetare. De förbjöds att arrangera solidaritetsdemonstrationer för Chiles folk den 11 september. Vid Fords besök i Rumänien spärrades de chilenska flyktingarnas bostadsområden av med beväpnad militär. Vissa av flyktingarnas hem genomsöktes också i razzior för att förhindra protester från chilensarna sida mot Ford. De chilenska exilpartiledningarna i Rumänien håller god min inför dessa politiska förföljelser, mot att de själva tillåts upprätthålla officiella representationer, inom den rumänska byråkratins ramar.

¹³ Socialistpartiets ”Koordinadora” – Partido Socialista/Coordinadora de Regionales, är en heterogent sammansatt vänsterfraktion av PS. Den organiserar troligen majoriteten av de aktiva PS-medlemmarna i Chile. Det ”officiella” PS och dess ledning i exil ömsom förnekar Koordinadoras existens, ömsom påstår de att Koordinadoran är återintegrerad i ”officiella” PS.

de en förskjutning av insamlingen till ett stöd för vissa andra krafter, dvs MIR, MAPU och Kristna Vänstern. Denna linje är den som bl a FK står för.

För de strömningar som företrätt de båda linjerna ovan handlar insamlingen om hur man ska kunna rycka åt sig ett så stort stöd som möjligt för "sina" partier. Det blir styrkeförhållandena inom Chilekommittén som i sista hand avgör vilka partier som Chilekommittén ska agera stödtrupp åt. Många kamrater uppfattar Chilekommitténs förhållande till den chilenska arbetarrörelsen som någon slags kompromiss mellan svenska partier och förbund: "låt oss stödja kommunistpartiet och UP-alliansen lite grann, och MIR och motståndskommittéerna lite grann, så är allt bra". På detta sätt ställs sakerna på huvudet. Istället för att bestämma Chilekommitténs förhållande till de chilenska partierna utifrån uppgiften att försvara de chilenska massorna, utgår man från de chilenska partierna och lämnar frågan om de chilenska massornas behov åt sidan. Dvs man gör på exakt samma sätt som SAP-ledningen och SKP-ledningen. Skillnaden är bara att de senare inte har "kompromissat" med sitt stöd till i första hand sina egna broderorganisationer.

Denna inställning ger ett utrymme för att avvisa ett försvar av vissa chilenska partier, nämligen de som inte tillhör dem man kompromissat om. Den innebär att man kan argumentera för ett stöd till en organisation som Radikalpartiet, som ingen har kunnat visa bedriver ett basarbete i Chile idag, och lämna LCC, vars medlemmar dagligen riskerar livet i kampen mot diktaturen, utanför det materiella stödet. Det kan också noteras att i samband med diskussionen om asylrätten för Chileflyktingarna från Rumänien användes argument som att de "godkända" chilenska exilpartiledningarna inte ställde upp för dessa flyktingar eftersom de var "politiskt skumma". I klartext: Chilekommittén ska bara försvara flyktingar från vissa delar av den chilenska arbetarrörelsen. Andra, som t ex militanter som efter erfarenheterna från det "socialistiska" Rumänien brutit med kommunistpartiet, kan Chilekommittén lämna åt politisk förföljelse.

Uppfattningen att Chilekommittén bara ska ge materiellt stöd till vissa "godkända" partier är något som drivits av fr a Vpk och FK och naturligtvis anhängare till partierna i fråga. Den linje KAF har företrätt utgår inte från att de eller de partiernas behov nödvändiggör en förskjutning av insamlingen till förmån för "våra" partier. I insamlingen, liksom i alla frågor som rör solidaritetsarbetet, måste vi utgå från de chilenska massornas behov. Vi menar att insamlade medel i första hand måste gå till olika former av konkret massarbete i Chile, som folkmatsalar, arbetslöshetskommittéer etc. Idag har de flesta kamrater inom Chilekommittén klart för sig att det är genom dessa elementära former för massorganisering som de första stegen tas för ett återuppbygge av den chilenska arbetarrörelsen. Fortfarande finns stora problem när det gäller att hitta kanaler till varaktiga former av massarbete och massorganisering. Det finns t ex inte i Chile idag massorganisationer av samma karaktär som de spanska arbetarkommissionerna. Fortfarande är det svårt att finna möjligheter att ge pengar direkt till ett fackligt arbete. Men trots problemen menar vi att insamlingens huvudinriktning måste var stöd till konkret massarbete i Chile. Med hänsyn till problemen menar vi också att det är nödvändigt att kombinera det materiella stödet enligt denna inriktning med en fördelning mellan de arbetarpartier som deltar i kampen mot diktaturen. En sådan partivotering kan inte utgå från en värdering från Chilekommitténs sida av det ena eller andra partiets program eller strategiska linje. Den måste utgå ifrån att Chilekommittén inte gör någon skillnad mellan olika partier i försvaret av de chilenska massornas rätt till fri facklig och politisk organisering. Denna inställning uttrycks bäst genom en likafördelning av de pengar som går till arbetarpartier.

Avslutningsvis

När vi gör en bedömning av Chilekommitténs utvecklingsmöjligheter i framtiden måste vi ta hänsyn till en rad faktorer som vi försökt belysa i de föregående avsnitten. Den subjektiva faktorn, dvs det sätt på vilket medlemmarna i Chilekommittén och de olika politiska strömningarna ställer uppgifterna i solidaritetsarbetet, är naturligtvis avgörande på kort sikt. Här ska vi inte försöka oss på att förutsäga hur olika politiska motsättningar inom kommittén kommer att lösas, men vi hoppas att det har framgått av det ovanstående att oklarheter när det gäller grundvalarna för solidariteten kan leda in Chilerörelsen i en återvändsgränd. Ingående diskussioner och klargöranden inom Chilekommittén krävs om organisationen även i fortsättningen ska vara i stånd att utmana den socialdemokratiska ledningen i Chilefrågan och bemöta maoistgruppernas sekterism.

Det som försvårar ett långvarigt arbete har vi också lyft fram. Vi kan inte vänta oss uppseendeväckande segrar för de chilenska massorna på kort sikt. Solidaritetsarbetet kan inte vila på en framgångsrik kamp på samma sätt som solidariteten för Indokinas folk. Säkert kommer vi att få se en mer eller mindre utdragen trend av stagnation och nedgång för den svenska Chilerörelsen, som trots allt har kunnat bibehålla sin styrka i långt högre utsträckning än de Chilerörelser vi känner till i andra länder. Just därför är det desto viktigare att bidra till den aktivering och organisering kring Chilefrågan som fortfarande drar till sig nya aktivister. Att organisationen fortfarande lever och inte uppvisar några allvarliga krissymptom hänger mycket ihop med att Chile-frågan i medvetandet hos de aktivister som rekryteras till och bär upp organisationen, har ställts i ett sammanhang med en rad mer eller mindre uttalade politiska frågeställningar. Det är frågor som hur kuppen var möjlig att genomföra, varför den tog sig så blodiga uttryck, reformismens ansvarighet, Chile och Latinamerika i förhållande till imperialismen etc. Detta är frågor som, när de väl har ställts, lever vidare, de försvinner inte på några uteblivna framgångar i motståndskampen. För aktivisterna har Chilekommittén en viktig funktion för en utveckling och fördjupning av de politiska frågor de reser.

Också i det senare läggs ett betydande ansvar på KAF och KAF:s medlemmar i Chilekommittén. Vi måste ta del i och driva på diskussionerna kring dessa frågor inom ramen för solidaritetsarbetet, vi måste fördjupa frågeställningarna och bidra till en levande intern debatt inom kommittén. Och framför allt är det viktigt att koppla dessa diskussioner till nödvändigheten av solidaritet i handling, till den proletära internationalismens uppgifter, till arbetet för att mobilisera den internationella arbetarklassen till försvar av bröderna och systrarna i Chile.

Chilekommittén bildades 1971, dvs redan innan Pinochets blodiga militärkupp (11 september 1973), men det var först då som den snabbt växte till med lokalkommittéer och aktiviteter över hela Sverige. Från 1973 gav Chilekommittén också ut tidskriften *Chilebulletinen*, samt flera skrifter. Chilekommittén nådde sin topp 1978. Därefter började medlemsantalet och aktiviteten att minska, men den existerade ändå till september 1991 (efter att militärjuntan avsatts och demokratiska val hållits). Samma år upphörde också utgivningen av *Chilebulletinen*.

MF i september 2013

Mer om Chile

Bakgrund:

André Gunder Frank: [Kapitalism och underutveckling i Chile](#) (1970)
[Chile - den kommande konfrontationen](#) (1973)

Skrifter och artikelsamlingar om militärkuppen:

[Chile - frågor kring den chilenska revolutionen](#) (RMF 1974)
[Chile: klasskamp och strategi 1970-73](#) (FK 1974)
[Tidskriften Kommunist om Chile](#). (FK 1974)
 Tor Sellström: [Om Pinochets Chile](#) (1975)
[Latinamerika: Vänd nederlagen till seger](#) (RMF 1975)
[UP i Chile - gamla illusioner och nya](#), artiklar och dokument om Chile (KAF 1976)

Böcker:

Brun m fl: [Fallet Chile. Om möjligheten av en fredlig övergång till socialismen](#) (1974)
 Tor Sellström: [Massmobilisering och folkmakt i Chile 1970-1973](#) (1975)

